

This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
<https://kksu.co.in/>

Digitization was executed by NMM

<https://www.namami.gov.in/>

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedhi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
<https://egangotri.wordpress.com/>

AC/NO-

M-3084

Title- सरस्वती कवच विषय-स्तोत्र

लेखक-

पृष्ठ-264

काव -

✓
पुर्ण/अपूर्ण

श्रीदक्षिणामूर्त्यै नमः । अथकवच
स्थदेवताकाम्यप्रयोगाः शतचण्डीवि
धिर्मन्त्रविभागकारिकाश्चसंगृह्यन्ते ॥
तत्राङ्गपट्केश्लोकानांन्यनाधिकभावो
बहुपुस्तकेषूपलभ्यते तन्निराकरणार्थं
वचनानिलिख्यन्ते ॥ तत्रकवचांशश्लो
काउक्तादुर्गाप्रदीपेकवचटीकायाम् ।

का.प्र.

१

अधिकन्यूनतादाषपरिहारचिकीर्षया
॥ देवीनाम्नांक्रमस्यापिकथनंक्रियते
मया ॥ तेचश्लोकाः प्राचीनग्रन्थ
स्थाः सांप्रदायिकाएवलिरुयन्ते ॥
दशदिक्पालदेव्यश्चचामुण्डा चततः
परम् ॥ जयाचविजयाचैवाप्यजिता
चापराजिता ॥ १ ॥ उद्योतिनीतत

विधि

१

श्रीमामालाधारीयशस्विनी ॥ त्रिने
त्रायमघण्टा च शंखिनीद्वारवासिनी
।२। कालिकाशाङ्करीपश्चात्सुगन्धाचर्चि
का तथा ॥ अमृतादिकलापश्चात्ततः
स्यात्तुसरस्वती ॥ ३ ॥ कौमारीचण्डि
काचित्रघण्टामायामहादिका ॥ का
माक्ष्यनन्तरं सर्वमङ्गलाभद्रकालिका

का.प्र.

२

॥ ४ ॥ धनुर्धरीनीलग्रीवाततः स्यान्न
लकूवरी ॥ खड्गधारिणिकापूर्ववज्रधा
रिण्यनन्तरम् ॥ ५ ॥ दण्डिनीचा
म्बिकाशूलेशानीस्यात्तु नलेश्वरी ॥
मनःशोकविनाशास्याल्ललिता शूल
धारिणी ॥ ६ ॥ कामिनीगुह्यपूर्वास्या
दीश्वरीचततः परा ॥ भूतनाथा ततः

विधि

२

स्यात्तुमहामहिषवाहिनी ॥ ७ ॥ भ
गवत्यापिविन्ध्यस्थामहापूर्वाबलातथा
॥ विनायकीनारसिंहीततः पश्चान्मि
तौजसी ॥ ८ ॥ श्रीधर्यैतेच पाताल
वासिन्यन्तेकरालिनी ॥ ऊर्ध्वकेशीच
कौवेरीवागीशीपार्वतीतथा ॥ ९ ॥
कालरात्रिश्च मुकुटेशानीपद्मावतीत

का.प्र.

३

था ॥ चूडामणिस्तथाज्वालामुख्यभे
द्याततः स्मृता ॥ १० ॥ ब्रह्माणीछ
त्रपूर्वास्यादीश्वरीधर्मचारिणी ॥ च
क्रिणीन्द्रवधुश्चण्डीमहालक्ष्मीश्चभै
रवी ॥ ११ ॥ क्षेमपूर्वाकरीपश्चाद्वि
जयाचजयन्तिका ॥ इत्येताः सम्य
गारूपाः कवचस्थाश्चशक्तयः ॥

विधि

३

इति ॥ १२ ॥ कवचश्लोकसंख्या
यथा-कवचेस्मिन्सार्धपञ्चाशत्संख्या
श्लोकसंग्रहः इति वाराहीतन्त्रे ॥ अर्ग
लाश्लोकसंख्याक्ता तत्रैव-त्रयोविंशति
संख्यानां श्लोकानामत्र संग्रहः इति
श्लोकाश्चतुर्दशैवात्र कीलके संप्रतिष्ठि
ताः इत्यापि तत्रैव ॥ प्राधानिकरहस्य

संख्या यथा-सार्धत्रिंशत्समाख्याताः
 श्लोकास्त्वत्रसुसंस्कृताः इति ॥
 वैकृतिकरहस्यश्लोकसंख्यायथा श्लो
 कानांचैकोनचत्वारिंशत्संख्याः प्रकी
 र्तिताः इति ॥ मूर्तिरहस्यसंख्यायथा
 पञ्चविंशतिसंख्यास्तु श्लोका अत्रप्र
 कीर्तिताः इति ॥ एवमुक्तप्रकारेण या

संख्याउक्तास्तादुर्गाप्रदीपेद्रष्टव्याः ॥

एतदतिरिक्ताः श्लोकाः प्रक्षिप्ताएवे

तिबोध्यम् ॥ अत्रकेचित् सप्तशती

पाठारम्भे शापोद्धारादिकमिच्छति

तत्प्रकारस्तन्त्रेषूक्तः ॥ सयथा त्रयोद

शप्रथमौद्वादशद्वितीयौ एकादशतृ

तीयौदशमचतुर्थौनवमपञ्चमावष्टम

का.प्र.

५

षष्ठावध्यायौ पठित्वासप्तमाध्यायांद्विः
पठेदिति शापोद्धारप्रकारः ॥ उत्कील
नं यथा आदौ मध्यमचरित्रं पठित्वा
ततः प्रथमचरित्रं ततस्तृतीयचरित्रं पठे
दिति ॥ तदुक्तम् अन्त्याद्यार्कद्विरुद्रा
ग्निदिग्बध्यङ्गेष्विभर्तवः ॥ अश्वोश्व
इतिसर्गाणां शापोद्धारो मनोः क्रमः

विधि

५

इति । उत्कीलनेचरित्राणां मध्याद्य
न्त्यमितिक्रम इत्याहुः अङ्कोनवमद्विषुः
पञ्चमः इभोष्टमः अयं शापोद्धारक्र
म उत्कीलनक्रमश्च यद्यप्युपलभ्यते त
थापि विप्रतिपद्यन्ते बहवः । अत्र मूलं
चिन्त्यमितितुनागोजीभट्टाः । वस्तु
तस्तु एकेन वाममध्यमेनैकेनैतरयोरिहे

तिरहस्याध्यायवचनेन यस्यैकपाठाव
 सरोनास्ति तस्यमध्यमचरित्रपाठाभ्य
 नुज्ञानात्तादृशस्य पुरुषस्यपूर्वोक्त
 शापोद्धारोत्कीलनानुष्ठानस्यासंभवाद
 भ्यनुज्ञानं व्यर्थमेवस्यात्तस्माच्छापो
 द्वारादिकं नावश्यकमितिप्रतिभाति
 पद्यप्येवंतथापि कीलकस्तोत्रोक्तकृ

ठेवाश्लोकोक्तंफलम् ॥ १० ॥ इत्थं
यदायदाबाधेतिश्लोकस्यजपे महामा
रीशांतिः ॥ ११ ॥ ततो वब्रेनृपोराज्य
मितिमन्त्रस्यजपे प्रतिश्लोकमादाव
न्तेचपाठेवापुनःस्वराज्यलाभः ॥ १२ ॥
हिनस्तिदैत्यतेजांसिइत्यनेनसदीपव
लिदानेघण्टाबन्धने च बालग्रहशां

तिः ॥ १३ ॥ आद्यावृत्तिमनुलोमेन पाठि
 त्वाततो विपरीतक्रमेण द्वितीयामनुलो
 मेन तृतीयामित्येवमावृत्तित्रयेणाशी
 घंकार्यसिद्धिः ॥ १४ ॥ सर्वापत्तिवार
 णाय दुर्गे स्मृतेत्यर्धं ततो यदन्ति यच्च दू
 रके इत्युच्यते तदन्ते दारिद्र्यदुःखेत्यर्धमे
 वंकार्यानुसारेण लक्षमयुतं सहस्रं शतं

वाजपः ॥ आदावन्ते प्रतिश्लोकपाठे
त्ववश्यंकार्यसिद्धिः ॥ १५ ॥ कांसोस्मी
त्यृचं आदावन्ते प्रतिश्लोकं पठेत्तलक्ष्मी
प्राप्तिः ॥ १६ ॥ प्रतिश्लोकमनृणाञ्च
स्मिन्नित्यृचं आदावन्ते पठेद्दृष्ट्वा परिहा
रः ॥ १७ ॥ मारणार्थमेव मुक्त्वा समुत्प
त्येति श्लोकं प्रतिश्लोकमादावन्ते पठे

न्मारणोक्तावृत्तिभिः फलसिद्धिः ॥ १८ ॥

ज्ञानिनामपि चेतांसिद्धतिश्च लोकजपमा

त्रेण सद्यो मोहनमित्यनुभवसिद्धम् ।

प्रतिश्लोकमादावन्ते तच्छ्लोकपाठे त्व

वश्यम् ॥ १९ ॥ रोगानशेषानिति श्लो

कस्यादावन्ते प्रतिश्लोकपाठे सकलरो

गनाशः । तन्मन्त्रजपेपि ॥ २० ॥

सर्वेविधनाविनश्यन्ति शतचण्डीविधौ
कृते ॥ २ ॥ रोगाणांवैरिणां नाशोधन
पुत्रसमृद्धयः ॥ शंकरस्मृत्यभवा न्यावा
पासादनिकटेशुभम् ॥ ३ ॥ मण्डपं द्वा
रवेद्याख्यं कुर्यात्सध्वजतोरणम् ॥
तत्रकुण्डं प्रकुर्वीतप्रतीच्यामध्यतो
पिवा ॥ ४ ॥ स्नात्वानित्यक्रियांकृत्वा

शचं.

१७

वृणुयादशवाडवान् ॥ जितेन्द्रियान्स
दाचारान्कुलीनान्सत्यवादिनः ॥ ५ ॥
व्युत्पन्नांश्चाण्डिकापाठरतांल्लज्जादया
वतः ॥ मधुपर्कविधानेनस्वर्णवस्त्रा
दिदानतः ॥ ६ ॥ जपार्थमासनंमालां
दद्यात्तेभ्योऽपिभोजनम् ॥ तेहविष्या
न्नमश्नन्तोमन्त्रार्थगतमानसाः ॥ ७ ॥

विधि

१७

भूमौ शयानाः प्रत्येकं जपेयुश्चाष्टिका
स्तवम् ॥ मार्कण्डेयपुराणां कंदशकृत्वः
सचेतसः ॥ ८ ॥ नवार्णचष्टिका मन्त्रं ज
पेयुश्चायुतं पृथक् ॥ पृथक् सम्पुटीकर
णादिति शेषः । प्रत्येकब्राह्मणैरयुत
जपः कार्यः । अष्टमी नवमी चतुर्दशी पौ
र्णमासीषु यथाशतावृत्ति समाप्तिर्भवति

श. नं.

१८

तथाऽरम्भः कर्तव्य इति सांप्रदायिकाः ॥
यजमानः पूजयेच्च कन्यानां नवकंशु
भम् ॥ ९ ॥ द्विवर्षाद्वादशाब्दान्ताः
कुमारीः परिपूजयेत् ॥ एकाब्दायाः
प्रीत्यभावो रुद्राब्दात्तु विवाजिता ॥ १० ॥
नाधिकाङ्गी न हीनाङ्गी कुष्ठिनी च व्रणा
ङ्किताम् ॥ अन्धाङ्गाणां केकरां च कुरु

विधि

१८

पांरोमयुक्तनुम् ॥ दासीजातांरोगयु
क्तांदुष्टां कन्यांनपूजयेत् ॥ ११ ॥ विप्रां
सर्वेष्टसंसिद्धयैयशसैक्षत्रियोद्भवाम् ॥
वैश्यजांधनलाभायपुत्राप्त्यैशूद्रजांय
जेत् ॥ १२ ॥ द्विवर्षासाकुमार्युक्ता त्रिमू
र्तिर्हायनात्रिका ॥ चतुरब्दातुकल्या
णीपञ्चवर्षा तुरोहिणी ॥ १३ ॥ षड

शचं.

१६

ब्दाकालिकाप्रोक्ताचण्डिकासप्तहाय
नी । अष्टवर्षाशान्भवीस्याद्दुर्गातु
नवहायनी ॥ १४ ॥ सुभद्रादशवर्षो
क्तास्तामन्त्रैःपरिपूजयेत् ॥ तासामा
वाहनेमन्त्रःप्रोच्यतेशंकरोदितः॥ १५॥
मन्त्राक्षरमयींलक्ष्मींमातृणां रूपधा
रिणीम् ॥ नवदुर्गात्मिकांसाक्षात्कन्या

विधि

१६

मावाहम्यायहम् ॥ १६ ॥ कुमारिका
दिकन्यानांपूजामन्त्रान्त्रुवेऽधुना ॥
॥ १७ ॥ जगत्पूज्येजगद्वंद्येसर्वशक्ति
स्वरूपिणि ॥ पूजांगृहाणकौमारिज
गन्मातर्नमोस्तुते ॥ १८ ॥ त्रिपुरां त्रि
पुराधारां त्रिवर्गज्ञानरूपिणीम् । त्रै
लोक्यवन्दितां देवीं त्रिमूर्तिं पूजयाम्य

शचं.

१०

हम् ॥ १९ ॥ कालात्मिकांकलातीतां
कारुण्यहृदयांशिवाम् ॥ कल्याणजननीं
देवींकल्याणीं पूजयाम्यहम् ॥ २० ॥
अणिमादिगुणाधारामकाराद्यक्षरात्मि
काम् ॥ २१ ॥ कामदांकरुणोदारांका
लिकांपूजयाम्यहम् ॥ २२ ॥ चण्डवी
रांचण्डमायांचण्डमुण्डप्रभञ्जनीम् ॥

विधि

२०

पूजयामि सदा देवीं चण्डिकां चण्डविक्र
माम् ॥ २३ ॥ सर्वभूतात्मिकां लक्ष्मीं
शाम्भवीं पूजयाम्यहम् ॥ २४ ॥ दुर्गमे
दुस्तरे कार्ये भवदुःखविनाशिनीम् ॥
पूजयामि सदा भक्त्या दुर्गां दुर्गार्तिना
नीशिनीम् ॥ २५ ॥ सुन्दरीं स्वर्णवर्णा
भां सुखसौभाग्यदायिनीं ॥ सुभद्रज

शचं.

२३

ननींदेवीसुभद्रां पूजयाम्यहम् ॥ २६ ॥

एतैर्मन्त्रैः पुराणोक्तैस्तांतांकन्यांसम

र्चयेत् ॥ गन्धैः पुष्पैर्भक्ष्यभोज्यैर्व

स्त्रैराभरणैरपि ॥ २७ ॥ वेद्यांविरचि

तेरम्येसर्वतोभद्रमण्डले ॥ घटसंस्था

प्यविधिनातत्रावाह्यार्चयेच्छिवाम् २८

तदग्रेकन्यकांश्चापिपूजयेद्ब्राह्मणान्

विधि

२४

पि ॥ उपचारैस्तुविविधैः पूर्वोक्तावर
णान्यपि ॥ २९ ॥ एवंचतुर्दिनंकृ
त्वापञ्चमेहोममाचरेत्। पायसान्नैस्त्रि
मध्वक्तैर्द्राक्षारम्भाफलादिभिः ॥ ३० ॥
मातुलिङ्गैरिक्षुखण्डैर्नारिकेलैः पुरैस्त्रि
लैः ॥ जातीफलैराश्रफलैरन्यैर्मधुरव
स्तुभिः ॥ ३१ ॥ कृत्वावरणदेवानां हो

शचं.

२२

मंतन्नाममन्त्रतः ॥ कृत्वापुण्याहुतिंस
म्यग्देवमग्निविसृज्यच ॥ ३३ ॥ आभि
षिञ्चेच्चयष्टारंविप्रौघः कलशोदकैः ॥
निष्क्रंसुवर्णमथवाप्रत्येकं दक्षिणांदि
शेत् ॥ ३४ ॥ भोजयेच्चशतंविप्रान्भ
क्ष्यभोज्यैः पृथग्विधैः ॥ तेभ्योऽपि
दक्षिणांदत्वागृहीयादाशिषस्तथा ॥

विधि

२२

॥ ३५ ॥ इतिमंत्रमहोदधौशतचण्डी
विधानंसमाप्तम् ॥ श्रीरस्तु ॥

अथास्याः सप्तशत्यावाचनक्रमप
द्धतिः दुर्गार्चासारसंग्रहेवाराहीतन्त्रे ॥
प्रथमे चरिते बीजमोमित्येकं वदन्ति
हि ॥ ह्रीमित्याद्ये मध्यमे श्रीं क्लीं
तथा चरितेऽन्तिमे ॥ ऐं बीजं प्रथमेऽ

ध्यायेहो तथाचद्वितीयके ॥ कलींतृ
 तीयेपुनश्चैवंचतुर्थेविनियोजयेत् ॥ प
 ऊचमादिष्वेवमेवद्वादशावधिपार्वति ।
 ऐहोवलीमितिबीजानिलापयेच्चत्रयो
 दशे ॥ यावन्नपूर्यतेऽध्यायस्तावन्नवि
 रमेत्कचित् । यदिप्रमादादध्यायेवि
 रामोभवतिप्रिये ॥ पुनरध्यायमा

रभ्यपठेत्सर्वमुहुर्मुहुः ॥ अनुक्रमात्पठे
द्देविशिरःकम्पादिकंत्यजेत् ॥ नमान
संपठेत्स्तोत्रंवाचिकतुं प्रशस्यते ॥
नस्वयंलिखितंस्तोत्रंनाब्राह्मणालिपिंप
ठेत् ॥ कण्ठतः पाठाभावेतुपुस्तकोप
रिवाचयेत् इति ॥ आधारेस्थापयि
त्वातुपुस्तकंवाचयेत्ततः ॥ हस्तसंस्था

श तं.

२४

पनादेव भवेदर्धफलं ध्रुवमिति ॥ पुनश्च
तत्रैव ॥ पुस्केवाचनं हस्ते सहस्रादाधि
कं यदि ॥ ततो न्यूनस्य तु भवेद्वाचनं पु
स्तकं विना ॥ सहस्रान्न्यूनमंत्रस्य पा
ठसत्त्वे पुस्तकं विनैव वाचनम् ॥ तदभा
वेऽप्राधारे पुस्तकस्थापने नैव वाचनम्
सहस्राधिकस्य तु पाठसत्त्वे वाधारस्थापि

विधि

२४

प्रकृतस्तोत्रस्यसहस्रान्नन्यूनत्वात्ततः
कृताञ्जलिर्भूत्वास्तुवीतचरितैरिमैरि
तिवैकृतिकरहस्येविधानाच्च ॥ पाठा
भावे पुस्तकस्याधारस्थापेनैववाच
नं कण्ठपाठीकृत्यपुस्तकंविनैवतुकृता
ञ्जलितयापठनमुत्तममितिद्रष्टव्यमि
तिस्पष्टंशक्तिसङ्गमतन्त्रे ॥ तद्वचनंतु

श चं.

२५

दुर्गाप्रदीपेद्रष्टव्यमिति ॥ लुप्तस्मृत्याः
सप्तशत्याः सरणीरचितामया ॥ त
यातुष्यतुसादेवीबालावाञ्छिपुरेश्वरी १
अत्रसर्वत्रमूलवचनानि दुर्गामहोदधौ
द्रष्टव्यानीतिशिवम् ॥

इतिप्रयोगविधिः समाप्तः ॥

अथास्यसप्तशतमन्त्रविभागस्य

विधि

२५

प्राचीनोक्ताः कारिकाः लिख्यन्ते ॥
मार्कण्डेयउवाचेतिप्रथमोमंत्रईरितः ॥
ततोमन्त्राःसप्तदशाप्यर्धश्लोकात्मका
स्ततः ॥ १ ॥ वैश्योक्तिरग्रतोर्धः स्यात्त
तोमन्त्रास्त्रयःस्मृताः ॥ कथंतद्व्यप्य
र्धस्याद्राजोवाचेतिमन्त्रकः ॥ २ ॥
ततश्चाद्धद्वयमंत्रो वैश्योक्तिस्तदनन्त

शचं.

२६

रम् ॥ ततोर्धमन्त्रः संप्रोक्तस्त्रयः श्लो
कामनुत्रयम् ॥ ३ ॥ करोमि किं यदर्थः
स्यान्मार्कण्डेयवचस्ततः ॥ ततस्ता
विदमर्थः स्यादिकः श्लोकात्मकोमनुः
॥ ४ ॥ उपविष्टेत्यर्थमन्त्रो राजोवाच
मनुस्तथा ॥ भगवन्निनिचार्थः स्याच्च
तु श्लोकीचतुष्टयम् ॥ ५ ॥ ममास्ये

विधि

२६

त्यर्धमन्त्रः स्यान्मुनिवाक्यंततः पर
म् ॥ ज्ञानमस्तीत्यर्धमन्त्रोदशमन्त्रा
स्ततः परम् ॥ ६ ॥ संसारित्यर्धमन्त्रः
स्याद्राजोवाचमनुस्ततः ॥ भगवन्के
त्यर्धमन्त्रोमनुः श्लोकात्मकस्ततः ॥ ७ ॥
तत्सर्वमर्धमुनिवाक्नित्यैवेत्यर्धमन्त्र
कः ॥ षण्मन्त्रास्तुततः प्रोक्ता निद्रा

शचं.

२७

मित्यर्धमन्त्रकः ॥ ८ ॥ ब्रह्मोवाचत
तोऽर्धःस्यात्त्रयोदशततः परम् ॥ बो
धश्चेत्यर्धमन्त्रः स्यान्मुनिवाक्यंततः
परम् ॥ ९ ॥ एवंस्तुतेत्यर्धमन्त्रः प
ञ्चमन्त्रास्ततः परम् ॥ उक्तवन्तावर्ध
मनुर्भगवद्वाक्यमेव च ॥ १० ॥ भवे
तामिदमर्धस्यात्किमन्येनेति चार्धक

विधि

२७

म् ॥ मुनिवाक्यं पुनश्चाधैततः स्याच्छ
लोकमन्त्रकः ॥ ११ ॥ मुनिवाक्यं त
तो मंत्रौ द्वौ प्रोक्तौ चरमौ परौ ॥ इत्येवं प्रथ
मेऽध्याये मन्त्रसंख्या समीरिता ॥ १२ ॥
द्वितीये ऋषिवाक्यं स्यादष्टषष्ठ्यर्णवः
स्मृताः ॥ तृतीये मुनिवाक्यं तु पञ्चत्रिं
शत्तथार्णवः ॥ १३ ॥ देवीवाक्यं तत

शचं.

२८

श्चैकः श्लोको मुनिवचस्तथा ॥ पञ्च
श्लोकास्ततो मन्त्रास्तृतीयेऽध्यायैरि
ताः ॥ १४ ॥ चतुर्थे मुनिवाक्यं तु षड्विं
शतिरथार्णवः ॥ मुनिवाक्यं ततो मन्त्रा
द्वयं देवीवचस्तथा ॥ १५ ॥ अर्धश्लो
कात्मको मन्त्रो देवा ऊचुस्ततः परम् ॥
भगवत्येत्यर्धमन्त्रास्ततः श्लोकत्रयं

विधि

२८

स्मृतम् ॥ १६ ॥ मुनिवाक्यं वेदमन्त्राः
स्युरध्यायेऽथ पञ्चमे ॥ मुनिवाक्यं च ष
ट्श्लोका देवा ऊचुस्ततः परम् ॥ १७ ॥
पञ्चश्लोकाः स्तुतेर्मन्त्राया देवीत्या
दितः पुनः ॥ भ्रान्तिदेव्यन्ति मामन्त्रा
एकविंशतिरीरिताः ॥ १८ ॥ तेषां ख
ण्डत्रयेणैव त्रिषष्ठ्या हुतयोऽभवन् ॥

शचं.

२६

विंशत्यक्षरपर्यन्तं प्रथमः खण्डईरितः
॥ १९ ॥ वेदाक्षरोद्वितीयस्तुतृतीयोऽ
ष्टाक्षरः स्मृतः ॥ इन्द्रियेत्येकमन्त्रः
स्याच्चितिरूपेतिचत्रयम् ॥ २० ॥ पूर्व
वच्चततोमन्त्रौ द्वौ मुनेर्वाक्यमेव च ॥ स
प्तदशायमन्त्राः स्युर्मुनिवाक्यं त्रयो
र्णावः ॥ २१ ॥ दूतवाक्यं नवश्लोका मुने

विधि

२६

वाक्यंसकृन्मनुः॥ देवीवाक्यंवेदमन्त्रा
दूतवाक्यंततः परम् ॥ २२ ॥ चत्वार
स्तुपुनः श्लोकादेवीवाक्यमनुद्वयम् ॥
अथषष्ठमुनेर्वाक्यंचत्वारः श्लोकम
न्त्राकाः ॥ २३ ॥ ऋषिवाक्यंत्रयोमंत्रादे
वीवाक्यंसकृन्मनुः ॥ ऋषिवाक्यंततः
श्लोकमन्त्राद्वादशसंमताः ॥ २४ ॥

शचं.

३०

सप्तमेथ मुनेर्वाक्यंत्रयोविंशतिमंत्र
काः ॥ मुनिवाक्यंचमंत्रौद्वौभवेतामष्ट
मेततः ॥ ॥ २५ ॥ मुनिवाक्यंत्रिष
ष्ठ्यात्महुतयोर्धाहुतिस्तथा ॥ नवमेरा
जवाक्यंतुश्लोकद्वयमतः परम् ॥ २६ ॥
मुनिवाक्यंततः सप्तत्रिंशच्छ्लोका
स्तुमंत्रकाः ॥ दशमेमुनिवाक्यंतुमन्त्र

विधि

३०

द्वयमतः परम् ॥ २७ ॥ देवीवाक्यंच
मन्त्रोद्घोषपुनर्देव्यैकमन्त्रकः ॥ मुनिवा
क्यंततोद्घोषविंशत्याहुतयईरिताः ॥ २८ ॥
अधर्मन्त्रोऽन्तिमः प्रोक्तस्ततएकादशे
पुनः ॥ मुनिवाक्यंचतुसिंशच्छ्लोका
देवीवचस्ततः ॥ २९ ॥ एकमन्त्रस्ततो
देवीऊचुरित्येकमन्त्रकः ॥ एकमन्त्रोऽ

शचं.

३१

म्बिकावाक्यंचतुर्दशतथार्णवः ॥ ३० ॥
अर्धमन्त्रोन्तिमः प्रोक्तोद्वादशेऽथांवि
कावचः ॥ अष्टाविंशतिमन्त्राः स्युरेका
प्यर्धाहुतिस्तथा ॥ ३१ ॥ पुनर्ऋषि
स्ततोर्धःस्यान्नवश्लोकास्त्रयोदशे ॥ ए
कादशार्धाहुतयोद्वादशश्लोकमन्त्रकाः
॥ ३२ ॥ उवाचवचनैः षड्भिरेकोन

विधि

३१

त्रिंशदीरिताः ॥ गौडपादीयभाष्या
ब्धेः कारिकाऽमृतमुद्धृतम् ॥ ३३ ॥ पि
बन्तुविविधाः सर्वस्मृतिनाशोयतोभवे
त् ॥ ३४ ॥ इति श्रीसप्तशतीमन्त्र वि
भागकारिकावलिः समाप्ता ॥ श्रीगणे
शायनमः ॥ अथ ब्रह्मशापविमोचन
मन्त्रस्य वसिष्ठनारदसंवादाधिपत्यो

शचं.

३२

ब्रह्माक्रषिः सर्वेश्वर्यकारिणी श्री
दुर्गादेवता चरित्रत्रयबीजं ह्रीं
शक्तिरूपिणिकल्पितकार्यसिद्धयर्थेज
पेविनियोगः॥ ॐ रामैः स्वरूपायैम
धुकैटभमर्दिन्यैब्रह्मशापविमुक्ता भव
ॐ श्रीबुद्धिरूपिण्यै महिषासुरसैन्यना
शिन्यै ब्रह्मशापविमुक्ता भव ॐ ररक्त

विधि

३२

रूपिण्यैमहिषासुरमार्दिन्यैशुंभवधका
रिण्यैब्रह्मशापविमुक्ताभव । ॐ श्री
श्रद्धारूपिण्यैफलदात्र्यै । ब्रह्मशापवि
मुक्ताभव । ॐ श्रीं ह्रीं दुर्गायैसर्वेश्वर्यका
रिण्यैब्रह्मशापविमुक्ताभव । ॐ क्लीं ह्रीं
ॐ नमः शिवायैअभेद्यकवचरूपि
ण्यैब्रह्मशापविमुक्ताभव । ॐ कल्पका

शचं.

३३

लिह्रींफटस्वाहायैऋग्वेदरूपिण्यैबृह
शापविमुक्ताभवॐ॥इतिश्रीरुद्रयामले
चाण्डिकाशापमोचनसंपूर्णम् ॥ * ॥
गुप्तवत्यऽनुरोधेनदेव्यागमविधानतः
॥ पाठक्रमं सुसंयोज्यन्यासध्यानादि
पूर्वकम् ॥ १ ॥ भूशुद्ध्यादिन्यासपूर्वमा
दौदेव्यर्चनंततः ॥ योजितंबलिदानादि

विधि

३३

कुमारीपूजनादिकम् ॥ २ ॥ एकादश
विधन्यासांश्चक्रन्यासंनवाणकम् ॥ य
थावत्पारिकल्प्यादौसप्तशत्याःसमास
तः॥ ३॥इति शम्॥देव्यासमंरजतचारु
शिलोपविष्टं लोकेशकेशवनिरन्तरव
न्द्यमानम् ॥ स्वानन्यभक्तजनपाल
नसाभिलाषं श्रीवैद्यनाथमतिकारु

शचं.

३४

शिकंनमामि ॥ १ ॥ प्रणम्यश्री
महाकालींभवसागरतारिणीम् । लि
ख्यतेमहावीरेणदुर्गायाःपाठपद्धतिः॥२
अथ सप्तशतीविधिः ॥ तत्र साधकः
कृतप्रातः स्नानसन्ध्यादिनित्यकृत्यः
प्राङ्मुखः सन्आदावाचामेत् तद्यथा
॥ ॐ ऐं आत्मतत्त्वंशोधयामिनमः

विधि

३४

स्वाहा॥ॐ ह्रीं विद्यातत्त्वं शोधयामि
नमः स्वाहा ॥ ॐ क्लीं शिवतत्त्वं शोध
यामिनमः स्वाहा ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं सर्व
तत्त्वं शोधयामिनमः स्वाहा ॥ अनन्त
रंपवित्रपाणिः प्राणाायामं कुर्यात् ।
। यथा मूलमन्त्रेण वामनासिकया
वायुमापूर्य्य कुम्भके चतुर्वारं मूलं प

श चं.

३५

ठित्वा द्विवारं मूलमुच्चरन् दक्षनास
यातं रेचयेत् ॥ ततः श्रीगणेशादीन् न
त्वासङ्कल्पं कुर्यात् ॥ स यथा देश
कालौ संकीर्त्य । सकुटुम्बानामस्माकं
सर्वेषां क्षेमस्थैर्यायुरारोग्यैश्वर्याभि
वृद्धयर्थं सकलमङ्गलप्राप्त्यर्थम्,
अमुकगोत्रस्यामुकनाम्नो मम श्रीजग

विधि

३५

दम्बाप्रसादेन व्याधिपरिहाराऽपमृत्यु
नाशक्रणमोक्षशत्रुपराभववशीकरण
ग्रहपीडापरिहारादि पूर्वकसर्वाभीष्ट
फलप्राप्तिधर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधपु
रुषार्थसिद्धिद्वारा श्रीमहाकालीम
हालक्ष्मीमहासरस्वती देवताप्रीत्य
र्थं कवचागलाकीलकैकादशन्यासपू

शचं.

३६

र्वकनवार्णमन्त्राष्टोत्तरशतजपरात्रि
सूक्तपाठपूर्वकं देवीसूक्तपठननवार्णम
न्त्राष्टोत्तरशतजपपरहस्य त्रयपठना
न्तं श्रीचण्डीसप्तशत्याः पाठमहं क
रिष्ये । तदङ्गत्वेनादौसंक्षेपतः आ
सनविधि भूशुद्ध्यादिकर्मदीपस्थापन
श्रीसप्तशतीपूजनंरहस्योक्तमन्त्रस्थप्र

विधि

३६

धानदेवतापूजनंतन्त्रोक्तनवार्णमन्त्र
स्थप्रधानदेवतापूजनंपायसेनइक्षुखण्ड
कूष्माण्डादिअन्यतमफलेन वा पूजा
ङ्गबलिदानञ्चसकलशापप्रतिबन्ध
निवृत्तयेतन्त्रोक्तशापोद्धारमन्त्रस्यस
प्तवारं जपमिष्टफलसिद्धिप्रतिबन्धनि
वृत्तयेतन्त्रोक्तकीलनमन्त्रस्य पाठा

शचं.

३७

दोपाठान्तेचैकविंशति संख्या जपञ्च
करिष्ये ॥ आदौनिर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं
श्रीगणेशस्मरणं सद्गुरुपादुकास्मर
णंपूजनंवाकरिष्ये गणानान्त्वाशौन
कोगृत्समदोगणपतिर्जगती निर्विघ्न
तासिद्ध्यर्थंमहागणातिस्मरणे पूजने
वाविनियोगः । ॐगणानान्त्वागणप

विधि

३७

तिहवामहे कविकवीनामुपमश्रवस्तम
म् ॥ ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत
आनः शृण्वन्नातिभिःसीदसादनम् ॥
सिद्धिबुद्धिशक्तिसहित श्रीमहागणपत
येनमोनमःइति।तथागुरुञ्च।नमोगुरु
भ्योगुरुपादुकाभ्योनमः परेभ्यःपरपादु
काभ्यः ॥ आचार्यसिद्धेश्वरपादुका

शचं.

३८

भ्योनमोस्तु लक्ष्मीपतिपादु काभ्यः
॥ इति श्रीगणपतिगुरुञ्चप्रणम्य ॥ अ
थासनविधिर्यथा, कल्पितासनाधोज
लादिनात्रिकोणं विलिख्य ॐ ह्रीं आधा
रशक्तिकमलासनाय नमः इत्याधारश
क्तिसंपूज्य, तदुपरि अनुद्विग्नताकरम
जिनोणाद्यासनमास्तीर्य, ॐ पृथ्वी

विधि

३८

तिमन्त्रस्य मेरुपृष्ठक्राविः सुतलञ्छन्दः
कूर्मो देवताऽऽसने विनियोगः । ॐ
पृथ्वी त्वया धृता लोका देवित्वं विष्णुना
धृता ॥ त्वञ्च धारय मां देवि पवित्रं कुरु
चासनम् इति मन्त्रेणाधारशक्तिं संप्रा
प्त्यर्थं, ॐ भूर्भुवः स्व इत्यासनं संप्रा
प्त्यर्थं इति मन्त्रासने प्राङ्मुख उदङ्मुखो

शचं.

३६

वाउपविश्य, ततः स्ववामे गुंगुरुभ्योनमः
दक्षिणे भंभद्रकाल्यैनमः उपरिगंगणप
तयेनमः इति द्वारदेवताः सम्पूज्य ॥ अथ
विधनोत्सारणमात्मसंरक्षणञ्च ॥ मूलं
पठन्नादिव्यदृष्ट्यवलोकनेन दिव्यान्
विधनानुत्सारयामि, ॐ फडिति प्रोक्ष
णोनान्तरिक्षान्विधनानुत्सारयामि ॐ

विधि

३६

फडितिवामपादपार्ष्णिघातेनभौमान्
विधनानुत्सारयामि, ॐ अस्त्राय फ
डितितालत्रयेणादिग्वन्धनं कृत्वा, ॐ
नमः सुदर्शनाय अस्त्राय फडितिमन्त्रे
णछोटिकयावाहिप्राकारत्रयं विभाव्य
भूशुद्ध्यादिकंकुर्यात् तत्रभूशुद्धिर्यथा
गायत्रीमन्त्रेण प्राणानायम्य, हुंइति

शचं.

४०

बीजेनकुण्डलिनीमुत्थाप्यहृदिस्थं दीप
कलिकाकारं जीवं ॐ हंसः इति मन्त्रेण
ब्रह्माणिसंयोज्य, स्वदक्षिणकुक्षिस्थं पा
पपुरुषं ध्यात्वा यामिति षोडशवारोच्चा
रितवायुबीजेन पिङ्गलया पूरकेण पापपु
रुषं तं शोषयित्वा कुम्भकेरमिति चतुःष
ष्टवारोच्चारिताग्निबीजेन तं दग्ध्वा पुनः

विधि

४०

यमिति, द्वात्रिंशद्वारोच्चारितवायुबीजे
नतद्भस्म इडया (वामनासया)
रेचयेत्तब्रह्मरन्ध्रगतेचन्द्रमण्डलेऽमृत
वर्षिणीम् ॥ भवानीं भूमिशुद्धयर्थं
भावयेदमृतेश्वरीम् ॥ ततस्तन्मौलि
मिष्पन्दसुधाकल्लोलवृष्टिभिः ॥ चि
न्तयेन्मनसात्मानं भूमिशुद्धिरियंभ

सप्त.

४१

वेत् ॥ इतिसंक्षेपतोभूमिशुद्धिः । अथ
भूतशुद्धिः ॥ वामनासयावायुमापूर्य
कुम्भकेलंवोरंयंहमितिपंचभूतबीजानि
सकृदावर्त्यदक्षिणनासयारिचयेत् त
तोवमित्यमृतबीजेन प्राणायामं कृत्वा
सद्वासनात्मकं देवीशरीरमुत्पाद्यसोह
मिति मन्त्रेणकुण्डलिनीं ब्रह्मणोव

विधि

४१

हृत्य तत्रस्थं जीवं हृदि निधाय कुण्ड
लिनीं मूलाधारगतां विभावयेदिति
संक्षेपतोभूतशुद्धिः ॥ अथ प्राणप्रतिष्ठा ॥
हृदि हस्तं दत्वा, ॐ आं ह्रीं क्रों मम प्राणा
इह प्राणाः, ॐ आं ह्रीं क्रों मम जीव इह
स्थितः । ॐ आं ह्रीं क्रों मम सर्वेन्द्रि
याणि ॐ आं ह्रीं क्रों मम बाहुमन

सप्त.

४२

स्त्वक् चक्षुः श्रोत्रजिह्वाघ्राणप्राणा
इहागत्यसुखंचिरंतिष्ठन्तुस्वाहा, ॐ
असुनीतेपुनरस्मासुचक्षुः पुनः प्राणा
मिहनोधेहिभोगम् ॥ ज्योक्पश्यम
सूर्यमुच्चरन्तमनुमतेमृडया नः स्व
स्ति ॥ ममगर्भाधानादि पञ्चदशसं
स्कारसिद्ध्यर्थं पञ्चदशप्रणवावृत्तिः

विधि

४२

करिष्ये ॐ इति पञ्चदशवारं जपेत् ॥
रक्ताम्भोधिस्थपो तोल्लसदरुणासरो
जाधिरुढाकराब्जैः पाशंको दण्डमि
क्षुद्भवमथगुणमप्यङ्कुशं पञ्चवा
णान् ॥ विभाणासुक्कपालं त्रिनयन
लसिता पीनवक्षो रुहाढ्या देवी
बालार्कवर्णा भवतु सुखकरी प्राणश

सप्त.

४३

क्तिः परा नः ॥ सुप्रतिष्ठितमस्तु । इति
प्राणप्रतिष्ठा ॥ ततो मातृकान्यासो
यथा ॐ अंनमः ललाटे आंनमः मुख
वृत्ते इंनमः दक्षिण नेत्रे, ईं नमः वाम
नेत्रे उंन० दक्षिणकर्णे ऊंन० वामकर्णे,
ऋंन० द० नासिकायाम् ० ऋं न० वा०
नासि० लृंन० द० कपोले, लृं० वा०

विधि

४३

कपोले, एं न० ऊर्ध्वोष्ठे, ऐं न० अध
रोष्ठे, औं० ऊर्ध्वदन्तपङ्क्तौ, औं न०
अधोदशनपङ्क्तौ, अं० शिरसि, अः
न० मुखे, कं न० द० बाहुमूले खं०
द० कूर्परे, गं न० द० मणिबन्धे,
घं न० दक्षिणाङ्गुलिमूले, ङं० दक्षिणा
ङ्गुल्यग्रे, चं न० वामबाहुमूले छं० वा०

सप्त.

४४

कूर्परे, जं० वा० मणिबन्धे, झं० वामा
ङ्गुलिमूले, अं० वामाङ्गुल्यग्रे, टं०
दक्षिणापदमूले, ठं० दं० जानुनि डं०
दं० गुल्फे, ढं० दं० पादाङ्गुलिमूलेणं०
दं० पादाङ्गुल्यग्रे, तं० वामपादमूले,
थं० वामजानुनि दं० वा० गुल्फे, धं०
वामाङ्गुलिमूले, निं० वामाङ्गुल्यग्रे,

विधि

४४

पं० द० पार्श्वे, फं० वामपार्श्वे, बं० पृष्ठे,
भं० नाभौ मं० जठरे, यं० हृदि, रं०
दक्षिणांसे, लं० ककुदि, वं० वामांसे,
शं० हृदयादि दक्षिणहस्तान्तम् षं०
हृदयादिवामहस्तान्तम् सं० हृदयादि
दक्षपादान्तम् हं० हृदयादिवामपादा
न्तम्, लं० जठरे, क्षं नमः मुखे ॥ प्रण

वादिः सर्वत्रेति तत्त्वमुद्रयामातृका न्या
 संकुर्यात् ॥ अथ दीपप्रतिष्ठा ॥ मूलेना
 चम्य प्राणानायम्य कर्मसाक्षित्वेन दी
 पस्थापनं कुर्यात् । तत्र दीपाधारयन्त्रं
 त्रिकोणं गन्धेन देवीदक्षिणतोलिखि
 त्वा, दीपाधारयन्त्राय नमः इति मन्त्रे
 ण संपूज्य तदुपरि दीपं संस्थाप्य गन्धा

दिनादीपं सम्पूज्य प्रार्थयेत् । दीपप्रार्थना
यथा, भो दीपदेवी रूपस्त्वं कर्मसाक्षी
ह्यविघ्नकृत् । यावत्कर्म समाप्तिः स्या
त्तावत्वं सुस्थिरो भव ॥ इत्यनेन दीपं
संप्रार्थ्य तथैव वामेऽपि तैलदीपं प्रज्वा
लयेत् ॥ इत्येवं स्थापित दीपद्वयमा
समाप्ति संरक्षेदिति ॥ अथ यन्त्रे देवता

स्थापनं द्वयमध्यपीठतामाद्यन्यतमप
 त्रेभूर्जपत्रेवाकुङ्कुमादिना (चन्दनाऽ
 गुरुकर्पूरं कुङ्कुमं रोचनं तथा। शिलारसो
 जटामांसी कर्चूरचैकवृद्धितः) इति दे
 व्यष्टगन्धेन रक्तचन्दनेन वानवकोष्ठं
 यन्त्रं कृत्वा प्रथमपङ्क्तौ ईशानकोणा
 दग्निकोणापर्यन्तरुद्रगौर्यौ विरिञ्चि

सरस्वत्यौ विष्णुलक्ष्म्यौ इतिक्रमेण
संस्थाप्य, मध्यपङ्क्तावुत्तरतोदक्षि
णान्तं उदक्संस्थंवा महाकालीमहा
लक्ष्मीमहासरस्वत्यः तथा तृतीय
पङ्क्तौ वायुकोणान्निर्ऋतिकोणपर्य
न्तं क्रमेण दशाननाष्टादशभुजाऽष्ट
भुजाःस्थापयेत्॥अथवातन्त्रोक्तं सप्त

शतीमहायन्त्रम् ॥ वेद्यां विरचितेरम्ये
 सर्वतोभद्रमण्डले ॥ घटं संस्थाप्य
 विधिवत्तत्रावाह्याचर्येच्छिवाम् ॥ ३ ॥
 तदग्रे कन्यकाश्चापि पूजयेद्ब्राह्मणा
 नपि ॥ उपचारैस्तु विविधैर्नवाणामवरणै
 रपीति ॥ ४ ॥ अथ प्रयोगः ॥ वेद्यां सर्व
 तोभद्रे ब्रह्मादिमण्डलदेवता आवाह्य

संपूज्य, तस्मिन् महाद्यौरित्यादिमन्त्रैः
कलशं संस्थाप्य तत्रवरुणं संपूज्यत
न्मूले मूलाधाराय नमः मूलाधारमा
वाहयामि १ इति सर्वत्र, तदुपरिकू
र्माय नमः २ तदुपरिशेषाय नमः ३ त
दुपरिपृथिव्यै नमः ४ पूर्णापात्रे ॐकार
पीठाय ० ५ पूर्वे ॥ पूर्णागिरिपीठाय

सप्त.

४८

नमः ६ निर्ऋतिभागे । कामगिरिपी
ठायनमः वायुभागे आवाह्य सम्पूज्य
उपरियन्त्रसंस्थाप्य प्राणप्रतिष्ठांकुर्या
त् ॥ अथ संक्षेपतः पूजाविधिः ॥
अस्य श्रीनवार्णमन्त्रस्य ब्रह्मविष्णु
महेश्वराऋषयः गायत्र्युष्णिगनुष्टुभ
श्छंदांसि श्रीमहाकाली महालक्ष्मी

विधि

४८

महासरस्वत्योदेवताः नन्दाशाकम्भरी
भीमाः शक्तयः रक्तदन्तिकादुर्गाभ्राम
योबीजानि अग्निवायुसूर्यास्तत्त्वानि
श्रीजगदंवाप्रीत्यर्थे न्यासेपूजायां च
विनियोगः ॥ ऋष्यादिन्यासान्मूल
षडङ्गन्यासांश्चविधायकलशशंखघ
ण्टाः सम्पूज्य ॥ अपवित्रः पवित्रो वा

सप्त.

४६

सर्वावस्थागतोपवा ॥ यःस्मरेत्पु
ण्डरीकाक्षं सबाह्याभ्यन्तरं शुचिः ॥
मूलेन चात्मानं पूजाद्रव्याणि प्रोक्षेत्
विस्तरभयादध्यस्थापनं नेह लिख्यते य
न्त्रं संस्पृश्य ॐ आंसो हं इति त्रिवारो
च्चारितमन्त्रेण यन्त्रस्य प्राणप्रतिष्ठां कृ
त्वा ततः त्रिखण्डा मुद्रया पुष्पमादा

विधि

४६

यस्वहृदिस्थां त्रिगुणां देवीं सुषुम्णा
मार्गेण ब्रह्मरन्ध्रद्वारा कुसुमे समागतां
विभाव्य तत्र रूपत्रयं विभ्राणां ध्यायेत्
खड्गचक्रं १ अक्षस्रक्प २ घंटा
शूलं ३ इति तत्पुष्पं यत्र संस्थाप्य
तत्र मध्यबीजत्रये महालक्ष्म्यादिदेव
तात्रयं संस्थितं विभावयेत् ततः आ

सप्त.

५०

वाहनी, स्थापनी, संनिधापिनी,
संनिरोधिनी, धेनु, योनि मुद्रामूलेन
प्रदर्श्य मूलमुच्चार्य श्रीमहाका० नमः
आवाहयामि एवंमूलेनासनपाद्या
ध्याचमनीयस्नानमङ्गलस्नानमधुप
र्कपंचामृतपूजांविधाय श्रीसूक्तादिभि
रभिषिच्य मूलेनवस्त्रोपवस्त्रोत्तरी

विधि

५०

यकञ्चुकीवस्त्रयज्ञोपवीतचन्दनाल
ङ्कारहारिद्राकुङ्कुमकज्जल सिन्दूरपरि
मलद्रव्यकङ्कणा कण्ठसूत्रादिसौभाग्या
लङ्कारपुष्पाणि ॥ मूलं श्रीमहा० ३
नमः अमुकंसमर्पयामीतिप्रत्युपचार
मुच्चार्य पुष्पांतिपूजायांआवरणादेव
ताआवाह्यसंपूजयेत् ॥ अत्रसर्वत्रापू

सप्त.

५१

ज्यपूजकयोर्मध्येप्राचीदिकसंप्रकीर्ति
ता ॥ इतिवचनमनुसृत्यप्रागादिदि
शोग्राह्याः इन्द्रादिलोकपालतदायुध
विषयेतु सूर्योदयैकवतिज्ञेयं तत्रयन्त्र
षट्कोणस्थपश्चिमकोणे महालक्ष्मी
पृष्ठभागे सरस्वतीब्रह्माभ्यांनमः सर
स्वतीब्रह्माणावावाहयामीत्येवंसर्वत्रा

विधि

५१

वाहनेवाच्यं १ एवंनैऋत्यकोणे
गौरीरुद्राभ्यां० २ वायुकोणेलक्ष्मी
हृषीकेशाभ्यां० ३ पूर्वकोणे अष्टाद
शभुजायै० ४ अग्निकोणे दशान
नायै० ५ ईशानकोणे अष्टभुजायै०
६ दयाब्धेत्राहिसंसारंसर्पा मांशरणा
गतम् ॥ भक्त्यासमर्पयेतुभ्यंप्रथमाव

रणार्चनम् ॥ अनेनप्रथमावरणार्चने
 नभगवती श्रीमहा० ३ प्रीयताम्
 ॥१॥ पुनः षट्कोणेषु प्रागादिषु ॥ ॐ नं
 नन्दजायै० १ ॐ रं रक्तदन्तिकायै० २
 ॐ शांशाकंभयै० ३ ॐ हुंदुर्गायै० ४
 ॐ भीं भीमायै० ५ ॐ भ्रां भ्रामयै० ६
 दयाब्धे त्राहि० ॥२॥ षट्कोणाद्वहिरा

ग्नेयादिचतुर्भागेषु ॐ जंजयायै० १
ॐ विंविजयायै० २ ॐ जंजयंत्यै० ३
ॐ अं अपराजितायै० ४ षट्कोण पार्श्व
योः दक्षिणभागे ॐ सिंहाय० ५ उत्तरभा
गे ॐ महिषाय० ६ दयाब्धे० तृती
यावरणार्चनं अनेन० ॥ ३ ॥ अष्टप
त्रेषु प्रागादिषु ॐ ब्रांब्राह्म्यै ९ १ ॐ

सप्त.

५३

मांमाहेश्वर्यै० २ ॐ कौकौमार्यै० ३
ॐ वैवैष्णव्यै० ४ ॐ वांवाराह्यै० ५
ॐ नानारसिंह्यै० ६ ॐ ऐं ऐंघ्र्यै० ७
ॐ चांचामुण्डायै० ८ दयाब्धे० चतु
र्थावरणार्चनं अनेन० ॥ ४ ॥ पुनरष्टदले
षु प्रागादिषु ॐ अं अंसिताङ्गभैरवाय०
१ ॐ रुंरुरुभैरवाय० २ ॐ चंचण्डभै

विधि

५३

रवाय० ३ ॐ क्रौक्रोधभैरवाय० ४ ॐ
उंउन्मत्तभैरवाय० ५ ॐ कंकपालभैर
वाय० ६ ॐ भीभीषणभैरवाय० ७ ॐ
संसंहारभै० ८ दयाब्धे० पंचमावरणा
र्चनं अनेन० ॥ ५ ॥ चतुर्विंशति
दलेषु प्रागादि क्रमेण ॐ विष्णुमा
यायै० १ ॐ चेतनायै० एवप्रणवः

सप्त.

५४

सर्वत्रादौ २ बुद्धयै० ३ निद्रायै० ४
क्षुधायै० ५ छायायै० ६ शक्त्यै०
७ तृष्णायै० ८ क्षांत्यै० ९ जात्यै०
१० लज्जायै० ११ शान्त्यै १२
श्रद्धायै० १३ कान्त्यै० १४ ल
क्ष्म्यै० १५ धृत्यै० १६ वृत्यै १७
स्मृत्यै० १८ दयायै० १९ तुष्ट्यै०

विधि

५४

२० पुष्ट्यै० २१ मात्रो० २२ आ
न्त्यै० २३ चिन्त्यै० २४ दयाब्धे०
षष्ठाख्यावरणार्चनं अनेन० ॥६॥ भूगु
हख्युदयप्रागादिषु ॐ लं इन्द्राय० रं अ
ग्नये मयमाये० क्षनिर्ऋतये ववरुणा०
यं वायवे० सं सोमाय० हं रुद्राय० ईशानी
प्रागन्तराले ॐ आं ब्रह्मणे० वरुणानि

सप्त.

४५

ऋत्यन्तरालेर्होशेषाय १० दयाब्धे०
सप्तमावरणार्चनं० अनेन० ॥७॥ पु
नस्तेनैवक्रमेण वंवजाय० शंशक्त्यै०
दंदण्डाय० खखङ्गाय० पांपाशाय० अं
अङ्कुशाय० गंगदायै० त्रिंत्रिशूलाय०
पंपद्माय० चंचक्राय० १० दयाब्धे० अष्ट
मावरणार्चनं० अनेन ॥८॥ भूगृहाद्वहिः

विधि

५५

प्रागादिदिक्षु ॐ गंगणा पतये ० क्षेत्रत्रपा
लाय ० बंबटुकाय ० यो योगिनीभ्योन
मः ० दयाब्धे ० नवमावरणार्चनं अनेन ०
॥ ९ ॥ ॐ आवरणदेवताभ्योनमः
चंदनं ० इत्यादिपंचोपचारपूजा ॥ ततः
मूलमुच्चार्य श्रीमहा ० ३ धूपं, दीपं, नैवे
द्यं, तांबूलं, दक्षिणां, फलानि, महानी

सप्त.

५६

रांजनदीपं, कर्पूरदीपं, नमस्कारानूप
दक्षिणाः मंत्रपुष्पं, अपराधसहस्राणि
क्रियतेऽहर्निशं मया ॥ दासो यमिति मां
मत्वा क्षमस्व परमेश्वरि ॥ १ ॥ आवाह
नं न जानामि न जानामि विसर्जनम् ॥
पूजां चैव न जानामि क्षम्यतां परमेश्वरि ॥
मंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं सुरेश्वरि २

विधि

५६

यत्पूजितं मया देवि परिपूर्णं तदस्तु मे ३ ॥
अपराधशतं कृत्वा जगदम्बेति चोच्चरेत् ॥
यां गतिं समवाप्नोति न तां ब्रह्मादयः
सुराः ॥ ४ ॥ सापराधोऽस्मि शरणं
प्राप्तस्त्वां जगदम्बिके । इदानीमनुकं
प्यो हं यथेच्छसितथा कुरु ॥ ५ ॥ अ
शानाद्विस्मृते भ्रान्त्या यन्नन्यूनमधिकं

सप्त.

५६

कृतम् ॥ तत्सर्वैश्वर्यतांदेविप्रसीदपर
मेश्वरि ॥ ६ ॥ कामेश्वरीजगन्मातः
सच्चिदानन्दविग्रहे ॥ गृहाणार्चामि
मांप्रीत्याप्रसीदपरमेश्वरि ॥ ७ ॥ गुह्या
तिगुह्यगोप्त्रीत्वंगृहाणास्मत्कृतंजपम्
सिद्धिर्भवतुमेदेवित्वत्प्रसादात्सुरेश्वरि
॥ ८ ॥ प्रार्थना० ॥ गीतवाद्यनृत्यछ

विधि

५६

त्रचामरांदोलनदर्पणसर्वराजोपचारा
र्थे अक्षतान्० नमस्करोमि ॥ अनेन
यथाशक्त्यर्चनेन भगवती श्रीजग
दम्बा० ३ प्रीयताम् । शक्तिभ्योनमः
सर्वोपचारार्थेगन्धाक्ष० ॥ अथकुमा
रीपूजा ॥ यजमानः पूजयेच्चकन्या
नांनवकंशुभम् । द्विवर्षाद्यादशाब्दा

सप्त.

६०

न्ताः कुमारीः परिपूजयेत् ॥ १ ॥

अर्थादेकहायनाल्पवयस्कावज्याः ॥

ता आसने उपवेश्या वाहयेन्मन्त्रेण ॥

मन्त्राक्षरमयीं लक्ष्मीं मातृणां रूपधा

रिणीम् ॥ नवदुर्गात्मिकां साक्षात्क

न्यामावाहयाम्यहम् ॥ १ ॥ अनेनैवम

न्त्रेण नवापि आवाहयेत् ॥ अशक्तौ

विधि

६०

यथाशक्ति एकामपि ॥ अथ नवानां
पूजामंत्राः त्रिहायनाकुमारीसंज्ञका ॥
सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिस्वरूपाणि ॥
पूजांगृहाण कौमारि जगन्मातर्नमो
स्तुते ॥ २ ॥ त्रिहायना त्रिमूर्तिस्तन्म
न्त्रः ॥ त्रिपुरां त्रिपुराधारं त्रिवर्षा
ज्ञानरूपिणी । त्रैलोक्यवन्दितां दे

सप्त.

६१

वींत्रिमूर्तिपूजयाम्यहम् ॥ ३ ॥ चतु
र्वर्षाकल्याणीतत्पूजामन्त्रः । कलात्मि
कां कलातीतां तारुण्यहृदयाशिवाम् ॥
काल्याणजननीं देवीं कल्याणीं पूज
याम्यहम् ॥ ४ ॥ पञ्चवर्षारोहिणी
तत्पूजामन्त्रः ॥ अणिमादिगुणाधारा
मकाराद्यक्षरात्मिकाम् ॥ अनन्तश

वि

६१

क्तिकांलक्ष्मीं रोहिणीं पूजयाम्यहम्
॥ ५ ॥ षड्वर्षाकालिकातत्पूजामं
त्रः ॥ कामचारांशुभांकान्तां कालच
क्रस्वरूपिणीम् ॥ कामदांकरुणादारां
कालिकांपूजयाम्यहम् ॥ ६ ॥ सप्तव
र्षा चंडिकातत्पूजामंत्रः ॥ चण्डवी
रां चण्डमायां चण्डमुण्डप्रभञ्जनी

सप्त.

६२

म् । पूजयामिसदादेवीं चण्डिकां च
ण्डविक्रमाम् ॥ ७ ॥ अष्टवर्षाशाम्भ
वीतत्पूजामन्त्रः ॥ सदानन्दकरीं शा
न्तां सर्वदेवनमस्कृताम् ॥ सर्वभूतात्मि
कां लक्ष्मीं शांभवीं पूजयाम्यहम् ॥ ८ ॥
नवहायनादुर्गा तत्पूजामन्त्रः ॥ दुर्गमे
दुस्तरे कार्ये भवदुःखविनाशिनीम् ॥

विधि

६२

पूजयामिसदाभक्त्यादुर्गा दुर्गार्तिना
शिनीम् ॥ ९ ॥ दशवर्षासुभद्रा तत्पू
जामन्त्रः ॥ सुन्दरींस्वर्णवर्णाभांसुख
सौभाग्यदायिनीम् ॥ सुभद्रजननीं
देवींसुभद्रांपूजयाम्यहम् ॥ १० ॥ इ
तिप्रत्येकंमन्त्रान्तेतत्तन्नाममन्त्रेणान
वापिषोडशोपचारैः पंचोपचारैर्वापूज

सप्त.

६३

येत् इति ॥

अथ बलिदानम् ॥ मूलान्तेश्रीमहाल
क्ष्म्येनमः पायसबलिसमर्पयामि इति
महाकाल्यादियोगिन्यन्तयन्त्रस्थावर
णदेवताभ्यः प्रत्येकं सर्वाभ्यो बलिं द
द्यात् ॥ अथ कूष्माण्डबलिविधान
म् ॥ आचम्य प्राणानायम्य देशाद्यु

विधि

६३

उच्चार्य मम सकुटुम्बस्य सर्वारिष्टप्रशा
न्तिसर्वाभीष्टसिद्धिकल्पोक्तफलावाप्ति
द्वारा श्रीमहाका० ३ तीदेवताप्रीत्यर्थं
कूष्माण्डबलिदानं करिष्ये तदङ्गत्वेन
पञ्चोपचारैः पूजनं बलिदानं करिष्ये ॥
मूलेन मुख्यदेवतां पञ्चोपचारैः संपू
ज्यतत्पुरतः स्वयमुदङ्मुखो बलिं प्राङ्

सप्त.

६४

मुखं पीठे वस्त्रगुण्ठितं कुष्माण्डं निधाय
ॐ कुष्माण्डबलये नमः इति आ
वाहनवस्त्रगन्धादिभिः संपूज्य अभि
मन्त्रयेत् ॥ पशुस्त्वं बलिरूपेण मम
भाग्यादवस्थितः ॥ प्रणमामि ततः स
र्वरूपिणं बलिरूपिणम् ॥ १ ॥ चण्डि
का प्रीतिदानेन दातुरापह्निनाशनम् ॥

विधि

६४

चामुण्डाबलिरूपायबलेतुभ्यंनमोस्तु
ते ॥ २ ॥ यज्ञार्थबलयः सृष्टाः स्वय
मेवस्वयम्भुवा ॥ अतस्त्वांघातयाम्य
द्ययस्माद्यज्ञमतोवधः ॥ इति ॥ ततः
शस्त्रंगन्धादिनासंपूज्यअभिमन्त्रयेत्
ऐंहीं श्रींसरनात्वंचण्डिकायाः सुर
लोकप्रसाधकः ॥ इति ह्रीं ह्रीं खड्ग

आंहुंफट् इति हस्ते शस्त्रं गृहीत्वा
 ॐ कालिकालिवज्रेश्वरिलोहदण्डायै
 नमः इति पठन्नाच्छित्वा छेदनावसरेन वि
 लोकयेत् ॥ कौशिकिरुधिरणाप्याय
 तामिति देव्यै अर्घ्यं निवेद्य अवशिष्टार्ध
 स्य पञ्चभागान् कृत्वा पुतनायै बलिभा
 गं निवेदयामि चरक्यै बलि० विदायै

ब० पापराक्षस्यैव० ततोमाषपिष्टपशुं
शत्रुं शस्त्रेणाहित्वास्कन्दायपश्वर्धं
समर्पयामि विशिखायपश्वर्धं स० इति
समर्प्य शेषं रक्षोभ्यो हरेत २ मन्त्रा
स्तु ॐ ह्रीं स्फुरस्फुर ॐ फ्रीं ॐ हुं फट्
मर्दमर्दहुं इति ॥ तच्छेषं बहिर्दद्यात् ॥
बलिगृह्णां त्विमं देवा आदित्यावसव

सप्त.

६६

स्तथा ॥ मरुतश्चास्विनोरुद्राः सुप
र्णाः पन्नगाग्रहाः ॥ असुरायातुधाना
श्चापिशाचोरगराक्षसाः ॥ डाकिन्यो
यक्षवेतालायोगिन्यःपतनाःशिवाः ॥
जम्भकाः सिद्धगन्धर्वाः साध्या विद्या
धरानगाः ॥ दिक्पालालोकपालाश्च
येचविघ्नविनायकाः ॥ जगतांशान्ति

विधि

६६

कर्तारो ब्रह्माद्याश्च महर्षयः । माविध्नं
माचमेपापं मासंतुपरिपन्थिनः ॥ सौ
म्याभवन्तु तृप्तास्तेभूतप्रेताः सुखाव
हाः ॥ भूतानि यानीहवसन्तितानि
बलिगृहीत्वा विधिवत्प्रयुक्तम् ॥ अ
न्यत्र वासंपरिकल्पयन्तुरक्षन्तुमांता
निसदैवचात्रेति ॥ ततः स्नात्वा कृत

सप्त.

६७

तिलकोदेवीं प्रार्थयेत् खड्गिनीशू० ५
शूलेनपा० ४ सर्वस्वरूपे० ५ रूपं
देहि जयं देहि भगं भगवति देहि मे ॥
पुत्रान् देहि धनं देहि सर्वान् कामांश्च दे
हि मे ॥ महिषघ्नमहामाये चामुण्डे
मुण्डमालिनि ॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं
देहि देवि नमोस्तुते ॥ इति प्रार्थयेत् ॥

विधि

६७

एतद्वलिदानं होमाङ्गं तच्च होमो
त्तरमेव ॥ पूजाङ्गैकलिपिकम् ॥ तत्र
चपायसबलिदानमवश्यमेवेति बलिदा
नविधिः ॥ अथ सरस्वतीपूजनम् ॐ
नमः पिशाचनिकरंकिनित्रिशूलखड्ग
हस्तेसिंहारूढे एह्येहि आगच्छ आग
च्छ इमां पूजां गृहाण स्वाहा श्रीसप्तश

सप्त.

६८

ती सरस्वत्यैनमआवाहयामि तत ॐ
ह्रींचंडिकायै नमः इतिमन्त्रेणषोड
शोपचारैः पूजयेदिति ॥ अथ शापो
द्वारमन्त्रः ॥ ॐ ह्रींकलींश्रींक्रांक्रीं च
शिङ्केदेविशापानुग्रहंकुरुकुरुस्वाहा ७
वारंजपेत् ततउत्कीलनमंत्रः ॐ श्रीं
कलींह्रींसप्तशतिचंडिके उत्कीलनंकु

विधि

६८

नवमंसिद्धिदाप्रोक्तानवदुर्गाः प्रकीर्ति
ताः ॥ उक्तान्येतानि नामानिब्रह्मणैव
महात्मना ॥ ५ ॥ अग्निनादह्यमा
नस्तुशत्रुमध्येगतोरणे ॥ विषमेदुर्गमे
चैवभयार्ताः शरणांगताः ॥ ६ ॥
नतेषांजायतेकिंचिदशुभंरणासङ्कटे ॥
नापदं तस्यपश्यामि शोकदुःखभयं

सप्त.

७१

नहि ॥ ७ ॥ यैस्तु भक्त्या स्मृ
तानूनन्तेषां सिद्धिः प्रजायते ॥ प्रेतसं
स्थातु चामुण्डा वाराही महिषासना
॥ ८ ॥ ऐन्द्री गजसमारूढा वैष्णवी
गरुडासना ॥ माहेश्वरी वृषारूढा कौ
मारी शिखिवाहना ॥ ९ ॥ ब्राह्मी हं
ससमारूढा सर्वाभरण भूषिता ॥ ल

विधि

७१

क्ष्मीपद्मासनादेवी पद्महस्ताहरिप्रिया
॥ १० ॥ श्वेतरूपधरादेवी ईश्वरीवृष
वाहना ॥ इत्येतामातरोदेव्याः सर्व
रोगसमन्विताः ॥ ११ ॥ नानाभरणा
शोभाढ्या नानारत्नोपशोभिताः ॥
श्रेष्ठैश्चमौक्तिकैः सर्वादिव्यहारप्रलं
बिभिः ॥ १२ ॥ इन्द्रनीलैः महानी

सप्त.

७२

लैःपद्मरागैः सुशोभनैः ॥ दृश्यन्ते
रथमारूढा देव्यःक्रोधसमा कुलाः
॥ १३ ॥ शङ्खचक्रं गदां शक्तिहलं
च मुसलायुधम् ॥ खेटकंतोमरंचैवप
रशुंपाशमेव च ॥ १४ ॥ कुन्तायुधं
त्रिशूलं च शार्ङ्गायुधमनुत्तमम् ॥ चर्म
खड्गंचशक्तिंचपट्टिशंमुद्गरंतथा १५

विधि

७२

दैत्यानां देहनाशाय भक्तानामभयाय च
धारयन्त्यायुधानीत्यं देवानां चाहिता
य वै ॥ १६ ॥ नमस्ते तु महारौद्रे महा
घोरपराक्रमे ॥ महाबले महोत्साहे
महाभयविनाशिनि ॥ १७ ॥ त्राहि मां
देवि दुष्प्रेक्ष्ये शत्रूणां भयवर्धिनि ॥ प्रा
च्यां रक्षतु मामैन्द्री आग्नेय्या भग्निदेव

ता ॥ १८ ॥ दक्षिणोरक्षवाराहीनैर्ऋत्यां
 खड्गधारिणी ॥ प्रतीच्यांवारुणीरक्षे
 द्वायव्यांमृगवाहिनी ॥ १९ ॥ उदीच्यां
 रक्षकौवेरीर्दृशान्यांशूलधारिणी ॥ ऊ
 र्व्वैब्रह्माणी मेरक्षेदधस्ताद्वैष्णवीत
 था ॥ २० ॥ एवंदशदिशोरक्षेच्चामुण्डा
 शववाहना ॥ जयामे चाग्रतः स्या

तुविजयास्थातुपृष्ठतः ॥ २१ ॥ अजि
तावामपार्श्वेतुदक्षिणेचापराजिता ॥
शिखांमेद्योतिनी रक्षेदुमामूर्ध्निनव्यव
स्थिता ॥ २२ ॥ मालाधरीललाटेच
भ्रुवोरक्षेद्यशस्विनी ॥ त्रिनेत्राचभ्रुवो
र्मध्येयमघण्टाचनासिके ॥ २३ ॥ शं
खिनी चक्षुषोर्मध्ये श्रोत्रयोर्द्वारवासि

सप्त.

७४

नी ॥ कपोलौकालिकारक्षेत्कर्णमूले
तुशाङ्करी ॥ २४ ॥ नासिकायांसुग
न्धाचउत्तरोष्ठे च चर्चिका ॥ अधरे
चामृतकलाजिह्वायांचसरस्वती॥ २५॥
दन्तानुरक्षतुकौमारीकण्ठमध्ये तुच
ण्डिका ॥ घण्टिकांचित्रघण्टा चम
हामाया च तालुके ॥ २६ ॥ कामा

विधि

७४

क्षीचिबुकंरक्षेद्वाचंमेसर्वमङ्गला॥ ग्री
वायां भद्रकालीचपृष्ठवंशेधनुर्धरी ॥

॥ २७ ॥ नीलग्रीवावहिः कण्ठेन
लिकांनलकूवरी ॥ खड्गधारिण्यु
भोस्कन्धौवाहमेवज्धारिणी ॥ २८ ॥
हस्तयोर्दण्डनीरक्षेदम्बिका चाङ्गु
लीस्तथा ॥ नखाञ्छूलेश्वरीरक्षेत्कु

मस.

७५

क्षौरक्षेन्नलेश्वरी ॥ २९ ॥ स्तनौरक्षे
न्महादेवीमनश्शोकविनाशिनी ॥ हृद
येललितादेवीउदरेसिंहवाहिनी ॥ ३० ॥
नाभिचकामिनीरक्षेद्गुह्येगुह्येश्वरीतथा
कटिंभगवतीरक्षेज्जानुनीविन्ध्यवासि
नी ॥ ३१ ॥ पूतनाकामिकामेढं ऊरुमे
मेघवाहिनी ॥ जंघे महाबलाप्रोक्ता

विधि

७५

जानुमध्येविनायकी ॥ ३२ ॥ गुल्फ
योनारसिंहीच पादपृष्ठेमितौजसी ॥
पादाङ्गुलीः श्रीधरीचपादाधस्तलवा
सिनी ॥ ३३ ॥ दंष्ट्राः करालिनीरक्षेत्
केशांश्चैवोर्ध्वकेशिनी ॥ रोमकूपेषुकौ
बेरीत्वचंवागीश्वरीतथा ॥ ३४ ॥ रक्तम
ज्जावसामांसान्यस्थिमेदांसिपार्वती ॥

सप्त.

७६

अन्त्राणिकालरात्रिश्च पित्तंचमुकुटे
श्वरी ॥ ३५ ॥ पद्मावतीपद्मकोशैकफे
चूडामणिस्तथा ॥ ज्वालामुखीनख
ज्वालामभेद्यासर्वसंधिषु ॥ ३६ ॥ शुक्रं
ब्रह्माणिमेरक्षेच्छायांछत्रेश्वरीतथा ॥
अहंकारंमनोबुद्धिरक्षमे धर्मचारिणी
॥ ३७ ॥ प्राणापानौतथाव्यानमुदा

विधि

७६

नचसमानकम् । वज्रहस्ताचमेरक्षेत्रा
णांकल्याणशोभना ॥ ३८ ॥ रसरूपं
चगन्धं च शब्दंस्पर्शंचयोगिनी ॥
सत्त्वंरजस्तमश्चैव ॥ रक्षेत्रारायणी
तथा ॥ ३९ ॥ आयुर्मरक्षवाराहीधर्म
रक्षतुवैष्णवी ॥ यशःकीर्तिचलक्ष्मीं
च सदारक्षंतुमातरः ॥ ४० ॥ गोत्रमि

सप्त.

७७

न्द्राणि मे रक्षेत्पशून् मे रक्ष च ण्डिके ॥
पुत्रान् रक्षेन्महा लक्ष्मी भार्या रक्षतु मे
रबी ॥ ४१ ॥ धनं धनेश्वरी रक्षेत्कौमारी
कन्यकास्तथा ॥ मार्गक्षेम करी रक्षे
द्विजया सर्वतः स्थिता ॥ ४२ ॥ राजद्वारे
महा लक्ष्मीः संग्रामे जयवर्धिनी ॥ रक्षा
हीनं तु यत्स्थानं वर्जितं कवचेन तु ॥ ४३ ॥

विदि

७७

तत्सर्वरक्षमेदेवि जयन्ती पापनाशि
नी ॥ रक्षमेसर्वगात्राणि दुर्गे दुर्गातिहा
रिणी ॥ ४४ ॥ इदं रहस्यं विप्रर्षे भक्त्या
तव मयोदितम् । सर्वरक्षाकरं पुण्यं कव
चं सर्वदा जपेत् ॥ ४५ ॥ पदमेकं न गच्छे
त्तु यदीच्छेच्छुभमात्मनः । कवचेना
वृतो नित्यं यत्र यत्र हि गच्छति ॥ ४६ ॥

सप्त.

७८

तत्रतत्रार्थलाभश्च विजयःसर्वकामि
कः ॥ यंयंचिन्तयतेकामं तंतंप्राप्नो
तिनिश्चितम् ॥ ४७ ॥ परमैश्वर्यमतु
लंलभतेभूतलेपुमान् ॥ निर्भयोजाय
तेमर्त्यः सङ्ग्रामेष्वपराजितः ॥ ४८ ॥
त्रैलोक्येतुभवेत्पूज्यः कवचेनावृतः
पुमान् ॥ इदन्तुदेव्याः कवचंदेवाना

विधि

७८

मपि दुर्लभम् ॥ ४९ ॥ यः पठेत् प्रातरु
त्थायात्रिसन्ध्यं श्रद्धयान्वितः ॥ दैवी
कलाभवेत्तस्य त्रैलोक्ये चापराजितः
॥ ५० ॥ जीवेद्वर्षशतं साग्रमपमृत्यु
विवर्जितः ॥ नश्यन्ति व्याधयः सर्वे
लूता विस्फोटकादयः ॥ ५१ ॥ स्थावरं
जङ्गमं वापि कृत्रिमं चापि यद्विषम् ॥ अ

भिचाराणि सर्वाणि मन्त्रयन्त्राणि भू
 तले ॥५२॥ भूचराः खेचराश्चैव जल
 जाश्चोपदेशिकाः ॥ सहजाः कुलजा
 माला डाकिनी शाकिनी तथा ॥५३॥
 गुह्यं रक्षति चाघोरा शाकिनी च महाब
 ला ॥ अन्तरिक्षचरा घोरा डाकिन्यश्च
 महाबलाः ॥ ५४ ॥ ग्रहभूतपिशाचा

श्रयक्षगन्धर्वराक्षसाः ॥ ब्रह्मराक्षस
वेतालाः कूष्माण्डाभैरवादयः ॥५५॥
नश्यन्तिदर्शनात्तस्य कवचे हृदिसं
स्थिते ॥ मानोन्नतिर्भवेद्राज्ञस्तेजो
वृद्धिकरंपरम् ॥ ५६ ॥ यशसावर्धते
सोऽपि कीर्तिमण्डितभूतले ॥ जपेत्स
प्तशतींचण्डांकृत्वाकवचमग्रतः ॥५७॥

निर्विघ्नेन भवेत्सिद्धिश्चण्डी जपसमु
 द्भवा ॥ यावत्कूर्मो धरां धत्ते स शैलवन
 काननाम् ॥ ५८ ॥ तावत्तिष्ठति मे दि
 न्यां सन्ततिः पुत्रपौत्रिका ॥ देहान्ते
 परमं स्थानं यत्सुरैरपि दुर्लभम् ॥ ५९ ॥
 प्राप्नोति पुरुषो नित्यं महामाया प्रसाद
 तः ॥ तस्माज्जपेत्सदा भक्त्या कवचं

कामदंमुने ॥ ६० ॥ नित्यंयः स्मर
तेतस्यरोगानश्यन्तिदूरतः ॥ इति
श्रीवाराहपुराणेहरिहरब्रह्मविरचितंदे
व्याः कवचं सम्पूर्णम् ॥ १ ॥

॥ श्रीजगदम्बार्पणमस्तु ॥

अस्य श्रीअर्गलास्तोत्रमन्त्रस्य वि
ष्णुऋषिः अनुष्टुप्छन्दः श्रीमहाल

सप्त.

८१

क्ष्मीदेवता श्रीजगदम्बाप्रीतयेसप्तश
तीपाठाङ्गजपेविनियोगः ॥ ॐ नमश्च
ण्डिकायै ॥ जयन्तीमङ्गलाकालीभद्र
कालीकपालिनी ॥ दुर्गाक्षमाशिवाधा
त्रीस्वाहास्वधानमोस्तुते ॥ १॥ मधुकैट
भविद्राविविधातृवरदेनमः ॥ रूपंदेहि
जयंदेहियशोदेहिद्विषोजहि ॥ २॥ महि

विधि

८१

पासुरनिर्णाशि विधातृवरदेनमः ॥ रूपं
देहि जयं देहियशो देहि द्विषो जहि ॥ ३ ॥
रक्तबीजवधे देवि चण्डमुण्डविनाशि
नि ॥ रूपं देहि जयं देहियशो देहि द्विषो
जहि ॥ ४ ॥ निशुंभमथने देवि शुंभा
सुरनिवर्हिणि ॥ रूपं देहि जयं देहियशो
देहि द्विषो जहि ॥ ५ ॥ वन्दिता ह्यघि

युगेदेवैर्देविसौभाग्यदायिनि ॥ रूपं दे
 हि जयं देहिय शो देहि द्विषो जहि ॥ ६ ॥ अ
 चिन्त्यरूपचरिते सर्वशत्रुविनाशिनि ॥
 रूपं देहि जयं देहिय शो देहि द्विषो जहि ॥
 ॥ ७ ॥ न तेभ्यः सर्वदा भक्त्या चण्डिके
 दुरितापहे ॥ रूपं देहि जयं देहिय शो दे
 हि द्विषो जहि ॥ ८ ॥ चण्डिके सततं ये

इति भगवत्याः कीलकस्तोत्रम् ॥ ३ ॥

ॐ अस्य श्रीनवार्णमन्त्रस्य ब्रह्म

विष्णु रुद्रा ऋषयः गायत्र्युष्णिग

नुष्टुप् छन्दांसि श्रीमहाकाली महा

लक्ष्मी महासरस्वत्यो देवताः दन्दा

शाकम्भरी भीमा शक्तयः रक्तदन्ति

कादुर्गा भ्रामर्यो बीजानि अग्निवायु

कील.

८७

सूर्यास्तत्वानि श्रीमहाकालीमहा
लक्ष्मीमहासरस्वतीप्रीत्यर्थं जपेविनि
योगः ॥ ब्रह्मविष्णुरुद्रऋषिभ्योनमः
शिरसि ॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्छन्दो
भ्योनमः मुखे ॥ श्रीमहाकालीमहा
लक्ष्मीमहासरस्वतीदेवताभ्यो नमः
हृदि ॥ नन्दाशाकम्भरीभीमाशक्ति

स्तो.

८७

भ्योनमोदक्षिणस्तने ॥ रक्तदीप्तिका
दुर्गाभ्रामरीबीजेभ्यो नमोवामस्तने ॥
अग्निवायुसूर्यतत्त्वेभ्योनमोनाभौ ॥
इति ऋष्यादिन्यासः ॥ मूलनकरौ
संशोध्य ॥ अथैकादशन्यासाः ॥
तत्रादौ मातृकान्यासः ॥ सर्वत्रादौ प्रण
वोच्चारः अन्नमोललाटे ॥ आं नमो मुख

सप्त.

८८

वृत्ते ॥ इ॒नमो॑ दक्षि॒णने॑त्रे ॥ ई॒नमो॑ वा॒म
ने॑त्रे ॥ उ॒नमो॑ दक्षि॒णकर्णे॑ ॥ ऊ॒नमो॑
वा॒मकर्णे॑ ॥ ऋ॒नमो॑ दक्षि॒णना॑सि ॥
ॠ॒नमो॑ वा॒मना॑सि ॥ लृ॒नमो॑ दक्षि॒णग॑ण्डे
लृ॒नमो॑ वा॒मग॑ण्डे ॥ ए॒नम॑ ऊ॒र्ध्वोष्ठे॑ ॥
ए॒नमो॑ ऽध॒रोष्ठे॑ ओ॒नम॑ ऊ॒र्ध्वद॑न्तप॒ङ्क्तौ॑
ओ॒नमो॑ ऽधो॑ दन्तप॒ङ्क्तौ॑ । अ॒नमः॑ शि॒रसि॑

न्या.

८८

॥ अःनमोमुखे ॥ कंनमोदक्षबाहुमूले
खंनमोदक्षकूर्परे ॥ गंनमो दक्षमणि
बन्धे ॥ घंनमोदक्षाङ्गुलिमूले ॥
ङंनमोदक्षाङ्गुल्यग्रे ॥ चंनमोवाम
बाहुमूले ॥ छंनमोवामकूर्परे ॥ जंन
मो वाममणिबन्धे ॥ झंनमो वामा
ङ्गुलिमूले ॥ ञंनमो वामाङ्गुल्यग्रे

सप्त.

८६

॥ टंनमोदक्षपादमूले । ठंनमो दक्ष
जानुनि ॥ डंनमोदक्षगुल्फे ॥ दंनमो
दक्षपादाङ्गुलिमूले ॥ णंनमोदक्ष
पादाङ्गुल्यग्रे ॥ तंनमोवामपादमूले ॥
थंनमोवामजानुनि ॥ दंनमोवामगु
ल्फे ॥ धंनमोवामपादाङ्गुलिमूले ॥
नंनमोवामपादाङ्गुल्यग्रे ॥ पंनमोदक्ष

न्या.

८६

पार्श्वे ॥ फंनमोवामपार्श्वे ॥ वंनमःपृ
ष्ठे ॥ भंनमोनाभौ ॥ मंनमोजठरे ॥
यंनमोहृदि ॥ रंनमोदक्षांसे ॥ लंनमः
ककुदि ॥ वंनमो वामांसे ॥ शंनमो
हृदयादिदक्षहस्तान्ते ॥ पंनमोहृदा
दिवामहस्तान्ते ॥ संनमोहृदादिदक्ष
पादान्ते ॥ हंनमोहृदादिवामपादान्ते

सप्त.

१०

॥ लंनमोजठरे ॥ क्षंनमोमुखे ॥ इ
तिमातृकान्यासोदेवसारूप्यप्रदः प्रथ
मः ॥ १ ॥ ऐंहींक्लींनमःकनिष्ठिकयोः
॥ ऐंहींक्लींनमोऽनामिकयोः ॥ ऐं
हींक्लींनमोमध्यमयोः ॥ ऐंहींक्लीं
नमस्तर्जनयोः ॥ ऐंहींक्लींनमोऽङ्गुष्ठ
योः ॥ ऐंहींक्लींनमः करमध्ये ॥ ऐं

न्या.

६०

ह्रीं क्लीं नमः करपृष्ठे ॥ ऐं ह्रीं क्लीं नमो
मणिबन्धयोः ॥ ऐं ह्रीं क्लीं नमः कूर्प
रयोः ॥ ऐं ह्रीं क्लीं नमो हृदयाय नमः ॥
ऐं ह्रीं क्लीं नमः शिरसे स्वाहा ॥ ऐं ह्रीं
क्लीं नमः शिखायै वषट् ॥ ऐं ह्रीं क्लीं नमः
कवचाय हुं ॥ ऐं ह्रीं क्लीं नमो नेत्रत्रया
यवौषट् ॥ ऐं ह्रीं क्लीं नमोऽस्त्राय फट् ॥

सप्त.

६१

॥ इति सारस्वतो जाड्यविनाशको
द्वितीयः ॥ २ ॥ ह्रीं ब्राह्मी पूर्वस्यां मां पातु
॥ ह्रीं माहेश्वरी आग्नेय्यां मां पातु ॥
ह्रीं कौमारी दक्षिणस्यां मां पातु ॥ ह्रीं
वैष्णवी नैऋत्यां मां पातु ॥ ह्रीं वाराही
पश्चिमायां मां पातु ॥ ह्रीं इन्द्राणी वाय
व्यां मां पातु ॥ ह्रीं चामुण्डा उत्तरस्यां

न्या.

६१

मां पातु ॥ ह्रीं महालक्ष्मी ऐशान्यां
मां पातु । ह्रीं व्योमेश्वरी ऊर्ध्वमां पातु ॥
ह्रीं सप्तद्वीपेश्वरी भूमौ मां पातु ॥ ह्रीं का
मेश्वरी पाताले मां पातु ॥ इति मातृग
णन्या सस्त्रैः लोक्यविजयप्रदस्तृतीयः ॥
॥ ३ ॥ कमलाङ्कुशमण्डितानन्द
जापूर्वाङ्गमेपातु ॥ खड्गपात्रधरारक्त

सप्त.

६२

दन्तिकादक्षिणाङ्गमेपातु ॥ पुष्पपल्ल
वसंयुताशाकम्भरीपरिचमाङ्गमेपातु ॥
धनुर्बाणकरादुर्गावामाङ्गमेपातु । शिरः
पात्रकराभीमामस्तकाच्चरणावधिमां
पातु । चित्रकांतिभृद्भ्रामरीपादादि
मस्तकान्तंमेपातु ॥ इतिजरामृत्युह
रोनन्दजादिन्यासश्चतुर्थः ॥ ४ ॥ पा

न्या.

९२

दादिनाभिपर्यन्तं ब्रह्मा मां पातु ॥ नाभे
विशुद्धिपर्यन्तं जनार्दनो मां पातु ॥ विशु
द्धेर्ब्रह्मरन्धान्तरुद्रो मां पातु ॥ हंसो मे प
दद्वयं पातु ॥ वैनतेयः करद्वयं मे पातु ॥
वृषभश्चतुर्षी मे पातु ॥ गजाननः सर्वा
ङ्गं मे पातु ॥ आनन्दमयो हरिः परा
परो देहभागो मे पातु ॥ इति सर्वकाम

सप्त.

६३

प्रदोत्रह्मादिन्यासः पञ्चमः ॥

अष्टादशभुजालक्ष्मीर्मध्यभागं मे
पातु ॥ अष्टभुजामहासरस्वती ऊर्ध्व
भागं मे पातु ॥ दशभुजामहाकाली
अधोभागं मे पातु ॥ सिंहो हस्तद्वयं मे
पातु ॥ परहंसोऽक्षियुगं मे पातु ॥
महिषारूढो यमः पदद्वयं मे पातु ॥ महा

न्या.

६३

शश्वणिडकायुक्तः सर्वाङ्गमेपातु ॥ इति
महालक्ष्म्यादिन्यासः ॥ सद्गतिप्रदः
षष्ठः ॥ ६ ॥ ऐं नमो ब्रह्मरन्ध्रे ॥ ह्रीं न
मो दक्षिणनेत्रे ॥ क्लीं नमो वामनेत्रे ॥
चानमो दक्षिणकर्णे ॥ मुं नमो वाम
कर्णे ॥ डां नमो दक्षिणनासापुटे ॥
यैं नमो वामनासापुटे ॥ विं नमो मुखे ॥

सप्त.

६४

चैनमोगुह्ये ॥ इतिमूलाक्षरन्यासोरो
गक्षयकरःसप्तमः ॥ ७॥ च्चैनमोगुह्ये॥
विनमोमुखे ॥ येनमोवामनासापुटे ॥
डांनमोदक्षिणनासापुटे ॥ मुंनमोवा
मकर्णे ॥ चांनमोदक्षिणकर्णे ॥ क्लीं
नमोवामनेत्रे ॥ ह्रींनमोदक्षनेत्रे ॥ ऐं
नमोब्रह्मरन्ध्रे ॥ इतिविलोमाक्षरन्या

न्या.

६४

सः ॥ सर्वदुःखनाशकोऽष्टमः ॥ ८ ॥
मूलमुच्चार्य्य ॥ मस्तकाच्चरणान्तं ॥
चरणान्मस्तकान्तमष्टवारंव्यापकं कु
र्यात् ॥ सयथा ॥ प्रथमं पुरतो मूलेन म
स्तकाच्चरणवधि ॥ १ ॥ ततश्चरणान्म
स्तकावधिमूलोच्चारेण व्यापकम् ॥ २ ॥
एवं दक्षिणातः पश्चाद्दामभागे चेति प्र

सप्त.

६५

तिदिग्भागेऽनुलोमविलोमतयाद्विद्वि
रितिअष्टवारं व्यापकं भवति ॥ इति
देवताप्राप्तिकरोमूलव्यापकोनवमः ॥
॥ ९ ॥ मूलमुच्चार्य्यहृदयायनमः ॥
एवंप्रत्यङ्गं सर्वमूलमुच्चार्य्यषडङ्गपुन्य
सेत ॥ इतिमूलषडङ्गन्यासस्रलोक्यवश
करोदशमः ॥ खड्गिनीशूलिनीघोरा

न्या.

६५

गदिनीचक्रिणीतथा ॥ शंखिनीचापि
नीवाणाभुशुण्डीपरिघायुधा ॥ १ ॥
सौम्या सौम्यतराशेषसौम्येभ्यस्त्वति
सुन्दरी ॥ परापराणां परमात्वमेव पर
मेश्वरी ॥ २ ॥ यच्चकिञ्चित्त्वच्चिद्वस्तु
सदसद्वास्त्रिधात्मिके ॥ तस्यसर्वस्य
याशक्तिः सात्वंकिंस्तूयसेतदा ॥ ३ ॥

ययात्वयाजगत्स्त्रष्टा जगत्पात्यत्तियो
जगत ॥ सोपिनिद्रावशं नीतः कस्त्वां
स्तोतुमिहेश्वरः ॥ ४ ॥ विष्णुः शरीर
ग्रहणमहमीशानएवच ॥ कारितास्ते
यतोऽतस्त्वांकः स्तोतुं शक्तिमान् भवेत्
॥ ५ ॥ आद्यं बाग्वीजं कृष्णतरंध्यात्वा
सर्वाङ्गे विन्यसामि ॥ इति सर्वाङ्गेन्य

सेत ॥ शूलेनपाहिनो देविपाहि खड्
गेनचाम्बिके । घण्टास्वनेन नः पाहि
चापज्यानिःस्वनेनच ॥ १ ॥ प्राच्यांरक्ष
प्रतीच्यांचचाण्डकेरक्षदक्षिणे ॥ भ्रामणे
नात्मशूलस्यउत्तरस्यां तथेश्वरि ॥ २ ॥
सौम्यानियानिरूपाणित्रैलोक्ये विच
रन्तिते ॥ यानिचात्यन्तघोराणितैर

सप्त.

६७

क्षास्मास्तथाभुवम् ॥ ३ ॥ खड्गशूल
गदादीनियानिचास्त्राणि तेऽम्बिके ॥
करपल्लवसङ्गीनितैरस्मान् रक्ष सर्वतः
॥ ४ ॥ द्वितीयं मायाबीजं सूर्यसदृशं
ध्यात्व सर्वाङ्गैर्विन्यसेत् ॥ सर्वस्व
रूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ॥ भये
भयस्त्राहिनो देवि दुर्गे देवि नमोस्तुते ॥ १ ॥

न्या.

६७

एतत्तेवदनं सौम्यं लोचनत्रयभूषित
म् ॥ पातुनः सर्वभूतेश्वरः कात्याय
निनमोस्तुते ॥ २ ॥ ज्वालाकराल
मत्युग्रमशेषासुरसदनम् ॥ त्रिशूलं
पातुनो भीतेर्भद्रकालिनमोस्तुते ॥ ३ ॥
हिनस्ति दैत्यतेजांसिस्वनेनापूर्ययाज
गत् ॥ साधेतापातुनो देविपपेटाम्यो

सप्त.

९८

नः सुतानिव ॥ ४ ॥ असुरासृग्वसा
पङ्कचर्चितस्ते करोज्ज्वलः ॥ शुभाय
खड्गोभवतु चण्डिकेत्वांनतावयम् । ५ ।
तृतीयंकामबीजं स्फटिकाभंध्यात्वा
सर्वाङ्गेविन्यसेत ॥ इतिसूक्तादिवी
जत्रयन्यासः पञ्चमः ॥ सर्वानिष्टह
रः सर्वाभीष्टदः सर्वरक्षाकरश्चैकादशः

न्या.

६८

॥ ११ ॥ अथमूलषडंगन्यासः ॥ ॐ
ऐंअंगुष्ठाभ्यांनमः ॥ ॐह्रीं तर्जनीभ्यां
नमः ॥ ॐ क्लींमध्यमाभ्यांनमः ॥
ॐचामुण्डायैअनामिकाभ्यांनमः।ॐ
विच्चचेकनिष्ठिकाभ्यांनमःॐ ऐंह्रींक्लीं
चामुंढायैविच्चचे करतलकरपृष्ठाभ्यांन
मः ॥ एवंहृदयादि ॥ ततोऽक्षरन्या

सप्त.

६६

सः ॐ ऐनमः शिखायां ॥ ॐ ह्रीं न
मो दक्षिणा नेत्रे ॥ क्लीं नमो वामने
त्रे ॥ ॐ चां नमो दक्षिणकर्णे ॥ ॐ मुं न
मो वामकर्णे ॐ डां नमो दक्षिणनासा
यां ॥ ॐ यै नमो वामनासायां ॥ ॐ
विं नमो मुखे ॥ ॐ च्चै नमो गुह्ये ॥
एवं विन्यस्याष्टवारं मूलेन व्यापकं कु

न्या.

६६

यांत् ॥ अथाहुगन्यासः ॥ ॐ ऐं प्रा
च्यैनमः ॥ ॐ ऐं आग्नेय्यैनमः ॐ
ह्रीं दक्षिणायैनमः ॥ ॐ ह्रीं नैऋत्यैनमः ॥
ॐ क्लीं प्रतीच्यैनमः ॐ क्लीं वायव्यैन
मः ॥ ॐ चामुण्डायै उदीच्यैनमः ॥ ॐ
विच्चैर्दशान्यैनमः ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चा
मुण्डायै विच्चै ऊर्ध्वायैनमः ॥ ॐ

सप्त.

१००

ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्चै भूम्यै
नमः ॥ अथ ध्यानम् ॥ खड्गं चक्रं
देषु चापः परिधाञ्छूलं भुशुण्डीं शिरः
शंखं सदधतीं करैस्त्रिनयनां सर्वाङ्गभू
षावृताम् ॥ नीलाश्मद्युतिमास्यपादद
शकांसेवे महाकालिकां यामस्तौ तस्वपि
ते हरौ कमलजो हन्तुं मधुं कैटभम् ॥ १ ॥

न्या.

१००

अक्षस्रक्परशुंगदेषु कुलिशंपद्मंध
नुः कुण्डिकां दण्डं शक्तिमसिंचच
मजलजंधगटा सुराभाजनम् ॥ शूलं
पाशसुदर्शनेच दधतींहस्तैः प्रवालप्र
भांसेवेसरिभमर्दिनीमिह महालक्ष्मीं
सरोजस्थिताम् ॥२॥ घण्टाशूलहला
निशंखमुसलेचक्रंधनुः सायकंहस्ता

सप्त.

१०१

वज्रैर्दधतीं घनान्त विलसच्छीतांशुतु
ल्यप्रभाम् ॥ गौरीदेहसमुद्भवां त्रिज
गतामाधारभूतां महापूर्वामत्रसरस्व
तीमनुभजेशुम्भादिदैत्यादिनीम् ॥ ३॥
मानसोपचारैः संपूज्य ॥ ॐ महामाले
महामाये सर्वशक्तिस्वरूपिणि ॥ चतु
र्वर्गस्त्वायिन्यस्तस्तस्मान्मेसिद्धिदाभ

न्या.

१०१

व ॥ १ ॥ इति मन्त्रेणमालांप्राथर्य ॥

ॐ सिद्ध्यै नम इतिमालां नत्वा जपेत् ॥

मन्त्रार्थस्तु महा सरस्वत्यादिरूपेचि

त्सदानन्दमयेचण्डिकेत्वां ब्रह्मविद्याप्रा

प्त्यर्थेवयंसर्वदा ध्यायामः ॥ इतिम

न्त्रार्थानुसन्धानपूर्वकम् । १०८ सहस्र

वारं नवार्णमन्त्रं जप्त्वा षडङ्गन्यासंकृ

सप्त.

१०२

त्वा रात्रिसूक्तं जपेत् तद्वै दिक्पाराय
णां वा ॥ तत्रेदं वैदिकम् । रात्रिव्यख्य
दिति सूक्तस्य कुशिकऋषिः रात्रिर्देव
ता गायत्री छन्दः ॥ श्रीजगदम्बा प्री
त्यर्थे सप्तशतीपाठादौ जपे विनियोगः
ॐ रात्रिव्यख्यदायती पुरुत्रा देव्य १
क्षमिः ॥ विश्वा अधि श्रियो धित ॥

न्या.

१०२

ॐर्वप्राअमर्त्यानिवतोदेव्यु १ द्रुतः
ज्योतिषावाधतेतमः ॥ निरुस्वसार
मस्कृतोपसंदेव्यायती ॥ अपेदुहा
सते तमः ॥ सानोअद्ययस्यावयंनिते
यामन्नाविक्षमहि ॥ वृक्षेनवसतिवयः ॥
निग्रामासो अविक्षतनिपद्वंतोनि पक्षि
णः ॥ निश्येनासश्चिदर्थिनः यावया

सप्त.

१०३

वृक्कं १ वृकं यवयस्तेनमूर्ध्वे ॥ अ
थानः सुतराभव ॥ उपमापेपिशत्तमः
कृष्णं व्यक्तमस्थित ॥ उपक्रणोवयात
य॥ उपतेगाइवाकरं वृणीष्वदुहितर्दिवः
रात्रिस्तोमंनजिग्युषे ॥ १ ॥ इति
ऋग्वेदोक्तं रात्रिसूक्तं ॥ अथ पौराणम् ॥
विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारका

न्या.

१०३

रिणीम् ॥ निद्रां भगवतीं विष्णोरतुलां
तेजसः प्रभुः ॥ १ ॥ ब्रह्मोवाच ॥
त्वं स्वाहा त्वस्वधा त्वंहि वषट्कारः स्वरा
रात्मिका ॥ सुधा त्वं मक्षरे नित्ये त्रिधामा
शात्मिका स्थिता ॥ २ ॥ अर्धमात्रा
स्थिता नित्यायानुच्चार्या विशेषतः ॥
त्वमेव संध्या सा वित्री त्वंदेवि जननी परा

सप्त.

१०४

॥ ३ ॥ त्वयैवधार्यते सर्वं त्वयैतत्सृज्य
तेजगत ॥ त्वयैतत्पाल्यते देवित्वमत्स्यं
तेच सर्वदा ॥ ४ ॥ विसृष्टौ सृष्टिरूपा
त्वं स्थितिरूपा च पालने ॥ तथासंहृ
तिरूपांतेजगतोस्य जगन्मये ॥ ५ ॥
महाविद्यामहामाया महामेधामहा
स्मृतिः ॥ महामोहा च भवती महा

न्या.

१०४

देवीमहासुरी ॥ ६ ॥ प्रकृतिस्त्वं च
सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी ॥ काल
रात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्चदारुणा ॥
॥ ७ ॥ त्वं श्रीस्त्वमीश्वरीत्वंहीस्त्वं
बुद्धिबोधलक्षणा ॥ लज्जापुष्टिस्तथा
तुष्टिस्त्वं शांतिः क्षांतिरेवच ॥ ८ ॥
खड्गिनीशूलिनीघोरागदिनीचक्रिणी

सप्तः

१०५

तथा ॥ शंखिनीचापिनीबाणाभुशुंडी
परिघायुधा ॥ ९ ॥ सौम्यासौम्यतरा
शेष सौम्येभ्यस्त्वतिसुन्दरी ॥ पराप
राणांपरमात्वमेव परमेश्वरी ॥ १० ॥
यच्चकिंचित्क्वचिद्वस्तु सदसद्वाऽखि
लात्मिके ॥ तस्यसर्वस्य याशक्तिः
सात्वंकिं स्तूयसेतदा ॥ ११ ॥ यया

न्या.

१०५

त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पातात्तियो जगत्
॥ सोपि निद्रावशं नीतः कस्त्वांस्तोतु
मिहेश्वरः ॥ १२ ॥ विष्णुः शरीरग्रहण
महर्माशानमेव च ॥ कारितास्ते यतो
तस्त्वांकः स्तोतुं शक्तिमान् भवेत् ॥ १३ ॥
सात्वमित्थं प्रभावैः स्वैरुदारैर्देविसंस्तु
ता ॥ मोहयेतौ दुराधर्षा विसुरौ मधुकैट

सप्त.

१०६

भौ ॥ १४ ॥ प्रबोधंच जगत्स्वामीनीय
ताम च्युतोलघु ॥ बोधश्चक्रियाताम
स्यहन्तुमेतौ महासुरौ ॥ १५ ॥ इति रा
त्रिसूक्तं समाप्तम् ॥ अथ पल्लवयोजना
संपुटीकरणपाठज्ञापकं यथा ॥ पल्लव
प्रकारः । सर्वमङ्गलं इति मन्त्रपल्ल
वम् ॐ मार्कण्डेय उवाच सर्वमङ्गलं

न्या.

१०६

इति प्रणावादिप्रतिसप्तशतीमन्त्रान्ते
पल्लवमन्त्रं पठेदिति ॥

अथ योजनाप्रकारः । ॐ सर्वमङ्गलं
मार्कण्डेय उवाच ॥ इति सप्तशतीप्र
तिमन्त्रादौ सप्रणवं योजनामन्त्रं पठे
त् ॥ अथ सम्पुटीकरणप्रकारः ॐ श
रणां ० मार्कण्डेय उवाच शरणां ०

सप्त.

१०७

एवंसप्तशतीमन्त्रादौ मन्त्रान्तेच स
स्पुटमन्त्रं पठेत् ॥ अयन्तु शान्तिक
पौष्टिकवशीकरणादिशुभकर्मसु ॥ श
त्रुविद्रावणोच्चाटनाद्युग्रकर्मसुतु ॥ य
था ॐ हं फट् मार्कण्डेय उवाच फट् हं
ॐ इति सप्तशतीमन्त्रादौ विद्रावण
बीजानि पठित्वा तान्येवान्ते विलोमा

अ. १

१०७

निपठेदिति ॥

ॐ श्रीगणेशायनमः अस्य श्रीसप्त
शतीस्तोत्रमालामन्त्रस्य ॥ ब्रह्मविष्णु
रुद्राऋषयः ॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्
छन्दांसि ॥ श्रीमहाकालीमहालक्ष्मी
महासरस्वत्योदेवता ॥ नन्दाशाकम्भ
रीभीमाः शक्तयः अग्निवायुसूर्यास्त

सप्त.

१०८

त्वानि । ऋग्यजुःसामवेदाध्यानानि
॥ रक्तदन्तिकादुर्गाभ्रामर्योबीजानि ॥
मम सकलकामनासिद्धये श्रीमहाका
लीमहालक्ष्मीमहासरस्वती प्रीत्यर्थे
जपे विनियोगः ॥ तत्रादौन्यासः ॥
ॐ खड्गिनीशूलिनीघोरागदिनीचक्री
णी तथा ॥ शंखिनीचापिनीबाणभु

अ. ४

१०८

शुण्डीपरिधायुधा ॥ अङ्गुष्ठाभ्यां न
मः ॥ ॐ शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्
गेन चाम्बिके ॥ घण्टास्वनेन नः पाहि
चापज्यानिःस्वनेन च ॥ तर्जनीभ्यां
नमः ॥ ॐ प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चण्डि
के रक्ष दक्षिणे ॥ भ्रामणे नात्मशूल
स्य उत्तरस्यां तथेश्वरि ॥ मध्यमाभ्यां

सप्त.

१०६

नमः ॥ ॐ सौम्यानियानिरूपाणित्रै
लोक्ये विचरन्ति ते ॥ यानिचात्यन्त
घोराणि तैरक्षास्मांस्तथा भुवम् ॥ अ
नामिकाभ्यां नमः ॥ ॐ खड्गशूल
गदादीनि यानिचास्त्राणि तेऽम्बिके ॥
करपल्लवसंगीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वतः
॥ कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ॐ सर्वस्व

अ. १

१०६

रूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ॥ भये
भ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोस्तुते ॥
करतल करपृष्ठाभ्यां नमः ॥ एवं हृद
यादि ॥ ॐ खड्गिनी शूलिनी घोरा
हृदयाय नमः ॥ ॐ शूलेन पाहि नो दे
वि ॥ शिरसे स्वाहा ॥ ॐ प्राच्यां र
क्ष प्रतीच्यां च ॥ शिखायै वषट् ॥ ॐ

सप्त.

११०

सौम्यानियानि रूपाणि० कवचाय
हुं ॥ ॐ खड्गशूलगदादीनि० नेत्रत्र
यायवौषट् ॥ ॐ सर्वस्वरूपे सर्वेशे०
अस्त्रायफट् ॥ अथ चण्डीपञ्चाक्षर
मन्त्रान्यासः ॥ ॐ ह्रीं हृदयाय नमः ॥
ॐ चंशिरसे स्वाहा ॥ ॐ ङिंशिखायै
वषट् ॥ कां कवचाय हुम् ॥ ॐ यैनेत्रत्र

अ. १

११०

यायवौषट् ॥ ह्रीं चण्डिकायै नमः ॥
फट् ॥ अथ चक्रन्यासः ॐ शम्भुते
जोज्वलज्ज्वालामालिनिपावके ह्रीं न
न्दायै अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ शम्भुते
जोज्वलज्ज्वालामालिनि पावके ह्रीं
रक्तदंतिकायै तर्जनीभ्यां नमः ॥ ॐ श
म्भुते जोज्वलज्ज्वालामालिनिपावके

सप्त.

१११

हं शाकंभयैमध्यमाभ्यांनमः ॥ ॐ

शम्भुतेजोज्वलज्ज्वालामालिनिपाव

केहेंदुर्गायैअनामिकाभ्यांनमः ॥ ॐ श

म्भुतेजोज्वलज्ज्वालामालिनि पाव

के हींभीमायैकनिष्ठिकाभ्यांनमः ॥

ॐ शम्भुतेजोज्वलज्ज्वालामालिनि

पावकेहः भ्रामयै करतलकरपृष्ठाभ्यां

अ. १

१११

नमः ॥ एवं हृदयादिषडङ्गन्यासः ॥
अथ ध्यानम् ॥ विद्युद्दामसमप्रभांसृग
पतिस्कंधस्थितांभीषणां कन्याभिः
करवालखेटविलसद्भस्ताभिरासेविता
म् ॥ हस्तैश्चक्रधरालिखेटविशिखां
श्चापंगुणांतर्जनींविभ्राणामनलात्मि
कां शशिधरांदुर्गां त्रिनेत्रां भजे ॥ १ ॥

सप्त.

११२

इति ध्यात्वा मनसा संपूज्य ॥ गुरुदेव
तात्त्वैक्यं विभाव्यार्थानुसन्धानपूर्वकं
मध्यमस्वरेण चण्डीस्तवं पठेत् ॥
ॐ अस्य श्रीप्रथमचरित्रस्य ॥ ब्रह्मा
ऋषिः ॥ महाकालीदेवता ॥ गायत्री
छन्दः ॥ नन्दाशक्तिः ॥ रक्तदन्तिका
बीजम् ॥ अग्निस्तत्त्वम् ॥ ऋग्वेदः

अ. १

११२

स्वरूपम् ॥ श्री महाकालीप्रीत्यर्थं
जपेविनियोगः ॥ खड्गचक्रगदेषुचा
पपरिधानं शूलंभुशुण्डीशिरः शंखं
संदधतींकरैस्त्रिनयनां सर्वाङ्गभूषावृ
ताम् ॥ नीलाश्मद्युतिमास्यपाददश
कां सेवे महाकालिकाम् यामस्तौ
स्वपितहरौकमलजाहन्तुंमधुं कैटभ

सप्तः

१३१

म् ॥ ॐ नमश्चाण्डिकायै ॥ ॐ ऐं
मार्कण्डेयउवाच ॥ १ ॥ सावर्णिः सूर्य
तनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः ॥
निशामयतदुत्पत्तिविस्तराद्भूतो मम
॥ २ ॥ महामायानुभावेनयथामन्वंत
राधिपः ॥ सबभूव महाभागः साव
र्णिस्तनयोरवेः ॥ ३ ॥ स्वार्शचिषेन्त

अ. ३

११३

रेपूर्वचैत्रवंशसमुद्भवः ॥ सुरथोनाम
राजाभूत्समस्तेक्षितिमण्डले ॥ ४ ॥

तस्यपालयतः सम्यक्प्रजाः पुत्रा
निवोरसान् ॥ बभूवुःशत्रवोभूपाः को
लाविध्वंसिनस्तदा ॥ ५ ॥ तस्यतैरभव
द्युद्धमतिप्रबलदण्डिनः ॥ न्यूनैरपिस
तैर्युद्धेकोलाविध्वंसिभिर्जितः ॥ ६ ॥

सप्त.

१४

ततः स्वपुरमायातो निजदेशाधिपो भव
त ॥ आक्रान्तः समहाभागस्तैस्त
दाप्रबलारिभिः ॥ ७ ॥ अमात्यैर्बलि
भिर्दुष्टैर्दुर्बलस्य दुरात्माभिः ॥ कोशो
बलं चापहृतं तत्रापि स्वपुरे ततः ॥ ८ ॥
ततो मृगया व्याजेन हृतस्वाम्यः सभू
पतिः ॥ एकाकी हयमारुह्य जगाम गह

अ. १

११४

नवनम ॥ ९ ॥ सतत्राश्रममद्राक्षीद्द्वि
जवर्यस्यमेधसः ॥ प्रशान्तश्चापदा
कीर्णमुनिशिष्योपशोभितम् ॥ १० ॥
तस्थौकंचित्सकालंच मुनिनातेनस
त्कृतः ॥ इतश्चेतश्चविचरंस्तस्मिन्मु
निवराश्रमे ॥ ११ ॥ सोचिन्तयत्तदा
तत्रममत्वाकृष्टचेतनः ॥ मत्पूर्वैः पा

सप्त.

११५

लितं पूर्वमयाहीनं पुरंहितम् ॥ १२ ॥ म
द्भृत्यैस्तै रसद्वृत्तैर्धर्मतः पाल्यते न वा
॥ न जाने स प्रधानो मे शूरहस्ती सदा म
दः ॥ १३ ॥ मम वैरिव शंयातः कान्भो
गानुपलप्स्यते ॥ ये ममानुगतानि
त्यं प्रसादधनभोजनैः ॥ १४ ॥ अनुवृत्तिं
ध्रुवं तेद्य कुर्वन्त्यन्यमहीभृताम् असम्य

श. १

११५

गुह्ययशीलैस्तैः कुर्वाद्भिः ^{KIK1870A} सततं व्ययम्
॥ १५ ॥ संचितः सोतिदुःखेन क्षयं कोशो
गमिष्यति ॥ एतच्चान्यच्च सततं चिन्त
यामास पार्थिवः ॥ १६ ॥ तत्र विप्राश्च
माभ्यासे वैश्यमेकन्ददर्शसः ॥ स पृष्टस्ते
न कस्त्वं भो हेतुश्चागमनेऽत्र कः ॥ १७ ॥
स शोक इव कस्मात्त्वं दुर्मना इव लक्ष्यसे ॥

सप्त.

११६

इत्याकर्ण्यवचस्तस्यभूपतेः प्रणयो
दितम् ॥ १८ ॥ प्रत्युवाचसतं वैश्यः
प्रश्रयावनतो नृपम् ॥ १९ ॥ वैश्यउवाच ॥
॥ २० ॥ समाधिर्नामवैश्योहमुत्पन्ना
धनिर्नांकुले ॥ २१ ॥ पुत्रदोरैर्निरस्त
श्चधनलोभादसादुभिः विहीनश्चधनै
र्दोरैः पुत्रैरादायमेधनम् ॥ २२ ॥ वनम्

अ.

११६

भयागतोदुःखी निरस्तश्चाप्तबन्धुभिः
॥ २२ ॥ सोहंनवेन्निपुत्राणां कुशला
कुशलात्मिकाम् ॥ २३ ॥ प्रवृत्तिस्व
जनानां च दाराणां चात्र संस्थितः किंनु
तेषां गृहेक्षेममक्षेमं किंनु सांप्रतम् ॥ २४ ॥
कथं ते किंनु सद्वृत्ता दुर्वृत्ताः किंनु मे सुताः
॥ २५ ॥ राजोवाच ॥ २६ ॥ यैर्नि

सप्तः

११७

रस्तोभवांलुब्धैः पुत्रदारादिभिर्धनैः
॥ २७ ॥ तेषु किंभवतः स्नेहमनुबध्ना
तिमानसम् ॥ २८ ॥ वैश्य उवाच ॥ २९ ॥
एवमेतद्यथा प्राह भवानस्मद्गतं वचः ॥
॥ ३० ॥ किं करोमि न बध्नाति ममानि
ष्ठुरतां मनः ॥ यैः संत्यज्य पितृस्ने
हं धनलुब्धैर्निराकृतः ॥ ३१ ॥ पतिस्व

अ. १

११७

जनहार्दचहार्दितेष्वेवमेमनः ॥ किमे
तन्नाभिजानामिजानन्नपिमहामते
॥ ३२ ॥ यत्प्रेमप्रवशांचित्तंविगुणेष्व
पि बंधुषु ॥ तेषांकृतेमेनिश्वासोदोर्मन
स्यंचजायते ॥ ३३ ॥ करोमिक्वियन्न
मनस्तेष्वप्रीतिषुनिष्ठुरम् ॥ ३४ ॥ मार्क
ण्डेयउवाच ॥ ३५ ॥ ततस्तौसहितौवि

सप्त.

११८

प्रतं मुनिं समुपस्थितौ ॥ ३६ ॥ समाधिर्ना
मवैश्योसौ सच पार्थिवसत्तमः ॥ कृत्वा
तुतौ यथान्यायं यथाहं तेन संविदम् ॥
॥ ३७ ॥ उपविष्टौ कथाः काश्चिच्चक्रतु
वैश्यपार्थिवौ ॥ ३८ ॥ राजोवाच ॥ ३९ ॥
भगवंस्त्वामहं प्रष्टुमिच्छाम्येकं वदस्व
तत् ॥ ४० ॥ दुखाय यन्मे मनसः स्वचि

अ. १

११८

त्तायत्ततांविना ॥ ममत्वंगतराज्यस्य
राज्याङ्गेष्वखिलेष्वपि ॥४१॥ जानतो
पि यथाज्ञस्य किमेतन्मुनिसत्तम ॥
॥ ४२ ॥ अयं च निष्कृतः पुत्रै
र्दारैर्भृत्यैस्तथोज्झितः ॥ स्वजनेन च
संत्यक्त स्तेषुहादीतथाप्यति ॥ ४३ ॥
एवमेषतथाहं च द्वावप्यत्यन्तदुःखि

सप्त.

११९

^{४३}
तौ ॥ दृष्टदोषेपिविषये ममत्वाकृष्ट
मानसौ ॥ ~~४४~~ ॥ तत्किमेतन्महा
भागयन्मोहोज्ञानिनोरपि ॥ ^{४४} ममा
स्यचभवत्येषा विवेकान्धस्यमूढता
॥ ४५ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ४६ ॥ ज्ञा
नमस्ति सप्तस्तस्य जन्तोर्विषयगोचरे
॥ ४७ ॥ विषयश्चमहाभागयाति

अ. ९

११६

चैव पृथक् पृथक् ॥ दिवान्धाः प्राणि
नः केचिद्रात्रावन्धास्तथापरे ॥ ४८ ॥
केचिद्दिवातथारात्रौ पाणिनस्तुल्यदृष्ट
यः ॥ ज्ञानिनो मनुजाः सत्यं किन्तु
तेन हि केवलम् ॥ ४९ ॥ यतो हि ज्ञा
निनः सर्वे पशुपक्षिमृगादयः ॥ ज्ञानं
च तन्मनुष्याणां यत्तेषां मृगपक्षिणा

सप्त.

१२०

म् ॥ ५० ॥ मनुष्याणां च यत्तेषां तु
ल्यमन्यत्तथोभयोः ॥ ज्ञानेऽपि सति
पश्यैतान् पतङ्गाश्छावचञ्चुषु ॥ ५१ ॥
कणमोक्षादृतान् मोहात्पीडयमानान्
पिक्षुधा ॥ मानुषा मनुजव्याघ्रसाभि
लापाः सुतान् प्रति ॥ ५२ ॥ लोभा
त्प्रत्युपकाराय नन्वेतान् किन्नपश्यसि

अ.१

१२०

॥ तथापिममतावर्तमोहगर्तनिपाति
ताः ॥ ५३ ॥ महामायाप्रभावेण
संसारस्थितिकारिणा ॥ तन्नात्रविस्म
यः कार्योयोगनिद्राजगत्पतेः ॥ ५४ ॥ म
हामायाहरश्चैषातयासंमोह्यतेजगत
॥ ज्ञानिनामपिचेतांसिदेवी भगवती
हि सा ॥ ५५ ॥ बलादाकृष्य मोहा

सप्त.

१२१

यमहामाया प्रयच्छति ॥ तथाविसृ
ज्यते विश्वं जगदेतच्चराचरम् ॥ ५६ ॥
सैषा प्रसन्नावरदा नृणां भवति मुक्तये ॥
सा विद्या परमा मुक्ते हेतुभूता सनातनी
॥ ५७ ॥ संसारबन्धहेतुश्च सैव सर्व
श्वरेश्वरी ॥ ५८ ॥ राजोवाच ॥ ५९ ॥
भगवन्काहिसा देवी महामायेति यां म

अ. १

१२१

वान् ॥ ६० ॥ ब्रवीषिकथमुत्पन्नासा
कर्मास्याश्चकिंद्विज ॥ यत्स्वभावा
चसादेवीयत्स्वरूपायदुद्भवा ॥ ६१ ॥
तत्सर्वंश्रोतुमिच्छामित्तोब्रह्मविदां
वर ॥ ६२ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ६३ ॥
नित्यैवसाजगन्मूर्तिस्तयासर्वमिदंतत
म् ॥ ६४ ॥ तथापितत्समुत्पत्ति

सप्त.

१२२

बहुधाश्रुतांमम ॥ देवानां कार्यासि
द्वयर्थमाविर्भवतिसायदा ॥ ६५ ॥
उत्पन्नेतितदा लोके सानित्याप्याभि
धीयते ॥ योगनिद्रांयदाविष्णुर्जग
त्येकार्णावीकृते ॥ ६६ ॥ आस्तीर्य
शेषमभजत्कल्पांते भगवान्प्रभुः ॥
तदाद्वावसुरौघोरौ विख्यातौ मधुकैट

अ.१

१२२

भा ॥ ६७ ॥ विष्णुकर्णमलोद्भूतौ
हन्तुं ब्रह्माणमुद्यतौ ॥ सनाभिकमले वि
ष्णोः स्थितो ब्रह्मा प्रजापतिः ॥ ६८ ॥
दृष्ट्वा तावसुरौ चोग्रौ प्रसुप्तं च जनार्द
नम् ॥ तुष्टावयोगनिद्रांतामेकाग्रहृद
यः स्थितः ॥ ६९ ॥ विबोधनार्थाय
हरेर्हरिनेत्रकृतालयाम् ॥ विश्वेश्वरीं

सप्त.

१२३

जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीम्
॥ ७० ॥ निद्रांभगवतीं विष्णोरतुलां
तेजसः प्रभुः ॥ ७१ ॥ ब्रह्मोवाच
॥ ७२ ॥ त्वंस्त्राहा त्वंस्वधात्वंहिव
षट्कारः स्वरात्मिका ॥ ७३ ॥ सु
धात्वमक्षरे नित्यं त्रिधामात्रात्मिका
स्थिता ॥ अर्धमात्रास्थितानित्याय

अ. १

१२३

नुचचार्याविशेषतः ॥ ७४ ॥ त्वमेव
सन्ध्यासावित्रीत्वंदेविजननीपरा ॥
त्वयैवधार्यतेविश्वं त्वयैतत्सृज्यतेज
गत् ॥ ७५ ॥ त्वयैतत्पाल्यतेदेवि
त्वमत्स्यंतेचसर्वदा ॥ विसृष्टौसृष्टि
रूपात्वंस्थितिरूपाचपालने ॥ ७६ ॥
तथासंहृतिरूपांतेजगतोस्यजगन्मये

सप्त.

१२४

महाविद्या महामाया महामेधाम
हास्मृतिः ॥ ७७ ॥ महामोहाचभव
तीमहादेवी महासुरी ॥ प्रकृतिस्त्वंच
सर्वस्यगुणत्रयविभाविनी ॥ ७८ ॥ का
लरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारु-
णा ॥ त्वंश्रीस्त्वमीश्वरीत्वंह्रीस्त्वंबुद्धि
बोधलक्षणा ॥ ७९ ॥ तज्जापुष्टिस्त

अ. १

१२४

थातुष्टिस्त्वंशान्तिः क्षान्तिरेवच ॥
खड्गिनीशूलिनीघोरागदिनीचक्रिणी
तथा ॥ ८० ॥ शंखिनीचापिनीबाणा
भुशुण्डीपरिघायुधा ॥ सौम्यासौम्य
तराशेषसौम्येभ्यस्त्वतिसुन्दरी ॥ ८१ ॥
परापराणां परमात्वमेवपरमेश्वरी ॥
यच्च किञ्चित्क्वचिद्वस्तुसदसद्वाखि

लात्मिके ॥ ॥ ८२ ॥ तस्य सर्वस्य या
 शक्तिः सात्त्वं किंस्तूयसेतदा ॥ यया
 त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पात्यत्तियो
 जगत् ॥ ८३ ॥ सोपि निद्रावशं नीतः
 कस्त्वांस्तोतुमिहेश्वरः ॥ विष्णुः शरीर
 ग्रहणमहमीशान एव च ॥ ८४ ॥
 कारितास्ते यतो तस्त्वांकः स्तोतुं शक्तिं

मान्भवेत् ॥ सात्वमित्थं प्रभावैः स्वै
रुदारैर्देविसंस्तुता ॥ ८५ ॥ मोहयैतो
दुराधर्षावसुरौ मधुकैटभौ ॥ प्रबोधं च
जगत्स्वामीनीयतामच्युतोलघु ॥ ८६ ॥
॥ बोधश्चक्रियतामस्य हंतुमेतौ महा
सुरौ ॥ ८७ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ८८ ॥
एवंस्तुता तदा देवीतामसीत्त्रिवेधसा ॥

सप्त.

१२६

॥ ८९ ॥ विष्णोः प्रबोधनार्थायानि
हन्तुं मधुकैटभौ ॥ नेत्रास्यनासिका
बाहू हृदयेभ्यस्तथोरसः ॥ ९० ॥ नि
र्गम्य दर्शने तस्थौ ब्रह्मणो व्यक्तजन्मनः
॥ उत्तस्थौ च जगन्नाथस्तयामुक्तो ज
नार्दनः ॥ ९१ ॥ एकार्णावेहि शयना
त्ततः सददृशे च तौ ॥ मधुकैटभौ दश

अ. १

१२६

त्मानावतिवीर्यपराक्रमौ ॥ ९२ ॥

क्रोधरक्तेक्षणावत्तुं ब्रह्माणं जनितोद्यमौ

॥ समुत्थाय ततस्ताभ्यां युयुधे भगवा

न्हारिः ॥ ९३ ॥ पञ्चवर्षसहस्राणि बहु प्र

हरणां विभुः ॥ तावत्प्रतिबलोन्मत्तौ म

हामाया विमोहितौ ॥ ९४ ॥ उक्तवन्तौ

वरोन्मत्तौ त्रियतामिति केशवम् ॥ ९५ ॥

सप्त.

१२७

श्रीभगवानुवाच ॥ ९६ ॥ भवेतामद्यमे
तुष्टौममवध्यावुभावपि ॥ ९७ ॥
किमन्येनवरेणात्रएतावद्धिवृतंमया ॥
॥ ९८ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ९९ ॥
वज्रिचताभ्यामितितद्दासर्वमापोमयं
जगत् ॥ १०० ॥ विहोक्रयताभ्यां
गदितोभगवान्कमलेक्षणाः ॥ आवां

अ.१

१२७

जोहिनयन्नोर्वीसलिलेनपरिप्लुता ॥

॥ १०१ ऋषिरुवाच ॥ १०२ ॥

तथेत्युक्त्वा भगवताशंखचक्रगदाभृ

ता ॥ कृत्वाचक्रेणवैछिन्नेजघनेशिर

सीतयोः ॥ १०३ ॥ एवमेषासमुत्प

न्ना ब्रह्मणासंस्तुतास्वयम् ॥ प्रभाव

मस्यादेव्यास्तुभयः शृणुवदामिते

सप्त.

१२८

॥ १४ ॥ ऐं ॐ ॥ इति श्रीमार्कण्डे
यपुराणे सावर्णिके मन्त्रान्तरे देवीमाहा
त्म्ये मधुकैटभवधो नाम प्रथमोऽध्यायः
॥ १ ॥ उवाच मन्त्राः ॥ १४ ॥
अर्धमन्त्राः ॥ २४ ॥ श्लोकमन्त्राः
॥ ६६ ॥ एवं मिलित्वा मन्त्राः ॥ १०४ ॥
अस्य श्रीमध्यमचरित्रस्य विष्णु

अ. २

१२८

ऋषिः ॥ महालक्ष्मीदेवता ॥ उणि
कलुन्दः ॥ शाकम्भरीशक्तिः । । दुर्गा
बीजम् ॥ वायुस्तत्त्वं यजुर्वेदः स्वरूपम् ॥
श्रीमहालक्ष्मीप्रीत्यर्थं जपे विनियोगः ॥
ध्यानं अक्षस्रक्परशुं ० ॥ ॐ ह्रीं ॥
ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ देवासुरमभ्युद्धं
पूर्णमब्दशतंपुरा ॥ महिषसुराणाम्

सप्त.

१२६

धिपेदेवानांचपुरंदरे ॥ २ ॥ तत्रासुरै
महावीर्यैर्देवसैन्यंपराजितम् ॥ जित्वा
चसकलान्देवानिन्द्रोभून्महिषासुरः
॥ ३ ॥ ततः पराजिता देवाः पद्मयो
निप्रजापतिम् ॥ पुरस्कृत्यगतास्तत्रयत्रे
शगरुडध्वजौ ॥ ४ ॥ यथावृत्तंतयोस्त
द्वन्महिषासुरचेष्टितम् ॥ त्रिदशाः

अ ०

१२६

कथयामासुर्देवाभिभवविस्तरम् ॥५॥
सुर्येन्द्राग्न्यनिलेन्दूनायमस्य वरुण
स्य च ॥ अन्येषांचाधिकारान्भस्वय
मेवाधितिष्ठति ॥ ६ ॥ स्वर्गान्निरा
कृताः सर्वेतेनदेवगणाभुवि ॥ विचर
न्तियथामर्त्यामहिषेणदुरात्मना॥७॥
एतद्वःकथितंसर्वममरारि विचेष्टितम् ॥

सप्त.

१३०

शरणंवः प्रपन्नाः स्मोवधस्तस्यविधि
न्त्यताम्॥८॥ इत्थंनिशम्येदेवानांवचां
सिमधुसूदनः चकारकेंपशम्भुश्चभूकु
टीकुटिलाननो ॥ ९ ॥ ततोतिकोपपू
र्णस्यचक्रिणोवदनात्ततः ॥ निश्च
क्राममहत्तेजोब्रह्मणः शंकरस्यच
॥ १० ॥ अन्येषांचैवदेवानांशक्रादी

अ.२

१३०

नांशरीरतः ॥ निर्गतंसुमहत्तेजस्तच्चै
क्यंसमगच्छत ॥ ११ ॥ अतीवते
जसः कूटंज्वलन्तमिवपर्वतम् ॥ ददृ
शुस्ते सुरास्तत्र ज्वालाव्याप्तदिगन्त
रम् ॥ १२ ॥ अतुलंतत्र तत्तेजः सर्व
देवशरीरजम् ॥ एकस्थं तदभून्नारी
व्याप्तलोकत्रयं त्विषा ॥ १३ ॥ यदभू

सप्त.

१३१

च्छाम्भवंतेजस्तेनाजायततन्मुखम् ॥
याम्येनचाभवन्केशाबाहवो विष्णु
तेजसा ॥ १४ ॥ सौम्येनस्तनयोर्यु
ग्मंमध्यमैन्द्रेणाचाभवत् ॥ वारुणे
न च जङ्घोरुनितम्बस्तेजसाभुवः
॥ १५ ॥ ब्रह्मणास्तेजसापादौतदङ्गुल्यो
र्कतेजसा ॥ वसूनांचकराङ्गुल्यः कौबेरै

अ.२

१३१

ॐ
णचनासिका ॥ १६ ॥ ^तस्यास्तुदन्ताः
सम्भूताः प्राजापत्येन तेजसा ॥ नयन
त्रितयं जज्ञे तथा पावक तेजसा ॥ १७ ॥
भ्रुवौ च सन्ध्ययोस्तेजः श्रवणावनि
लस्य च ॥ अन्येषांचैव देवानां स भव
स्तेजसा शिवा ॥ १८ ॥ ततस्समस्त
देवानां तेजो राशिसमुद्भवाम् ॥ तां वि

सप्त.

१३२

लोकयमुदं प्रापुरमरामहिषार्दिताः ॥

॥ १९ ॥ शूलंशूलाद्विनिष्कृष्यददौ

तस्यै पिनाकधृक् ॥ चक्रं च दत्तवान्कृ

ष्णाःसमुत्पात्यस्वचक्रतः ॥ २० ॥

शंखंचवरुणःशक्तिददौतस्यैहुताशनः

मारुतोदत्तवांश्चापंबाणपूणैतथेषुधी

॥ २१ ॥ वज्रमिन्द्रः समुत्पात्यकुलि

अ.२

१३२

शादमराधिपः ॥ ददौ तस्यै सहस्राक्षो
घण्टामैरावताद्गजात् ॥ २२ ॥
कालदण्डाद्यमोदण्डं पाशं चाम्बुपति
र्ददौ ॥ प्रजापतिश्चाक्षमालां ददौ
ब्रह्मा कमण्डलुम् ॥ २३ ॥ समस्तरोम
कूपेषु निजरश्मीन् दिवाकरः ॥ काल
श्च दत्तवान् खड्गं तस्यै चर्म च निर्मलम्

सप्त.

१३३

॥ २४ ॥ क्षीरोदश्चामलंहारमजरेचत
थाम्बरे ॥ चूडामणितथादिव्यंकुण्ड
लेकटक्रानिच ॥ २५ ॥ अर्धचन्द्रंतथा
शुभ्रंकेयूरान्सर्वबाहुषु ॥ नूपुरौविमलौ
तद्वद्ग्रैवेयकमनुत्तमम् ॥ २६ ॥ अङ्गु
लीयकरत्नानिसमस्तास्वङ्गुलीषुच ॥
विश्वकर्मा ददौतस्यैपरशुंचातिनिर्मल

अ.२

१३३

म् ॥ २७ ॥ अस्त्राण्यनेकरूपाणि
तथाभेद्यंचदंशनम् ॥ अम्लानपंकजा
मालांशिरस्युरसिचापशम् ॥ २८ ॥
अददज्जलधिरुतस्यैपंकजचापिशोभ
नम् ॥ हिमवान्वाहनंसिंहरत्नानि
विविधानिच ॥ २९ ॥ ददावशून्यं सु
रयापानपात्रंधनाधिपः ॥ शेषश्चसर्व

सप्त.

१३३

नागेशो महामणिविभूषितम् ॥ ३० ॥
नागहारंददौ तस्यै धत्तेयः पृथिवीमिमाम् ॥
अन्यैरपि सुरैर्देवीभूषणैरायुधैस्तथा ॥ ३१ ॥
सम्मानिताननादोच्चैः सादृहासं मुहुर्मुहुः ॥
तस्यानादेन घोरैर्न कृत्स्नमापूरितं नभः ॥ ३२ ॥
अमायतातिमहताप्रतिशब्दो महानभूतः ॥

अ. २

१३४

चक्षुभुः सकलालोकाः समुद्राश्च
कम्पिरे ॥ ३३ ॥ चचालवसुधाचेलुः
सकलाश्चमहीधराः जयेतिदेवाश्च
मुदस्ताम्रचुः सिंहवाहिनीम् ॥ ३४ ॥
तुष्टुवर्मनयश्चैनां भक्तिनम्रात्ममूर्त
यः ॥ दृष्ट्वा समस्तं संक्षुब्धं त्रैलोक्यम
मरारयः ॥ ३५ ॥ सन्नद्धाखिलसैन्या

सुस.

१३५

स्तेसमुत्तस्थुरुदायुधाः ॥ आः किमेत
दितिक्रोधादाभाष्यमहिपासुरः ॥ ३६ ॥
अभ्यधावततंशब्दमशेषैरसुरैर्वृतः ॥
सददर्श ततो देवींव्याप्तलोकत्रयं त्वि
षा ॥ ३७ ॥ पादाक्रांत्यानतभुवं कि
रीटोल्लिखितांवराम् ॥ क्षोभिताशेष
पातालांधनुर्ज्यानिःस्वनेनताम् ॥ ३८ ॥

अ. २

१३५

दिशोभुजसहस्रेण समन्ताद्व्याप्य
संस्थिताम् ॥ ततः प्रववृते युद्धं तथा देव्या
सुरद्विषाम् ॥ ३९ ॥ शस्त्रास्त्रैर्बहुधा
मुक्तैरादीपितदिगन्तरम् ॥ महिषासुर
सेनानीश्चक्षुरारूढो महासुरः ॥ ४० ॥

युयुधे चामरश्चान्यैश्चतुरङ्गबला
न्वितः ॥ रथानामयुतैः षड्भिरुद

सप्त.

१३६

आरुयोमहासुरः ॥ ४१ ॥ अयुध्यता
युतानांचसहस्रेणमहाहनुः ॥ पञ्चा
शद्भिश्चनियुतैरसिलोमामहासुरः ४२॥
अयुतानांशतैः षड्भिर्बाष्कलोयुयु
धेरणे ॥ गजवाजिसहस्रौघैरनेकैः
परिवारितः ॥ ४३ ॥ वृत्तोरथानांको
ट्याचयुद्धे तस्मिन्नयुध्यत ॥ बिडाला

अ. २

१३६

ख्योयुतानांपञ्चाशद्भिरथायुतैः ४४

युयुधे संयुगेतत्ररथानांपरिवारितः ॥

अन्येचतत्रायुतशोरथानागहयैर्वृताः ॥

॥ ४५ ॥ युयुधुः संयुगेदेव्यासहतत्र

महासुराः ॥ कोटिकोटिसहस्रैस्तुरथा

नांदन्तिनांतथा ॥ ४६ ॥ हयानांच

वृतायुद्धेतत्राभून्महिषासुरः ॥ तोमरै

सप्त.

१३७

भिन्दिपालैश्चशक्तिभिर्मुसलैस्तथा
॥ ४७ ॥ युयुधुः संयुगे देव्याः खड्गैः
परशुपट्टिशैः॥केचिच्चचिक्षिपुःशक्तिः
केचित्पाशांस्तथापरे ॥ ४८ ॥ देवीं
खड्गप्रहारैस्तुतेतांहन्तुं प्रचक्रमुः ॥ सा
पिदेवीततस्तानिशस्त्राण्यस्त्राणि च
शङ्का ॥ ४९ ॥ लीलयैवप्रचिच्छे

अ.२

१३७

दनिजशस्त्रास्त्रवर्षिणी ॥ अनायस्ता
ननादेवीस्तूयमानासुरर्षिभिः ॥ ५० ॥
मुमोचासुरदेहेषुशस्त्राण्यस्त्राणिचे
श्वरी ॥ सोपिक्रुद्धोधुतसटो देव्यावा
हनकेसरी ॥ ५१ ॥ चचारासुरसैन्ये
पुवनेष्विवहुताशनः ॥ निश्वासान्मु
मुचेयांश्चयुध्यमानारणोम्बिका ॥ ५२ ॥

सप्त.

१३८

तएवसद्यः संभूतागणाः शतसहस्रशः
युयुधुस्तेपरशुभिर्भिन्दिपालासिप
ट्टिशैः ॥ ५३ ॥ नशयन्तोसुरगणा
न्देवीशक्त्युपबृंहिताः ॥ अवादयन्त
पटहान् गणाः शंखांस्तथापरे ॥ ५४ ॥
मृदङ्गाश्चतथैवान्येतस्मिन्युद्धमहो
त्सवे ॥ ततोदेवीत्रिशूलेनगदयाशक्ति

२

१३८

रिष्टिभिः ॥ ५५ ॥ खड्गादिभिश्चशत
शोनिजघानमहासुरान् ॥ पातयामा
सचैवान्यान्यन्धशृङ्गास्वनविमोहितान् ॥
॥ ५६ ॥ असुरान्भुविपाशेनबध्वा
चान्यानकषर्यत् ॥ केचिद्द्विधाकृता
स्तीक्ष्णैः खड्गपातैस्तथापरे ॥ ५७ ॥
विपोथितानिपातेनगदयाभुविशेरते ॥

स.

१३९

विमुञ्चकेचिद्रुधिरं मुसलेन भृशं हताः ॥
॥ ५८ ॥ केचिन्निपतिता भूमौ भिन्नाः
शूलेन वक्षसि ॥ निरन्तराश्शरीरैर्घेण
कृताः केचिद्रणाजिरे ॥ ५९ ॥ सेना
नुकारिणः प्राणान्मुमुक्षुस्त्रिदशार्द
नाः ॥ केषां चिद्वाहवश्छिन्नाश्छिन्नग्रीवा
स्तथापरे ॥ ६० ॥ शिरांसिपेतुरन्येषामन्ये

अ. २

१३६

मध्येविदारिताः ॥ विच्छिन्नजङ्घास्त्व
परेपेतुरुर्व्यामहासुराः ॥ ६१ ॥ एक
बाह्वक्षिचरणाः केचिदेव्याद्विधाकृताः
छिन्नेपिचान्येशिरसिपतिताः पुनरुत्थि
ताः ॥ ६२ ॥ कबन्धायुयुधुर्देव्यागृही
तपरमायुधाः ॥ ननृतुश्चापरेतत्रयुद्धे
तूर्यलयाश्रिता ॥ ६३ ॥ कबन्धाश्छिन्न

सप्त.

१४०

शिरसः खड्गशक्त्यष्टिपाणयः तिष्ठति
ष्टेतिभाषंतोदेवीमन्येमहासुराः ॥ ६४ ॥
पातितैरथनागाश्वैरसुरैश्चवसुन्धरा ॥
अगम्यासाभवत्तत्रयत्राभूत्समहारणः
॥ ६५ ॥ शोणितौघामहानद्यस्सद्य
स्तत्रविसुस्रुवुः ॥ मध्येचासुरसैन्यस्य
वारणासुरवाजिनाम् ॥ ६६ ॥ क्षणेन

अ.२

१४०

तन्महासैन्यमसुराणां तथा म्बिका ॥
निन्येक्षयं यथा वहिस्तृणदारुमहाचय
म् ॥ ६७ ॥ सचसिंहो महानादमुत्सृ
जन्धुतकेसरः ॥ शरीरेभ्यो मरारीणा
मसूनिवविचिन्वति ॥ ६८ ॥ देव्या
गणैश्च तैस्तन्नकृतं युद्धं तथा सुरैः ॥ अथै
षांतुष्टुवुर्देवाः पुष्पवृष्टिमुचोदिवि ॥ ६९ ॥

सप्त.

१४१

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णि केमन्व
न्तरे देवीमाहात्म्ये महिषासुरसैन्यवधो
नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ उवाच
मन्त्राः ॥ १ ॥ श्लोकमन्त्राः ॥ ६८ ॥
एवं ॥ ६९ ॥ एवमादितः ॥ १७३ ॥
ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ निहन्यमानं तत्सै
न्यमवलोक्य महासुरः ॥ सेनानीश्च

अ. २

१४१

क्षुरःकोपाद्ययौ योद्धुमथां विकाम् ॥२॥
सदेवींशरवर्षेणाववर्षेसमरेऽसुरः ॥ यथा
मेरुगिरेःशृङ्गं तोयवर्षेणतोयदः ॥ ३ ॥
तस्यच्छित्वाततोदेवी लीलैवशरो
त्करान् ॥ जघानतुरगान्बाणैर्यन्तारं
चैववाजिनाम् ॥ ४ ॥ विच्छेदेचधनुः
सद्योध्वजं चाति समुच्छ्रितम् विव्याध

सप्तः

१४२

चैवगात्रेषुच्छिन्नधन्वानमाशुगैः ॥५॥

सच्छिन्नधन्वाविरथोहताश्वोहतसार

थिः ॥ अभ्यधावततांदेवींखड्गचर्म

धरोऽसुरः ॥ सिंहमाहत्य खड्गेनती

क्ष्णधारेण मूर्धनि ॥ आजघानभुजे

सव्येदेवीमप्यतिवेगवान् ॥७॥ तस्याः

खड्गो भुजंप्राप्यपफालनृपनन्दन ॥

अ.२

१४२

ततो जग्राह शूलं सकोपादरुणलोचनः

॥ ८ ॥ चिक्षेप चततस्तत्तु भद्रकाल्यां

महासुरः ॥ जाज्वल्यमानं तेजोभीर

विविम्बमिवाम्बरात् ॥ ९ ॥ दृष्ट्वा त

दापतच्छूलं देवीशूलममुञ्चत ॥

तच्छूलं शतधा तेन नीतं स च महासुरः

॥ १० ॥ हतस्तस्मिन् महावीर्ये महिषस्य

सप्त.

१३३

चमूपतौ ॥ आजगामगजारूढश्चाम
रस्त्रिदशार्दनः ॥ ११ ॥ सोपिशक्तिं
मुमोचाथदेव्यास्तामम्बिकाद्रुतम् ॥
हुंकाराभिहतांभूभौपातयामासनिष्प्र
भाम् ॥ १२ ॥ भग्नशक्तिनिपतितां
दृष्ट्वाक्रोधसमन्वितः ॥ चिक्षेपचामरः
शूलंवाणैस्तदपि साच्छिनत् ॥ १३ ॥

अ.२

१३३

ततः सिंहः समुत्पत्य गजकुम्भान्तरे
स्थितः ॥ बाहुयुद्धेन युयुधेतेनोच्चैस्त्रि
दशारिणा ॥ १४ ॥ युध्यमानो तत
स्तौतुतस्मान्नागान्महींगतौ ॥ युयुधा
तेति संरब्धौ प्रहारैरतिदारुणैः ॥ १५ ॥
ततो वेगात् खमुत्पत्य निपत्य च मृगारि
णा ॥ करप्रहारेण शिरश्चामरस्य पृथ

सप्त.

१४४

वकृतम् ॥ १६ ॥ उदग्रश्चरणो देव्या
शिलावृक्षादिभिर्हतः । दंतमुष्टितलै
श्चैव करालश्च निपातितः ॥ १७ ॥
देवी क्रुद्धा गदापातैश्चूर्णयामास चोद्धत
म् ॥ बाष्कलंभिर्निदपालेन बाणैस्तान्
तथान्वकम् ॥ १८ ॥ उग्रास्यमुग्रवीर्यं
चतथैव च महाहनुम् ॥ त्रिनेत्राच त्रिशू

अ.२

१४४

लेनजघानपरमेश्वरी ॥ १९ ॥ बिड
लस्यासिनाकायात्पातयामासवैशिरः
दुर्धरंदुर्मुखंचोभौशरैर्निन्येयमक्षयम्
॥ २० ॥ एवंसंक्षीयमाणेतुस्वसैन्ये
महिषासुरः॥ माहिषेणस्वरूपेणत्रास
यामासतान्गणान् ॥ २१ ॥ कांश्चि
तुण्डप्रहारेण खुरक्षेपैस्तथापरान्

सप्त.

१४५

लाङ्गुलताडितांश्चान्यान्शृङ्गाभ्यांच
विदारितान् ॥ २२ ॥ वेगेनकांश्चि
दपरान्नादेनभ्रमणेनच ॥ निःश्वासप
वनेनान्यानपातयामासभूतले ॥ २३ ॥
निपात्यप्रमथानीकमभ्यधावतसोऽसुरः
सिंहंहन्तुंमहादेव्याःकोपंचक्रेततोम्बि
का ॥ २४ ॥ सोपिकोपान्महावीर्यः

अ. ४

१४५

खुरक्षुण्णमहीतलः शृङ्गाभ्यां पर्वता
नुच्चंश्चिक्षेप च ननाद च ॥ २५ ॥
वेगभ्रमणवितुणामहीतस्य व्यशीर्य
त ॥ लाङ्गुलेनाहतश्चाब्धिः प्लावया
मास सर्वतः ॥ २६ ॥ धुतशृङ्गविभिन्ना
श्च खण्डं खण्डं युर्धनाः ॥ श्वासानि
लास्ताः शतशो निपेतुर्न प्रसोचलाः

सप्त.

१४६

॥ २७ ॥ इतिक्रोधसमाध्मातमापतन्तं
महासुरम् । दृष्ट्वासाचशिडकाकोपंत
द्वधायतदाकरोत् ॥ २८ ॥ साक्षिप्त्वा
तस्यवैपाशंतंबवन्धमहासुरम् ॥ तत्या
जमाहिपंरूपंसोपिबद्धोमहामृधे ॥ २९ ॥
ततः सिंहोभवत्सद्योयावत्तस्याम्बिका
शिरः ॥ छिनत्तितावत्पुरुषः खड्गपाणि

अ.४

१४६

दृश्यत ॥ ३० ॥ ततएवाशुपुरुषं
देवी चिच्छेदसायकैः ॥ तं खड्गचर्मणा
सार्धैततः सोभून्महागजः ॥ ३१ ॥
करेण च महासिंहं तंच कर्षजगर्जच ॥
कर्षतस्तुकरं देवी खड्गेन निरकृतत ३२
ततो महासुरोभूयो माहिषं वपुरास्थितः।
तथैव क्षोभयामास त्रैलोक्यं सचराचर

सप्त.

३४७

म् ३३ ततः क्रुद्धा जगन्माता चण्डिका
 पानमुत्तमम् ॥ पपौ पुनः पुनश्चैव ज
 हासारुणलोचना ॥ ३४ ॥ ननर्दचा
 सुरः सोपि बलवीर्यमदोद्धतः ॥ विषा
 णाभ्यां च चिक्षेप चण्डिकां प्रति भूधरान्
 ॥ ३५ ॥ सा च तान् प्रहितांस्तेन चूर्ण
 यन्ती शरोत्करैः ॥ उवाच तं मदोद्धू

तमुखरा गोकुलाक्षरम् ॥ ३६ ॥
देव्युवाच ॥ ३७ ॥ गर्ज गर्जक्षणंम्
ढमधुयावत्पिबाम्यहम् ॥ मयात्वयि
हते त्रैवर्गाजिष्ण्यंत्याशुदेवताः ॥ ३८ ॥
ऋषिरुवाच ॥ ३९ ॥ एवमुक्तासमु
त्पत्यसारूढातंमहासुरम् ॥ पादेनाक्र
म्यकण्ठेचशूलेनैनमताडयत् ॥ ४० ॥

सप्त.

१४८

ततः सोऽपि पदाक्रान्तस्तथा निजमु
खात्ततः॥ अर्धं निष्क्रान्तएवासीद्देव्या
वीर्येण संवृतः ॥ ४१ ॥ अर्धं निष्क्रान्त
एवासौ युद्धयमानो महासुरः ॥ तथा
महासिना देव्या शिरश्छित्त्वा निपा
तितः ॥ ४२ ॥ ततो हाहाकृतं सर्वदै
यसैन्यं ननाशततः ॥ प्रहर्षे च परं जग्मुः

अ. ४

१४८

सकलादेवतागणाः ॥ ४३ ॥ तुष्टुवु
स्तां सुरादेवीं सह दिव्यैर्महर्षिभिः ॥
जगुर्गन्धर्वपतयो ननृतुश्चाप्सरोगणाः
॥ ४४ ॥ इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे साव
र्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये महिषा
सुरवधोनाम तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥
उवाच ॥ ३ ॥ श्लोकाः ० ॥ ४१ ॥

सप्त.

१४६

एवं ॥ ४४ ॥ एवमादितः ॥ २१७ ॥

ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ शक्रादयः सुरगणा
निहतेतिवीर्ये तस्मिन्दुरात्मनिसुरारिव
लेचदेव्या ॥ तांतुष्टुवुः प्रणातिनमृशिशो
धरांसवाग्भिः प्रहर्षपुलकोद्गमचारुदे
हाः ॥ २ ॥ देव्याययाततमिदं जग
दात्मशक्त्या निश्शेषदेवगणशक्तिस

अ ४

१४६

मूहमूर्त्या ॥ तामम्बिकामखिलदेवम
हर्षिपूज्यां भक्त्या नताःस्म विदधा
तुशुभानिसानः ॥ ३ ॥ यस्याः प्रभा
वमतुलं भगवाननंतब्रह्माहरश्च नहि
वक्तुमलंबलंच ॥ साचण्डिकाखिल
जगत्परिपालनायनाशाय चाशुभभ
यस्यमार्तिकरोतु ॥ ४ ॥ या श्रीः स्व

सप्त.

१५०

यंसुकृतिनां भवनेष्वलक्ष्मी पापात्म
नांकृताधियां हृदयेषु बुद्धिः ॥ श्रद्धा
सतांकुलजनप्रभवस्य लज्जा तांत्वां
नताः स्म परिपालयदेवि विश्वम् ॥५॥
किं वर्णयामतवरूपमचिंत्यमेतत्किंचा
तिवीर्यमसुरक्षयकारिमूरि ॥ किंचाह
वेषु चरितानितवान्हुतानि सर्वेषु देव्य

अ. ४

१५०

सुरदेवगणादिकेषु ॥ ६ ॥ हेतुः सम
स्तजगतां त्रिगुणापि दोषैर्न ज्ञायसे हरि
हरादिभिरप्यपारा ॥ सर्वाश्रयाखिल
मिदं जगदंशभूतमव्याकृताहि परमा
प्रकृतिस्त्वमाद्या ॥ ७ ॥ यस्याः सम
स्तसुरतासमुदीरणेन तृप्तिप्रयातिसक
लेषु मखेषु देवि ॥ स्वाहासि वै पितृगणा

सप्त.

१५१

स्यचतृप्तिहेतुरुचचार्यसेत्वमतएवजनैः
स्वधाच ॥ ८ ॥ यामुक्तिहेतुरविचि
न्त्यमहावृतात्वमभ्यस्यसेसुनियतेन्द्रि
यतत्त्वसारैः ॥ मोक्षार्थिभिर्मुनिभिर
स्तसमस्तदोषैर्विद्याऽसि साभगवत्
परमाहि देवि ॥ ९ ॥ शब्दात्मिका
सुविमलग्र्यजुषां निधानमुदीयरम्प

अ. ४

१५१

पदपाठवतांचसाम्नाम् ॥ देवित्रयी
भगवती भवभावनायवार्ता च सर्वज
गतां परमार्तिहन्त्री ॥ १० ॥ मेधा
सिदेविविदिताखिलशास्त्रसारा दुर्गा
ऽसिदुर्गभवसागरनौरसङ्गा ॥ श्रीः कैट
भारिहृदयैककृताधिवासा गौरीत्वमे
वशशिमौलिकृतप्रतिष्ठा ॥ ११ ॥

सप्त.

१५२

ईषत्सहासममलंपरिपूर्णचन्द्र बिम्बा
नुकारिकनकोत्तमकान्तिकान्तम् ॥
अत्यद्भुतंप्रहृतमात्तरुषातथापिवक्त्रं
बिलोक्यसहसामहिषासुरेण ॥ १२ ॥
दृष्ट्वा तु देविकुपितं भृकुटीकरालमुद्य
च्छशाङ्कसदृशच्छवियन्नसद्यः ॥ प्रा
णान्मुमोच महिषस्तदतीव चित्रं कै

अ. ४

१५२

जीव्यतोहंकुपितान्तकदर्शनेन ॥ १३ ॥
देविप्रसीदपरमाभवतीभवाय सद्योवि
नाशयसि कोपवतीकुलानि ॥ विज्ञा
तमेतदधुनैवयदस्तमेतन्नीतंबलंसुविपु
लंमहिषासुरस्य ॥ १४ ॥ तेषंसमता
जनपदेषुधनानितेषां तेषांयशांसिन
च सीदति धर्मवर्गः ॥ धन्यास्तएव

सप्त.

१५३

निभृतात्मजभृत्यदारा येषां सदाभ्यु
दयदा भवतीप्रसन्ना ॥ १५ ॥ धर्म्या
णिदेविसकलानिसदैवकर्माण्यत्यादृ
तः प्रतिदिनंसुकृतीकरोति ॥ स्वर्गप्र
यातिचततोभवतीप्रसादाल्लोकत्रये
पिफलदाननुदेवितेन ॥ १६ ॥ दुर्गे
स्मृताहरसिभीतिमशेषजन्तोः स्वस्थै

अ. ४

१५३

स्मृता मतिमतीवशुभांददासि ॥ दा
रिद्रवदुःखभयहारिणिकात्वदस्यासर्वो
पकारकरणायसदार्द्रचित्ता ॥ १७ ॥
एभिर्हतेर्जगदुपैतिसुखंतथैतेकुर्वन्तुना
मनरकायचिरायपापम् ॥ संग्राममृ
त्युमाधिगम्यादिवंप्रयान्तुमत्वेतिनूनम
हितान्विनिहंसिदेवि ॥ १८ ॥ दृष्टै

सप्त.

१५४

वर्किन भवतीप्रकरोतिभस्मसर्वासुरा
नरिषुयत्प्रहिणोषिशस्त्रम् ॥ लोका
न्प्रयान्तुरिषवोपिहि शस्त्रपूताइत्थं
मतिर्भवतितेष्वहितेषु तां ध्वी ॥ १९ ॥
खड्गप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथाग्रेः शू
लादिकान्तिनिवहेन दृशोऽसुराणाम् ॥
यन्नागतं विलयमंशुमदिन्दुखण्डं यो

३१.४

१५४

ग्याननंतव विलोकयतांतदेतत् ॥ २० ॥
दुर्वृत्तवृत्तशमनंतवदेविशीलं रूपंत
थैतदविचिन्त्यमतुल्यमन्यैः ॥ वीर्यं
चहंतृहृतदेवपराक्रमाणां वैरिष्वपि प्रक
टितैव दयात्वयेत्यम् ॥ २१ ॥ केनो
पमा भवतु तेऽस्य पराक्रमस्य रूपं च शत्रु
भयकार्यं तिहारिकुत्र ॥ चित्ते कृपासम

सप्त.

१५५

रनिष्ठुरताचदृष्टा त्वय्येवदेविवरदेभुव
नत्रयेऽपि ॥ २२ ॥ त्रैलोक्यमेतदस्त्रि
लंरिपुनाशनेनज्ञातंत्वयासमरमूर्धनि
तेपिहत्वा ॥ नीतादिवंरिपुगणाभयम
प्यपास्तमस्माकमुन्मदसुरारिभवंनम
स्ते ॥ २३ ॥ शूलेनपाहिनोदेविपा
हस्वद्वगेनचाश्विके ॥ घण्टास्वनेननः

अ. ४

१५५

पाहि चापज्यानिः स्वनेन च ॥ २४ ॥
प्राच्यांरक्षप्रतीच्यांच चण्डिके रक्ष
दक्षिणे ॥ भ्रामणेनात्मशूलस्यउत्त
रस्यां तथेश्वरी ॥ २५ ॥ सौम्यानियानि
रूपाणित्रैलोक्येविचरन्ति ॥ यानि
चात्यर्थघोराणि तैरक्षास्मांस्तथामुव
म् ॥ २६ ॥ खड्गशूलगदादीनिया

सप्त.

१५६

निचास्त्राणि तेऽम्बिके ॥ करपल्लवस
ङ्गीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वतः ॥ २७ ॥
ऋषिरुवाच ॥ २८ ॥ एवं स्तुता सु
रैर्दिव्यैः कुसुमैर्नदनोद्भवैः ॥ अर्चि
ता जगतां धात्री तथा गन्धानुलेपनैः २९
भक्त्या समस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यैर्धूपैः सु
धूपिता ॥ प्राह प्रसादसुमुखी समस्ता

अ.४

१५

त्प्रणतान्सुरान् ॥ ३० ॥ देव्युवाच
॥ ३१ ॥ व्रियतां त्रिदशाः सर्वे यद
स्मत्तोऽभिवाञ्छितम् ॥ ३२ ॥ देवा
ऊचुः ॥ ३३ ॥ भगवत्याकृतंसर्वेन किं
चिदवशिष्यते ॥ यदयं निहतः शत्रुर
स्माकं महिषासुरः ॥ ३४ ॥ यदिचा
पिवरो देयस्त्वया स्माकं महेश्वरी ॥ सं

सप्त.

१५७

स्मृतासंस्मृता त्वंनोहिंसेयाः परमाप
दः ॥ ३५ ॥ यश्चमर्त्यः स्तवैरेभि
स्त्वांस्तोष्यत्यमलानने ॥ तस्यवित्त
र्धिविभवैर्धनदारादिसंपदाम् ॥ ३६ ॥
वृद्धयेस्मत्प्रसन्नात्वंभवेयाः सर्वदाम्बि
के ॥ ३७ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ३८ ॥
इतिप्रसादितादेवैर्जगतोर्थतथात्मनः ॥

अ. ४

१५७

तथेत्युक्त्वा भद्रकाली वभूवान्तर्हिता
नृप ॥ ३९ ॥ इत्येतत्कथितं भूप सं
भूतासायथापुरा ॥ देवीदेवशरीरेभ्यो
जगत्त्रयाहितैषिणी ॥ ४० ॥ पुनश्च
गौरीदेहात्सासमुद्भूतायथाभवत् ॥ व
धायदुष्टदैत्यानां तथा शुम्भनिशुम्भयोः
॥ ४१ ॥ रक्षणाय च लोकानां देवा

सप्त.

५८

नामुपकारिणी ॥ तच्छृणुष्वमयाख्या
तं यथावत्कथयामिते ॥ ४२ ॥ ह्रीं ॐ ॥
इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये शक्रादिस्तुति
नामचतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ उवाच म
न्त्राः ॥ ५ ॥ अर्धमन्त्राः ॥ २ ॥ श्लो
कमन्त्राः ॥ ३५ ॥ एवं ॥ ४२ ॥ एव

अ. ४

१५८

मादितः ॥ २५९ ॥ ॐ अस्य श्रीउ
त्तमचरित्रस्य रुद्र ऋषिः । महासरस्व
तीदेवता ॥ अनुष्टुप्छंदः ॥ भीमाश
क्तिः ॥ भ्रामरीबीजम् ॥ सूर्यस्तत्त्वं ॥
सामवेदः स्वरूपम् ॥ महासरस्वतीप्री
त्यर्थे जपे विनियोगः ॥ ध्यानम् ॥ घं
टाशूल ॥ ॐ कलौ नमः ऋषिरुवाच

सप्त.

१५६

॥ १ ॥ पुराशुम्भनिशुम्भाभ्यामसुरा
भ्यांश्चीपतेः ॥ त्रैलोक्यं यज्ञभागा
श्च हृतामदबलाश्रयात् ॥ २ ॥ तावे
वसूर्यतांतद्वदधिकारंतथैन्दवम् ॥ कौ
वेरमथयाम्यंचचक्रातेवरुणस्यच ॥ ३ ॥
तावेवपवनद्धिच चक्रतुर्बहिर्कर्मच ॥
ततोदेवाविनिर्धूताभृष्टराज्याः पराजि

अ.५

१५६

ताः ॥ ४ ॥ हृताधिकारास्त्रिदशास्ता
भ्यां सर्वे निराकृताः ॥ महासुराभ्यां तां
देवीं संस्मरन्त्यपराजिताम् ॥ ५ ॥ तथा
स्माकं वगेदत्तो यथापत्सु स्मृताखि
लाः ॥ भवतां नाशयिष्यामि तत्क्षणा
त्परमापदः ॥ ६ ॥ इति कृत्वामतिं देवाहिम
वन्तं न गेश्वरम् ॥ जग्मुस्तत्र ततो देवीं

सप्त.

१६०

विष्णुमायांप्रतुष्टुवुः ॥ ७ ॥ देवाऊचुः
॥ ८ ॥ नमोदेव्यैमहादेव्यैशिवायैस
ततंनमः ॥ नमः प्रकृत्यैभद्रायै निय
ताः प्रणताः स्मताम् ॥ ९ ॥ रौद्रा
यैनमोनित्यायैगौर्यैधात्र्यैनमोनमः ॥
ज्योत्स्नायैचेन्दुरूपिण्यै सुखायैसत
तंनमः ॥ १० ॥ कल्याण्यैप्रणताम्

अ.५

१६०

द्वयै सिद्धयैकम्यै नमोनमः ॥ नैर्ऋत्यै
भूभृतांल्लक्ष्म्यै शर्वाण्यैतेनमोनमः ॥
॥ ११ ॥ दुर्गायैदुर्गपारायै सारायै
सर्वकारिण्यै ॥ ख्यात्यैतथैवकृष्णायै
धूम्रायैसततंनमः ॥ १२ ॥ अति
सौम्यातिरौद्रायैनतास्तस्यैनमोनमः॥
नमोजगत्प्रतिष्ठायैदेव्यैकृत्यैनमोनमः

सप्त.

१६१

॥ १३ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुविष्णुमाये
तिशब्दिता ॥ नमस्तस्यै ॥ १४ ॥
नमस्तस्यै ॥ १५ ॥ नमस्तस्यै नमो
नमः ॥ १६ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुचेतने
त्यभिधीयते ॥ नमस्तस्यै ॥ १७ ॥
नमस्तस्यै ॥ १८ ॥ नमस्तस्यैनमो
नमः ॥ १९ ॥ यादेवी सर्वभूतेषुबु

म. ५

१६१

द्विरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ २० ॥
नमस्तस्यै ॥ २१ ॥ नमस्तस्यै नमो
नमः ॥ २२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु नि
द्रारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥
॥ २३ ॥ नमस्तस्यै ॥ २४ ॥ नमस्तस्यै न
मो नमः ॥ २५ ॥ या देवी सर्वभूतेषु क्षुधा
रूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ २६ ॥ नम

सप्त.

१६२

स्तस्यै ॥२७॥ नमस्तस्यै नमोनमः

॥ २८ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुछाया रूपे

णसंस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ २९ ॥

नमस्तस्यै ॥ ३० ॥ नमस्तस्यैनमो

नमः ॥ ३१ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुशक्ति

रूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ३२ ॥

नमस्तस्यै ॥ ३३ ॥ नमस्तस्यैनमोनमः

अ.५

१६२

॥ ३४ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुतृष्णारूपे
णसंस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ३५ ॥
नमस्तस्यै ॥ ३६ ॥ नमस्तस्यैनमो
नमः ॥ ३७ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुक्षा
न्तिरूपेणसंस्थिता॥ नमस्तस्यै ॥ ३८ ॥
नमस्तस्यै॥ ३९ ॥ नमस्तस्यैनमोनमः
॥ ४० ॥ यादेवीसर्वभूतेषु जातिरूपे

सप्त.

१६३

णसंस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ४१ ॥
नमस्तस्यै ॥ ४२ ॥ नमस्तस्यैनमो
नमः ॥ ४३ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुलज्जा
रूपेणसंस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ४४ ॥
नमस्तस्यै ॥ ४५ ॥ नमस्तस्यैनमो
नमः ॥ ४६ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुशान्ति
निरूपेणसंस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ४७ ॥

अ. ५

१६३

नमस्तस्यै ॥४८॥ नमस्तस्यैनमोनमः

॥ ४९ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुश्रद्धारूपे

णसंस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ५० ॥

नमस्तस्यै ॥ ५१ ॥ नमस्तस्यैनमो

नमः ॥ ५२ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुका

न्तिरूपेणसंस्थिता ॥ नमस्तस्यै ५३

नमस्तस्यै ॥ ५४ ॥ नमस्तस्यैनमो

सप्त.

१६४

नमः ॥ ५५ ॥ यादेवीसर्वभूतेषुल
क्ष्मीरूपेणसंस्थिता ॥ नमस्तस्यै
॥ ५६ ॥ नमस्तस्यै ॥ ५७ ॥ नम
स्तस्यैनमोनमः ॥ ५८ ॥ यादेवीस
र्वभूतेषुवृत्तिरूपेणसंस्थिता ॥ नमस्त
स्यै ॥ ५९ ॥ नमस्तस्यै ॥ ६० ॥
नमस्तस्यैनमोनमः ॥ ६१ ॥ यादेवी

अ.५

१६४

सर्वभूतेषु स्मृतिरूपेण संस्थिता ॥ नम
स्तस्यै ॥ ६२ ॥ नमस्तस्यै ॥ ६३ ॥
नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ६४ ॥ यादे
वी सर्वभूतेषु दयारूपेण संस्थिता ॥ नम
स्तस्यै ॥ ६५ ॥ नमस्तस्यै ॥ ६६ ॥
नमस्तस्यै नमोनमः ॥ ६७ ॥ यादे
वी सर्वभूतेषु तुष्टिरूपेण संस्थिता ॥ न

सप्त.

६५

मस्तस्यै॥६८॥नमस्तस्यै॥६९॥नमस्त
स्यै नमोनमः ॥ ७० ॥ यादे
वीसर्वभूतेषुमातृरूपेणसंस्थिता ॥
नमस्तस्यै॥ ७१ ॥ नमस्तस्यै॥७२॥
नमस्तस्यैनमोनमः ॥ ७३ ॥ यादे
वीसर्वभूतेषु भ्रान्तिरूपेणसंस्थिता ॥
नमस्तस्यै॥७४॥नमस्तस्यै॥७५॥नम

अ.५

१६५

स्तस्यै नमोनमः ॥ ७६ ॥ इन्द्रिया
णामधिष्ठात्रीभूतानां चाखिलेषु या ॥
भूतेषु सततं तस्यै व्याप्त्यै देव्यै नमोनमः
॥ ७७ ॥ चित्तिरूपेण या कृत्स्नमेत
द्व्याप्यस्थिता जगत् ॥ नमस्तस्यै ॥
॥ ७८ ॥ नमस्तस्यै ॥ ७९ ॥ नम
स्तस्यै नमोनमः ॥ ८० ॥ स्तुता सुरैः

सप्त.

१६६

पूर्वमभीष्टसंश्रयात्तथासुरेन्द्रेण दिने
पुसेविता ॥ करोतुसानः शुभहेतुरी
श्वरीशुभानिभद्राण्यभिहन्तुचापदः॥
॥ ८१ ॥ यासांप्रतंचोद्धतदैत्यतापि
तैरस्माभिरीशाचसुरैर्नमस्यते ॥ याच
स्मृतातत्क्षणमेवहन्तिनः सर्वापदो
भक्तिविनम्रमूर्तिभिः ॥ ८२ ॥ ऋषि

अ. ५.

१६६

स्वाच ॥ ८३ ॥ एवंस्तवादिद्युक्ता
नादेवीनांतत्रपार्वती ॥ स्नातुमभ्या
ययौतोयेजाह्व्यानृपनन्दन ॥ ८४ ॥
साव्रवीत्तान्सुरान्सुभ्रूभवद्भि स्तूयतेऽ
त्रका ॥ शरीरकोशतश्चास्याः समु
द्भूताऽव्रवीच्छिवा ॥ ८५ ॥ स्तोत्रंम
मेतत्क्रियते शुम्भदैत्यनिराकृतैः ॥ देवैः

सप्त.

१६७

समस्तैः समरे निशुम्भेन पराजितैः । ८६ ।
शरीरकोशाद्यत्तस्याः पार्वत्यानिः
सृताम्बिका ॥ कौशिकी तिसमस्तेषु त
तो लोकेषु गीयते ॥ ८७ ॥ तस्यां वि
निर्गता यातं कृष्णा भूत्सापि पार्वती ॥
कालिके तिसमाख्याता हि माचलकृता
श्रया ॥ ८८ ॥ ततोम्बिकां परं रूपं वि

अ. ५

१६७

०
भ्राणंसुमनोहरम् ॥ ददर्शचण्डोमु
ण्डश्चभृत्यौशुम्भनिशुम्भयोः ॥८९॥
ताभ्यांशुम्भायचाख्यातासातीवसुम
नोहरा ॥ काप्यास्तेस्त्रीमहाराजभा
सयन्तीहिमाचलम् ॥९०॥ नैव तादृ
क्काचिद्रूपं दृष्टं केनचिदुत्तमम् ॥ ज्ञाय
तांकाप्यसौदेवीगृह्यतांचासुरेश्वरा ॥९१॥

सप्त.

१६८

स्त्रीरत्नमतिचार्वङ्गीद्योतयन्तीदिश
स्त्विषा ॥ सातुतिष्ठतिदैत्येन्द्रतांभ
वान्द्रष्टुमर्हति ॥ ९२ ॥ यानिरत्नानि
मणायोगजाश्वादीनिवैप्रभो ॥ त्रैलोक्ये
क्येतुसमस्तानिसाम्प्रतंभान्ति ते गृहे
॥ ९३ ॥ ऐरावतः समानीतो गजर
त्नं पुरन्दरात् ॥ पारिजाततरुश्चायं

अ. ५

१६८

तथैवोच्चैःश्रवा हयः ॥ ९४ ॥ विमा
नंहंससंयुक्तमेतत्तिष्ठतितेऽङ्गणे ॥ र
त्नभूत मिहानीतंयदासीद्वेधसाद्भुत
म् ॥ ९५ ॥ निर्धिरपमहापद्मः समा
नीतोधनेश्वरात् ॥ किञ्जलिकनींददौ
चाब्धिर्मालामम्लानपङ्कजाम् ॥ ९६ ॥
छत्रंतेवारुणांगेहेकाञ्चनसूचितिष्ठति॥

सप्त.

१६६

तथाचस्यन्दनवरोयः पुरासीत्प्रजाप
तेः ॥ ९७ ॥ मृत्योरुत्क्रान्ति
दानामशक्तिरीशस्त्वयाहृता ॥ पाशः
सलिलराजस्यभ्रातुस्तवपरिग्रहे ॥ ९८ ॥
निशुम्भस्याब्धिजाताश्चसप्तस्तारत्न
जातयः ॥ वह्निरपिददौतुभ्यमग्निशौ
चेचवाससी ॥ ९९ ॥ एवंदेत्येन्द्रर

अ.५

१६६

नानिसमस्तान्याहृतानिते ॥ स्त्रीर
त्नमेषाकल्याणीत्वयाकस्मान्नगृह्यते
॥ १०० ॥ ऋषिरुवाच ॥ १०१ ॥
निशम्येतिवचः शुभः सतदाचण्ड
मुण्डयोः ॥ प्रेषयामासुग्रीवंदूतं दे
व्यामहासुरम् ॥ १०२ ॥ इति चेति
चवक्तव्यासागत्वावचनान्मम ॥ य

सप्त.

१७०

थाचाभ्येति संप्रीत्या तथाकार्यत्वया
लघु ॥ १०३ ॥ सतत्रगत्वायत्रास्ते
शैलोद्देशेऽतिशोभने ॥ सादेवीतांततः
प्राहश्लक्ष्णं मधुरया गिरा ॥ १०४ ॥
दूत उवाच ॥ १०५ ॥ देविदैत्येश्वरः
शुम्भस्त्रैलोक्ये परमेश्वरः ॥ दूतोहंप्रे
षितस्तेन त्वत्सकाशमिहागतः ॥ १०६ ॥

५

१७०

अव्याहताज्ञः सर्वासुयः सदादेव
योनिषु ॥ निर्जिताखिलदैत्यारिः स
यदाह शृणुष्वतत् ॥ १०७ ॥ मम
त्रैलोक्यमखिलं मम देवावशानुगाः ॥
यज्ञभागानहं सर्वानुपाशनामि पृथक् पृ
थक् ॥ १०८ ॥ त्रैलोक्ये वररत्नानि
मम वशान्यशेषतः ॥ तथैव गजरत्नं

सप्त.

१७१

चहृत्वादेवेन्द्रवाहनम् ॥ १०९ ॥

क्षीरोदमथनोद्भूतमश्वरत्नंममामरैः

उच्चैःश्रवससंज्ञतुप्रणिपत्यसमर्पितम्

॥ ११० ॥ यानिचान्यानिदेवेषुगन्ध

र्वेषुरगेषुच ॥ रत्नभूतान्यभूतानिता

निमय्येवशोभने ॥ १११ ॥ स्त्रीर

त्नभूतांत्वांदेविलोकेमन्यामहेवयम् ॥

अ. ५

१७१

सात्वमस्मानुपागच्छयतो रत्नभुजो व
यम् ॥ ११२ ॥ मां वाममानुजं वापि
निशुम्भमुरुविक्रमम् ॥ भजत्वं च ऊच
लापाङ्गिरत्नभूतासि वैयतः ॥ ११३ ॥
परमैश्वर्यमतुलं प्राप्स्यसे मत्परिग्रहात् ।
एतद् बुद्ध्या समालोच्य मत्परिग्रहतां
व्रज ॥ ११४ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ११५ ॥

सप्त.

१७२

इत्युक्तासातदादेवीगम्भीरान्तः स्मि
ताजगौ ॥ दुर्गाभगवतीभद्राययेदंधा
र्यते जगत् ॥ ११६ ॥ देव्युवाच
॥ ११७ ॥ सत्यमुक्तंत्वयानात्रमि
थ्याकिञ्चिद्वयोदितम् ॥ त्रैलोक्या
धिपतिःशुम्भोनिशुम्भश्चापितादृशः
॥ ११८ ॥ किंत्वत्रयत्प्रतिज्ञातंमिथ्या

अ. ५

१७२

तात्क्रयतेकथम् ॥ श्रूयतामल्पबुद्धित्वा
त्प्रतिज्ञायाकृतापुरा ॥ ११९ ॥ योमां
जयतिसंग्रामेयोमेदपैव्यपोहति ॥ यो
मेप्रतिबलोलोकेसमेभर्ता भविष्यति
॥ १२० ॥ तदागच्छतुशुम्भोऽत्रनिशु
म्भोवामहासुरः ॥ मांजित्वाकिंचिरे
णात्र पाणिगृहातुमेलघु ॥ १२१ ॥

सप्त.

१७३

दत्त उवाच ॥ १२२ ॥ अवलिप्तासि
मैवंत्वं देवि ब्रूहि ममाग्रतः ॥ त्रैलो
क्येकः पुमांस्तिष्ठेदग्रे शुम्भनिशुम्भ
योः ॥ १२३ ॥ अन्येषामपि दैत्या
नां सर्वे देवानवैयुधि ॥ तिष्ठन्तु संमुखे
देवि किंपुनः स्त्रीत्वमेकिका ॥ १२४ ॥
इन्द्राद्याः सकला देवास्तस्थुर्येषां न सं

अ. ५

१७३

युगे ॥ शुम्भादीनांकथंतेषांस्त्रीप्रया
स्यसिसम्मुखम् ॥ १२५ ॥ सात्वंगच्छ
मयैवोक्तापार्श्वशुम्भनिशुम्भयोः ॥ के
शाकर्षणनिर्धृत गौरवामागमिष्यासि
॥ १२६ ॥ देव्युवाच ॥ १२७ ॥ ए
वमेतदबलीशुम्भोनिशुम्भश्चापिताह
शः ॥ किंकरोमिप्रतिज्ञामेयदनालो

सप्त.

१७४

चितापुरा ॥ १२८ ॥ सत्वंगच्छमयो
कंतेयदेतत्सर्वमादृतः ॥ तदाचक्ष्वा
सुरेन्द्राय सचयुक्तं करोतु तत् ॥ १२९ ॥
इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये देव्यादृत सं
वाशनामपंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ उ
वाचमन्त्राः ॥ ९ ॥ खण्डानि ॥ ६६ ॥

अ.

१७४

इलोकमन्त्राः ॥ ५४ ॥ एवं ॥ १२९॥

एवमादितः ३८८ ॥

ॐ क्लीं ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ इत्याक
र्ण्यवचोदेव्याः सदूतोमर्षपूरितः ॥ स
माचष्टसमागम्यदैत्यराजायविस्तरा
त् ॥ २ ॥ तस्यदूतस्यतद्वाक्यमाकर्ण्य
सुरराट् ततः । सक्रोधः प्राहदैत्यानाम

सप्त.

१७५

धिपंधूम्रलोचनम् ॥ ३ ॥ हेधूम्रलोचना
शुत्वंस्वसैन्यपरिवारितः ॥ तामानय
बलाद्दुष्टांकेशाकर्षणविह्वलाम् ॥ ४ ॥
तत्परित्राणादः कश्चिद्यदिवोत्तिष्ठते
परः ॥ सहन्तव्योऽमरोवापियक्षोगन्ध
र्वएववा ॥ ५ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ६ ॥
तेनाज्ञप्तस्ततः शीघ्रंसदैत्योधूम्रलो

अ. ६

१७५

चनः ॥ वृतः पट्ट्यासहस्राणामसुर
णांद्रुतंययौ ॥ ७ ॥ सदृष्ट्वातांततो
देवीं तुहिनाचलसंस्थिताम् ॥ जग
दीच्छैः प्रयाहीतिमूलंशुम्भनिशुम्भ
योः ॥ ८ ॥ नचेत्प्रीत्याद्यभवतीमद्भर्ता
रमुपैष्यति ॥ ततोवलान्नयाम्येषकेशा
कर्षणविह्वलाम् ॥ ९ ॥ देव्युवाच

सप्त.

१७६

॥ १० ॥ दैत्येश्वरेण प्रहितो बलवान्ब
लसंवृतः ॥ बलान्नयसिमामिवंततः
किंतेकरोम्यहम् ॥ ११ ॥ ऋषिरुवाच
॥ १२ ॥ इत्युक्तः सोभ्यधावत्तामसु
रो धूम्रलोचनः ॥ हुंकारेणैव तं भस्म
साचकाराम्बिका ततः ॥ १३ ॥ अथ
ऋद्धं महासैन्यमसुराणां तथाम्बिका ॥

अ. ६

१७६

ववर्षस। यैके स्तीक्ष्णैस्तथाशक्तिपरश-
धैः ॥ १४ ॥ ततोद्युतसटः कोपात्कृ-
त्वानादंसुभैरवम् ॥ पपातासुरसेनायां
सिंहोदेव्याः स्ववाहनः ॥ १५ ॥ कां
श्चित्करप्रहारेण दैत्यानास्येन चापरा-
न् ॥ आक्रान्त्याचाधरेणान्यान्सज-
घानमहासुरान् ॥ १६ ॥ केषांचित्पा-

सप्त.

१७७

टयामास नखैः कोष्ठानि केसरी ॥

अ. ६

तथा तलप्रहारेण शिरांसिकृतवान्पृथ

क् ॥ १७ ॥ विच्छिन्नबाहुशिरसः

कृतास्तेन तथापरे ॥ पपौ च रुधिरं के

ष्ठादन्येषां धृतकेसरः ॥ १८ ॥ क्षणे

नतद्वलं सर्वं क्षयं नीतं महात्मना ॥ तेन

केसरिणा दिव्यावाहनेनातिकोपिना १६

१७७

श्रुत्वा तमसुरं देव्यानिहतं धूम्रलोचन
म् ॥ बलं च क्षयितं कृत्स्नं देवीकेसरि
णा ततः ॥ २० ॥ चुकोपदैत्याधिपतिः
शुम्भः प्रस्फुरिताधरः ॥ आज्ञापया
मास च तौ चण्डमुण्डौ महासुरौ ॥ २१ ॥
हे चण्डहे मुण्डबलैर्वहुभिः परिवारि
तौ ॥ तत्र गच्छत गत्वा च सासमानाय

सप्त.

१७८

तांलघु ॥ २२ ॥ केशेष्वकृष्यबध्वा
वायदिवः संशयो युधि ॥ तदाशेषायु
धैः सर्वैरसुरैर्विनिहन्यताम् ॥ २३ ॥
तस्याहतायां दुष्टायां सिंहे च विनिपाति
ते ॥ शीघ्रमागम्यतां बध्वा गृहीत्वा त
मथाम्बिकाम् ॥ २४ ॥ इति श्रीम
कण्डेयपुराणे सार्वर्णिके मन्वन्तरे देवी

अ. ६

१७८

माहात्म्येधूम्रलोचनवधोनामपष्ठोऽ
ध्यायः ॥ ६ ॥ उवाच ॥ ४ ॥ अर्ध
॥ ० ॥ श्लोकमन्त्राः ॥ २० ॥ एवं
॥ २४ ॥ एवमादितः ॥ ४१२ ॥
ॐ ऐं ऋषिउवाच ॥ १ ॥ आज्ञ
प्तास्तेततोदैत्याश्चण्डमुंडपुरोगमाः।
चतुरङ्गबलोपेताययुरभ्युद्यतायुधाः २

सप्त.

१७६

ददृशुस्तेततोदेवीमीषद्धासांव्यवस्थि
ताम् ॥ सिंहस्योपरिशैलेन्द्रशृङ्गेमह
तिकाञ्चने ॥ ३ ॥ तेदृष्ट्वातांसमा
दातुमुद्यमंचक्रुरुद्यताः ॥ आकृष्ट्वा
पासिधरास्तथान्ये तत्समीपगाः ॥४॥
ततः कोपंचकारोच्चैरंबिकातानरीन्प्र
ति ॥ कोपेनचास्यावदनंमसीवर्णम

अ. ७

१७९

भूतदा ॥ ५ ॥ भृकुटीकुटिलात्तस्या
ललाटफलकाद्द्रुतम् । कालीकराल
वदनाविनिष्क्रान्तासिपाशिनी ॥ ६ ॥
विचित्रखट्वाङ्गधरानरमाला विभूष
णा ॥ द्वीपिचर्मपरीधानाशुष्कमांसा
तिभैरवा ॥ ७ ॥ अतिविस्तारवदना
जिह्वाललनभीषणा ॥ निमग्नार

सप्त.

१८०

कनयनानादापरितदिडमुखा ॥ ८ ॥
सावेगेनाभिपतिताघातयन्तीमहासुरा
न ॥ सैन्येतत्रसुरारीणामभक्षयतत
द्वलम् ॥ ९ ॥ पार्ष्णिग्राहांकुशग्राह
योधघण्टासमन्वितान् ॥ समादायै
कहस्तेनमुखेचिक्षेपवारणान् ॥ १० ॥
तथैवयोधतुरगैरथं सारथिनासह ॥

अ. ७

१८०

निक्षिप्यवक्त्रे दशनैश्चवैयन्त्यतिभै
रवम् ॥ ११ ॥ एकंजग्राह केशेषुग्री
वायामथचापरम् ॥ पादेनाक्रम्यचैवा
न्यमुरसान्यमपोथयत् ॥ १२ ॥ तै
र्मुक्तानि च शस्त्राणिमहास्त्राणित
थासुरैः ॥ मुखेनजग्राहरुषादशनैर्म
थितान्यपि ॥ १३ ॥ बलिनांतद्वलं

स.

१८१

सर्वमसुराणां दुरात्मनाम् ॥ ममर्हा भक्ष
याच्चान्यानन्यांश्चाताडयत्तदा ॥ १४॥
असिनानिहताः केचित्केचित्खट्वा
ङ्गताडिताः ॥ जग्मुर्विनाशमसुरा द
न्ताग्राभिहतास्तथा ॥ १५ ॥ क्षणे
नतद्वलं सर्वमसुराणां निपातितम् ॥ ह
पृवाचण्डोभिदुद्रावतांका लीमतिभी

प्र. ५

१८१

षण्मास ॥ १६ ॥ शरवर्षैर्महाभीमै
भीमाक्षीतांमहासुरः ॥ छादयामास
चक्रैश्चमुण्डक्षिप्तैः सहस्रशः ॥ १७ ॥
तानिचक्राण्यनेकानि विशमानानि
तन्मुखम् ॥ बभुर्यथार्कविंवानिसुबहू
निघनोदरम् ॥ १८ ॥ ततो जहासा
तिरुषाभीमंभैरवनादिनी ॥ काली

सप्त.

१-२

करालवक्त्रान्तर्ददर्श दशनोज्ज्वला
॥ १९ ॥ उत्थाय च महासिंहं देवी च
गडमधावत ॥ गृहीत्वा चास्य केशेषु
शिरस्तेनासिनाच्छिनत् ॥ २० ॥ अ
थ मुण्डोप्यधावत्तां दृष्ट्वा च गडं निपा
तितम् ॥ तमप्यपातयद्भूमौ सा खड्गा
भिहतं रुषा ॥ २१ ॥ हतशेषं ततः

अ ७

१८२

सैन्यं दृष्ट्वा चण्डं निपातितम् ॥ मु
ण्डं च सुमहावीर्यै दिशो भेजे भयातुरम्
॥ २२ ॥ शिरश्चण्डस्य काली च गृ
हीत्वा मुण्डमेव च ॥ प्राह प्रचण्डादृहा
समिश्रमभ्येत्य चण्डिकाम् ॥ २३ ॥
मया तवा त्रोपहृतौ चण्डमुण्डौ महाप
शू ॥ युद्धयज्ञे स्वयं शुम्भं निशुम्भञ्च ह

सप्त.

१८३

निष्यसि ॥ २४ ॥ ऋषिरुवाच ॥ २५ ॥

तावानीतौततो दृष्ट्वा चण्डमुण्डौ

महासुरौ ॥ उवाचकालींकल्याणीं

ललितंचण्डिकावचः ॥ २६ ॥ य

स्माच्चण्डंचमुण्डंचगृहीत्वात्वमुपाग

ता ॥ चामुण्डेतिततोलोकेख्यातादे

वीभनिष्यसि ॥ २७ ॥ इति श्रीमा

अ. ७

१८३

कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे दे
वीमाहात्म्ये चण्डमुण्डवधो नाम सप्त
मोऽध्यायः ॥ ७ ॥ ॥ उवाच ॥ २ ॥
श्लोकाः ॥ २५ ॥ एवं ॥ २७ ॥ एव
मादितः ॥ ४३९ ॥

ॐ ह्रीं ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ चण्डे च
निहते दैत्ये मुण्डे च विनिपातिते ॥

सप्तः

१८४

बहुलेषु च सैन्येषु क्षयितेष्वसुरेश्वरः ॥ २ ॥
ततः कोपपराधीनचेताः शुम्भः प्रता
पवान् ॥ उद्योगं सर्वसैन्यानां दैत्यानामा
दिदेश ह ॥ ३ ॥ अद्य सर्वबलैर्दैत्याः ष
डशीतिरुदायुधाः ॥ कम्बूनां चतुराशी
तिर्निर्यान्तुस्वबलैर्वृताः ॥ ४ ॥ कोटि
वीर्याणि पञ्चाशदसुराणां कुलानिवै ॥

अ. ८

१८४

शतंकुलानिधुम्राणांनिर्गच्छन्तुममा
ज्ञया ॥ ५ ॥ कालकादौहृतामौर्याः
कालिकेयास्तथासुराः॥ युद्धायसज्जानि
र्यान्तुआज्ञयात्वरितंमम ॥ ६ ॥ इ
त्याज्ञाप्यासुरपतिः शुम्भोभैरवशास
नः ॥ निर्जंगाममहासैन्यसहस्रैर्वहु
भिर्वृतः ॥ ७ ॥ आयान्तंचण्डिका

सि.स.

१८५

दृष्ट्वा तत्सैन्यमतिभीषणम् ॥ ज्या
स्वनैः पूरयामास धर्णी गगनान्तरम्
॥ ८ ॥ ततः सिंहो महानादमतीव कृत
वान्नृप ॥ घण्टास्वनेन तान्नादानम्बि
काचोपवृंहयत् ॥ ९ ॥ धनुर्ज्या सिंह
घण्टानां नादापरितदिङ्मुखा ॥ नि
नादैर्भीषणैः कालीजिग्येविस्तारिता

अ. ८

१८५

नना ॥ १० ॥ तंनिनादमुपश्रुत्यदे
त्यसैन्यैश्चतुर्दिशम् ॥ देवीसिंहस्तथा
कालीशराधैः परिवारिताः ॥ ११ ॥
एतास्मिन्नन्तरेभूपविनाशायसुरद्विषा
म ॥ भवायामरसिंहानामतिवीर्यस
मन्विताः ॥ १२ ॥ ब्रह्मेशगुहविष्णु
नांतथेन्द्रस्यचशक्तयः ॥ शरीरेभ्योवि

सप्त.

१८६

निष्क्रम्यतद्रूपैश्चण्डिकांययुः ॥ १३ ॥
यस्यदेवस्ययद्रूपंयथाभूषणवाहनम् ॥
तद्वदेवहितच्छक्तिरसुरान्योद्गुमाययौ
॥ १४ ॥ हंसयुक्तविमानाग्रेसशसूत्र
कमण्डलुः ॥ आयाताब्रह्मणः शक्ति
ब्रह्माणीसाभिधीयते ॥ १५ ॥ माहे
श्वरीवृषारूढात्रिशूलवरधारिणी ॥ म

अ. ८

१८६

हाहिवलयाप्राप्ताचन्द्ररेखाविभूषणा
॥ १६ ॥ कौमारीशक्तिहस्ताचमयू
रवरवाहना ॥ योद्धुमभ्याययोदैत्यान
म्बिकागुह रूपिणी ॥ ७१ ॥ तथैववै
ष्णवीशक्तिर्गरुडोपरि संस्थिता ॥ शं
खचक्रगदाशार्ङ्गखड्गहस्ताभ्युपाययो
॥ १८ ॥ यज्ञवाराहमतुलंरूपंयावि

सप्त.

१८७

भ्रतोदरेः॥शक्तिः साप्याययौतत्रवारा
ह्रींविभ्रतीतनुम् ॥ १९ ॥ नारसिंही
नृसिंहस्यविभ्रतीसदृशंवपुः ॥ प्राप्तात
त्रसटाक्षेपक्षिप्तनक्षत्रसंहतिः ॥ २० ॥
वज्रहस्तातथैवैन्द्रीगजराजोपरिस्थि
ता ॥ प्राप्तासहस्रनयनायथाशक्रस्त
थैवसा ॥ २१ ॥ ततःपरिवृतस्ताभि

म. ८

१८७

रीशानोदेवशक्तिभिः ॥ हन्यता
मसुराः शीघ्रंममप्रीत्याहचण्डिकाम्
॥ २२ ॥ ततोदेवीशरीरात्तुविनिष्क्रा
न्तातिभीषणा ॥ चण्डिकाशक्तिरत्यु
ग्राशिवाशतानिनादिनी ॥ २३ ॥ सा
चाहधूम्रजटिलमीशानमपराजिता ॥
दूतत्वंगच्छभगवन्पार्श्वशुम्भनिशुम्भ

सप्त.

१८८

योः ॥ २४ ॥ ब्रूहि शुम्भं निशुम्भं च
दानवावतिगर्वितौ ॥ ये चान्ये दानवा
स्तत्र युद्धाय समुपस्थिताः ॥ २५ ॥
त्रैलोक्यमिन्द्रो लभतां देवाः सन्तु ह
विर्भुजः ॥ यूयं प्रयात पातालं यदि
जीवितुमिच्छथ ॥ २६ ॥ बलाबले
पादथ चेद्भवन्तो युद्धकांक्षिणः ॥ तदा

अ. ८

१८८

गच्छत तृप्यन्तु मच्छिवाः पिशिते
नवाः ॥ २७ ॥ यतो नियुक्तो दौत्ये
नतया देव्या शिवः स्वयम् ॥ शिवदू
तीतिलोकेऽस्मिस्ततः साख्यातिमाग
ता ॥ २८ ॥ तेपिश्रुत्वावचो देव्याः
शर्वाख्यातं महासुराः ॥ अमर्षापरिता
जग्मुर्यत्र कात्यायनीस्थिता ॥ २९ ॥

सप्त.

१८६

ततःप्रथममेवाग्रशरशक्त्याष्टिवृष्टिभिः।
ववर्षुरुद्धतामर्षास्तां देवीममरारयः ॥
॥ ३० ॥ साचतान्प्राहितान्वाणाञ्छूल
शक्तिपरश्वधान् ॥ चिच्छेदलीलया
ध्मातधनुर्मुक्तैर्महेषुभिः ॥ ३१ ॥ तस्या
ऽग्रतस्तथाकाली शूलपातविदारिता
न ॥ खट्वाङ्ग पोथितांश्चारीन्कुर्वती

अ. ८

१८९

व्यचरत्तदा ॥ ३२ ॥ कमण्डलुजलाक्षे
पहतवीर्यान्हतौजसः ॥ ब्रह्माणीचाऽ
करोच्छत्रन्येनयेनस्मधावति ॥ ३३ ॥
माहेश्वरीत्रिशूलेनतथाचक्रेणवैष्णवी ॥
दैत्याञ्जघानकौमारी तथाशक्त्या
तिकोपना ॥ ३४ ॥ ऐन्द्रीकुलिश
पातेनशतशोदैत्यदानवाः ॥ पेतुर्वि

सप्त.

१६०

दारिताः पृथ्व्यां रुधिरौघप्रवर्षिणः

॥ ३५ ॥ तुण्डप्रहारविध्वस्तादंष्ट्रा

प्रक्षतवक्षसः ॥ वाराहमूर्त्या न्यप

तंश्चक्रेणचविदारिताः ॥ ३६ ॥

नखैर्विदारितांश्चान्यान्भक्षयंतीम

हासुरान् ॥ नारसिंही चचाराजौना

दापूर्णदिगम्बरा ॥ ३७ ॥ चण्डाह

अ.८

१६०

हासैरसुराः शिवदूत्यभिदूषिताः ॥

पेतुः पृथिव्यांपतितान्स्तांश्चखादाथ

सातदा ॥ ३८ ॥ इतिमातृगणक्रुद्धं

मर्दयन्तंमहासुरम् ॥ दृष्ट्वाभ्युपायै

र्विविधैर्नशुर्देवारिसैनिकाः ॥ ३९ ॥

पलायनपरान्दृष्ट्वा दैत्यान्मातृगणा

दितान् ॥ योद्धुमभ्याययौ क्रुद्धोर

सप्त.

१६१

क्तबीजो महासुरः ॥ ४० ॥ रक्तवि
न्दुर्यदा भूमौ पतत्यस्य शरीरतः ॥ स
मुत्पतति मेदिन्यान्तत्प्रमाणो महासुरः
॥ ४१ ॥ युयुधे सगदापाणिरिन्द्र
शक्त्या महासुरः ॥ ततश्चैन्द्री
स्ववर्जेण रक्तबीजमताडयत् ॥ ४२ ॥
कुलिशेनाहतस्याशुबहुसुस्रावशोणि

अ. ८

१६१

तम् ॥ समुत्तस्थुस्ततोयोधास्तद्रूपा
स्तत्पराक्रमाः ॥ ४३ ॥ यावन्तः प
तितास्तस्यशरीराद्रक्तविन्दवः ॥ ता
वन्तः पुरुषाजातास्तद्वीर्यबलविक्रमाः
॥ ४४ ॥ तच्चापियुयुधुस्तत्र पुरुषारक्त
संभवाः ॥ समंमातृभिरत्युग्रशस्त्र
पातातिभीषणम् ॥ ४५ ॥ पुनश्च

सप्त.

१६२

वज्रपातेन क्षतमस्य शिरो यदा ॥ ववा
हरक्तं पुरुषास्ततो जातास्सहस्रशः ॥
॥ ४६ ॥ वैष्णवी समरे चैनं चक्रेणाभि
जघान ह ॥ गदया ताडयामास ऐन्द्री
तम सुरेश्वरम् ॥ ४७ ॥ वैष्णवी चक्र
भिन्नस्य रुधिरस्रावसंभवैः ॥ सहस्रशो
जगद्व्याप्तं तत्प्रमाणमहासुरः ॥ ४८ ॥

अ.८

१६२

शक्त्या जघान कौमारी वाराही च तथा
सिना ॥ माहेश्वरी त्रिशूलेन रक्तबीजं
महासुरम् ॥ ४९ ॥ सचापि गदया दै
त्यः सर्वा एवाहनं तपृथक् ॥ मातृः कोप
समाविष्टो रक्तबीजो महासुरः ॥ ५० ॥
तस्याहतस्य बहुधा शक्तिशूलादिभि
र्भुवि ॥ पपात यो वै रक्तौघस्तेनासञ्छ

सप्त.

१६३

तशोसुराः ॥ ५१ ॥ तैश्चासुरासूकसं
भूतैरसुरैः सकलं जगत् ॥ व्याप्तमासी
त्ततो देवाभयमाजग्मुर्मुत्तमम् ॥ ५२ ॥
तान्विषयान्सुरान्दृष्ट्वा चीणिद्वका
प्राह सत्वरम् ॥ उवाच काली चामुण्डे
विस्तीर्णैवदनं कुरु ॥ ५३ ॥ मच्छस्त्र
पातसंभूतान् रक्तविन्दून् महासुरान् ॥

अ. ८

१९३

रक्तविन्दोः प्रतीच्छत्वं वक्त्रेणानेनवेगि

ना ॥ ५४ ॥ भक्षयन्ती चररणे तदु

त्पन्नान्महासुरान् ॥ एवमेषक्षयंदेत्यः

क्षीणारक्तो गमिष्यति ॥ ५५ ॥

भक्ष्यमाणास्त्वया चोग्रानचोत्पत्स्य

न्ति चापरे ॥ इत्युक्त्वा तां ततो

देवी शलेनाभिजघान तम् ॥ ५६ ॥

सप्त.

१६४

मुखेन कालीजगृहेरक्तबीजस्य शो
णितम् ॥ ५७ ॥ ततो सा वाजघानाथ
गदया तत्र चाण्डिकाम् ॥ न चास्यावे
दनां चक्रे गदापातो लिपकामपि ॥ ५८ ॥
तस्याहतस्य देहात्तु बहु सुस्त्रावशोणि
तम् ॥ यतस्ततस्तद्वक्त्रेण चामुण्डा
संप्रतीच्छति ॥ ५९ ॥ मुखे समुद्रता

म.८

१६४

येस्यारक्तपातान्महासुरान् ॥ तांश्च
खादाथचामुण्डापपीतस्यचशोणित
म् ॥ ६० ॥ देवीशूलेनवज्रेणबाणैरसि
भिर्ऋषिभिः ॥ जघानरक्तबीजंतंचा
मुण्डापपीतशोणितम् ॥ ६१ ॥ सपपात
महीपृष्ठेशस्त्रसङ्घसमाहतः ॥ नीर
क्तश्चमहीपालरक्तबीजोमहासुरः ६२

सप्त.

१६५

ततस्तेहर्षमतुलमवापुस्त्रिदशानृप ॥
तेषांमातृगणोजातो ननर्तासृष्टमदोद्ध
तः ॥ ६३ ॥ इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे
सावर्णि केमन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये रक्त
बीजवधो नामाऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥
उवाच ॥ १ ॥ श्लोकाः ॥ ६१ ॥ अर्ध
श्लोकः ॥ १ ॥ एवं ॥ ६३ ॥ एवमादि

अ. ८

१६५

तः । ५०२ ॥

ॐ क्लीं राजोवाच ॥ १ ॥ विचित्र
मिदमाख्यातं भगवन्भवतामम ॥ हे
व्याश्चरितमाहात्म्यं रक्तबीजवधाश्रि
तम् ॥ २ ॥ भूयश्चेच्छाम्यहं श्रोतुरक्त
बीजे निपातिते ॥ चकार शुम्भो यत्क
र्म निशुम्भश्चातिकोपनः ॥ ३ ॥ ॠ

सप्त.

१६६

षिरुवाच ॥४॥ चकारकोपमतुलं रक्त
बीजे निपातिते ॥ शुम्भासुरो निशुम्भ
श्च हतेष्वन्येषु चाहवे ॥५॥ हन्य मा
नं महासैन्यं विलोक्या मर्षमुद्वहन् ॥
अभ्यधावन्निशुम्भो यमुख्ययासुरसेन
या ॥६॥ तस्याग्रतस्तथा पृष्ठे पार्श्वयो
श्च महासुराः ॥ सन्दष्टौष्ठपुटाः क्रु

अ.६

१६६

द्वाहन्तुं देवीमुपाययुः ॥ ७ ॥ आजगा
ममहावीर्यः शुम्भोऽपि स्वबलैर्वृतः ॥
निहन्तु चाण्डिकां कोपात्कृत्वा युद्धं तु
मातृभिः ॥ ८ ॥ ततो युद्धमतीवासीद्दे
व्याः शुम्भनिशुम्भयोः ॥ शरवर्षम
तीवोग्रं मेघयोरिव वर्षतोः ॥ ९ ॥
चिच्छेदतान् शरांस्तान् चण्डिकास्व

सप्त.

१६७

शरोत्करैः ॥ ताडयामासचाङ्गेषु
शस्त्रौघैरसुरेश्वरौ ॥ १० ॥
निशुम्भोनिशितंखड्गंचर्मचादायसु
प्रभम् ॥ अताडयन्मूर्ध्नि सिंहदेव्या
वाहनमुत्तमम् ॥ ११ ॥ ताडितेवाह
नेदेवीक्षुरप्रेणासिमुत्तमम् ॥ निशुम्भ
स्याशुचिच्छेदचर्मचाप्यष्टचन्द्रकम्

अ.९

१९७

॥ १२ ॥ छिन्नेचर्मणिखड्गेचशक्तिं
चिक्षेपसोसुरः ॥ तामप्यस्यद्विधाच
क्रेचक्रेणाभिमुखागताम् ॥ १३ ॥
कोपाधमातोनिशुम्भोथशूलंजग्राहदा
नवः ॥ आयातंमुष्टिपातेनदेवीतच्च
प्यचूर्णयत् ॥ १४ ॥ आविद्धयाथग
दांसोपिचिक्षेपचण्डिकांप्रति ॥ सा

सप्त.

१६८

पिदेव्यात्रिशूलेनभिन्नाभस्मत्वमाग
ता ॥ १५ ॥ ततः परशुहस्तंतमाया
न्तंदैत्यपुङ्गवम् ॥ आहत्यदेवीबाणौ
घैरपातयतभूतले ॥ १६ ॥ तस्मि
न्निपतितेभूमौनिशुम्भेभीमविक्रमे ॥
भ्रातर्यतीवसंकुद्धः प्रययौहन्तुमम्बि
काम् ॥ १७ ॥ सरथस्थस्तथात्युच्चै

अ.९

१९८

गृहीतपरमायुधैः ॥ भुजैरष्टाभिरतुलै
र्व्याप्याशेषं वभौ नभः ॥ १८ ॥ तमा
यान्तं समालोक्य देवी शंखमवादयत् ॥
ज्याशब्दं चापि धनुषश्च कारातीवदुःस
हम् ॥ १९ ॥ पूरयामास ककुभोनि
जघण्टास्त्रनेन च ॥ समस्तदैत्यसै
न्यानां ते जीवधविधायिनाम् ॥ २० ॥

सप्त.

१८८

ततः सिंहो महानादैस्त्याजिते भममहा
मदैः ॥ पूरयामास गगनं गांतथैवादि
शोदश ॥ २१ ॥ ततः कालीसमुत्प
त्य गगनं क्षमामताडयत् ॥ कराभ्यां त
न्निनादेन प्राक्स्वनास्तेतिरोहिताः २२
अहाहहासमशिवं शिवदूती चकार ह ॥
तैः शब्दैरसुरास्त्रैः शुम्भः कोप परं

अ. ८

१८८

ययौ ॥ २३ ॥ दुरात्मंस्तिष्ठतिष्ठेति
व्याजहाराम्बिकायदा ॥ तदाजयेत्य
भिहितंदैराकाशसंस्थितैः ॥ २४ ॥
शुम्भेनागत्ययाशक्तिर्मुक्ताज्वालाति
भीषणा ॥ आयातीवहिकूटाभासा
निरस्तामहोल्कया ॥ २५ ॥ सिंहना
देनशुम्भस्यव्याप्तलोकत्रयान्तरम्

सप्त.

२००

निर्घातिनिःस्वनोधोरो जितवानवनीप
ते ॥ २६ ॥ शुम्भमुक्ताञ्छरान्देवी
शुम्भस्तत्प्रहिताञ्छरान् ॥ विच्छेद
स्वशरैरुग्रैः शतशोथसहस्रशः २७
ततः साचण्डिकाक्रुद्धाशूलेनाभिजघा
नतम् ॥ सतदाभिहतोभूमौमूर्च्छितो
निपपातह ॥ २८ ॥ ततोनिशुम्भः

अ.९

२००

संप्राप्यचेतनामात्तकार्मुकः ॥ आज-
घानशरैर्देवीकालीकेसरिणां तथा । २९ ।
पुनश्चकृत्वाबाहूनामयुतंदनुजेश्वरः ॥
चक्रायुधेनादितिजश्छादयामासचण्डि-
काम् ॥ ३० ॥ ततोभगवतीक्रुद्धादु-
र्गादुर्गार्तिनाशिनी ॥ चिच्छेद-
तानिचक्राणिस्वशरैःसायकांश्चतान्

सप्त.

२०१

॥ ३१ ॥ ततो निशुम्भो वेगेन गदामादा
यच ण्डिकाम् ॥ अभ्यधावत वै हन्तुं दे
त्यसेना समावृतः ॥ ३२ ॥ तस्याप
तत एवाशुगदां चिच्छेद च ण्डिका ॥
खड्गेन शितधारेण सच शूलं समाददे
॥ ३३ ॥ शूलहस्तं समायान्तं निशु
म्भममरार्दनम् ॥ हृदिविन्धाधशूले

अ. ६

२०१

नवेगाविद्धेनचण्डिका ॥ ३४ ॥ भि
न्नस्यतस्यशूलेनहृदयान्निःसृतोपरः ॥
महाबलोमहावीर्यस्तिष्ठेतिपुरुषोवदन्
॥ ३५ ॥ तस्यनिष्क्रामतोदेवीप्रहस्य
स्वनवत्ततः ॥ शिरश्चिच्छेदखड्गेनत
तोसाविपतद्भुवि ॥ ३६ ॥ ततः सिंह
श्चखादोग्रदष्टांशुगणशिशोधरान् ॥

सप्त.

२०२

असुरांस्तथा काली शिवदूती तथा प
रान् ॥ ३७ ॥ कौमारी शक्तिनिर्भि
न्नाः केचिन्नेशुर्महासुराः ॥ ब्रह्माणी
मन्त्रपूतेन तोयेनान्येनिराकृताः ॥ ३८ ॥
माहेश्वरी त्रिशूलेन भिन्नाः पेतुस्तथा परे
॥ वाराही तुण्डघातेन केचिच्चूर्णीकृता
भुवि ॥ ३९ ॥ खण्डं खण्डं च चक्रेण

अ. ९

२०२

वैष्णव्यादानवाःकृताः ॥ वज्रेणचै
न्द्रीहस्ताग्रविमुक्तेनतथापरे॥ ४० ॥
केचिद्विभेशुरसुराः केचिन्नष्टामहाहवा
त ॥ भक्षिताश्चापरेकालीशिवदूती
मृगाधिपैः ॥ ४१ ॥ इति श्रीमार्क
ण्डेयपुराणोसावर्णिंकेमन्वन्तरेदेवीमा
हात्म्येनिशुम्भवधोनामनवमोध्यायः

सप्त.

२०३

॥ ९ ॥ उवाच ॥ २ ॥ श्लोकाः ॥ ३९ ॥

एवं ॥ ४१ ॥ एवमादितः ॥ ५४३ ॥

ॐ ऐं ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ निशु

म्भं निहतं दृष्ट्वा भ्रातरं प्राणसंमितम्

॥ हन्यमानं बलं चैव शुम्भः क्रुद्धोऽव

वीद्विचः ॥ २ ॥ बलाबले पादुदुष्टत्वं

मादुर्गे गर्वमावह ॥ अन्यासां बलमाश्रि

अ. १०

२०३

त्ययुध्यसेयातिमानिनी ॥ ३ ॥ दे
व्युवाच ॥ ४ ॥ एकैवाहं जगत्पन्न
द्वितीयाकाममापरा ॥ पश्यैतादुष्टम
य्येवविशन्त्योमद्विभूतयः ॥ ५ ॥
ततः समस्तास्तादेव्योब्रह्माणीप्रमु
खालयम् ॥ तस्यादेव्यास्तनौजग्मु
रेकैवासीत्तदाम्बिका ॥ ६ ॥ देव्युवा

सप्त.

२०४

च ॥ ७ ॥ अहंविभूत्याबहुभिरिह
रूपैर्यदास्थिता ॥ तत्संहृतंमयैकैवति
ष्ठाम्याजौस्थिरोभव ॥ ८ ॥ ऋषिरु
वाच ॥ ९ ॥ ततः प्रववृतेयुद्धंदेव्याः
शुम्भस्यचोभयोः ॥ पश्यतांसर्वदे
वानामसुराणांचदारुणम् ॥ १० ॥
शरवर्षैःशितैः शस्त्रैस्तथास्त्रैश्चैवदा

अ.१०

२०४

रुणैः ॥ तयोर्युद्धुमभूद्भूयः सर्वलोक
भयंकरम् ॥ ११ ॥ दिव्या
न्यस्त्राणिशतशोमुमुचेयान्यथाम्बि
का ॥ बभंजतानिदैत्येन्द्रस्तत्प्रतीघा
तकर्तृभिः ॥ १२ ॥ मुक्तानितेनचा
स्त्राणि दिव्यानिपरमेश्वरी ॥ बभंज
लीलयैवोग्रहंकारोच्चारणादिभिः १३

सप्त.

२०५

ततश्शरशतैर्देवीमाच्छादयत्तसोसुरः ॥

सापितृकुपितादेवीधनुश्चिच्छेदकेषु

भिः ॥ १४ ॥ छिन्ने धनुर्षिदैत्येन्द्र

स्तथा शक्तिमथाददे ॥ चिच्छेददेवी

चक्रेणतामप्यस्यकरस्थिताम् ॥ १५ ॥

ततः खड्गमुपादायशतचन्द्रं च भानु

मत ॥ अभ्यदावत्तदा देवीदैत्याना

अ. १०

२०५

मधिपेश्वरः ॥ १६ ॥ तस्यापततएवा
शु खड्गं चिच्छेदचण्डिका ॥ धनुर्मु
क्तैः शितैर्बाणैश्चर्मचार्ककरामलम्
॥ १७ ॥ हताश्वः सतदादैत्यश्छिन्न
धन्वाविसारीथिः ॥ जग्राहमुद्गरं घोर
मम्बिकानिधनोद्यतः ॥ १८ ॥ चि
च्छेदापततस्तस्यमुद्गरं निशितैः शरैः

सप्त.

२०६

तथापि सोभ्यधावत्तां मुष्टिमुद्यम्य वेग
वान् ॥ १९ ॥ समुष्टिं पातयामास ह
दये दैत्यपुङ्गवः ॥ देव्यास्तं चापि सा दे
वी तलेनोरस्य ताडयत् ॥ २० ॥ तल
हाराभिहतो निपपात महीतले ॥ स दे
त्यराजो सहसा पुनरेव तथोत्थितः
॥ २१ ॥ उत्पत्य च प्रगृह्योच्चैर्देवी गग

अ. १०

२०६

नमास्थितः ॥ तत्रापिसानिराधारायुयु
धेतेनचण्डिका ॥ २२ ॥ नियुद्धंखेते
दादैत्यश्चण्डिकाचपरस्परम् ॥ चक्र
तुः प्रथमंसिद्धमुनिविस्मयकारकम्
॥ २३ ॥ ततोऽनियुद्धंसुचिरंकृत्वातेना
म्बिकासह । उत्पाट्यभ्रामयामास
चिक्षेपधरणीतले ॥ २४ ॥ सक्षिप्तो

सप्त.

२०७

धरणींप्राप्य मुष्टिमुद्यम्यवेगतः ॥

अभ्यधावतदुष्टात्माचण्डिकानिधने

च्छया ॥ २५ ॥ तमायान्तं ततो

देवी सर्वदैत्यजनेश्वरम् ॥ जगत्यांपा

तयामासाभित्वाशूलेनवक्षसि ॥ २६ ॥

सगतासुः पपातोर्व्यां देवीशूलाग्रवि

क्षतः ॥ चालयन्सकलांपृथ्वींसाब्धि

अ.१०

२०७

द्वीपांसपर्वताम् ॥ २७ ॥ ततः प्रसन्न
मखिलं हते तस्मिन्दुरात्मनि ॥ जग
त्स्वास्थ्यमतीवापनिर्मलं चाभवन्नभः
॥ २८ ॥ उत्पातमेधाः सोल्काये प्रा
गासंस्तेशमंययुः ॥ सरितोमार्गवाहिं
न्यस्तथासंस्तत्रपातिते ॥ २९ ॥ त
तोदेवगणाः सर्वे हर्षानिर्भरमानसाः ॥

सप्त.

२०८

व भूवुर्निहतेतस्मिन्नगन्धर्वाललितंज
गुः ॥ ३० ॥ अवादयंस्तथै वान्येन
नृतुश्चाप्सरोगणाः ॥ ववुः पुण्यास्त
थावाताः सुप्रभोभूदिवकरः ॥ ३१ ॥
जज्वलुश्चाग्नयः शान्ताःशान्तादिग्ज
नितस्वनाः॥ ३२ इति श्रीमार्कण्डेयपु
राणेसावर्णिकेमन्वन्तरेदेवीमाहात्म्य

अ. १०

२०८

शुम्भवधो नाम दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥
उवाच ॥ ४ ॥ अर्थ ॥ १ ॥ श्लोकमन्त्राः
॥ २७ ॥ एवं ॥ ३२ ॥ एवमादितः ॥ ५७५ ॥
ॐ ह्रीं ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ देव्याहते
तत्रमहासुरेन्द्रे सेन्द्राः सुरावहिपुरोग
मास्ताम् ॥ कात्यायनीं तुष्टुवुरिष्टला
भाद्विकाशिक्वत्रास्तृविकासिताशाः

सप्त.

२०६

॥ २ ॥ देवी प्रपन्नार्तिहरे प्रसीद प्रसीद मात
जगतो खिलस्य । प्रसीद विश्वेश्वरि पाहि
विश्वं त्वमीश्वरी देवि चराचरस्य ॥ ३ ॥
आधारभूता जगतस्त्वमेकामहीस्वरू
पेण यतः स्थितासि ॥ अपांस्वरूपस्थि
तया त्वयैतदाप्याय्यते कृत्स्नमलङ्
घ्यवीर्ये ॥ ४ ॥ त्वं वैष्णवी शक्ति रनन्त

अ. ११

२०६

वीर्या विश्वस्य बीजं परमा सिमाया ॥

संमोहितं देवि समस्तमेतत्त्वं वै प्रसन्ना
भुवि मुक्तिहेतुः ॥ ५ ॥ विद्याः समस्त
स्तव देवि भेदाः स्त्रियः समस्ताः सकला
जगत्सु ॥ त्वयै कया पूरितमम्बयै तत्का
तेस्तुतिः स्तव्यपरापरोक्तिः ॥ ६ ॥
सर्वभूताय दा देवी स्वर्गमुक्तिप्रदायिनी ॥

सप्त.

२१०

त्वंस्तुतास्तुतयेकावाभवन्तुपरमोक्तये
॥ ७ ॥ सर्वस्यबुद्धिरूपेणजनस्यहृदि
संस्थिते ॥ स्वर्गापवर्गदेदेविनारायणि
नमोस्तुते ॥ ८ ॥ कलाकाष्ठादिरूपे
ण परिणामप्रदायिनि ॥ विश्वस्योप
रतौशक्तेनारायणिनमोस्तुते ॥ ९ ॥
सर्वमङ्गलमाङ्गल्येशिवेसर्वार्थसाधिके

अ. ११

२१०

शरण्येऽयम्बकेगौरिनारायणिनमो
स्तुते ॥ १० ॥ सृष्टिस्थितिबिनाशानां
शक्तिभूतसनातनि ॥ गुणाश्रयेगुण
मयेनारायणिनमोस्तुते ॥ ११ ॥ शर
णागतदीनार्तपरित्राणपरायणे । सर्व
स्यातिहरेदेवि नारायणिनमोस्तुते ॥
॥ १२ ॥ हंसयुक्तविमानस्थेब्रह्माणीः

सप्त.

२११

रूपधारिके ॥ कौशांभःक्षरिकेदेवि
नारायणिनमोस्तुते ॥ १३ ॥ त्रिशू
लचन्द्राहिधरे महावृषभवाहिनि ॥
माहेश्वरीस्वरूपेणनारायणि नमो
स्तुते ॥ १४ ॥ मयूरकुक्कुटवृतेमहा
शक्तिधरेनघे ॥ कौमारीरूपसंस्थाने
नारायणिनमोस्तुते ॥ १५ ॥ शंखच

अ. ११

२११

क्रगदाशार्ङ्गगृहीतपरमायुधे ॥ प्रसी
दवैष्णवीरूपेनारायणिनमोस्तुते । १६
गृहीतोग्रमहाचक्रेदंष्ट्रोद्धृतवसुन्धरे ॥
वराहरूपिणिशिवेनारायणिनमोस्तुते
॥ १७ ॥ नृसिंहरूपेणोग्रेणहन्तुंदै
त्यान्कृतोद्यमे ॥ त्रैलोक्यत्राणसहिते
नारायणिनमोस्तुते ॥ १८ ॥ किरी

सप्त.

२१२

टिनिमहावजे सहस्रनयनोज्ज्वले ॥
वृत्रप्राणाहरे चैन्द्रिनारायणि नमोस्तु
ते ॥ १९ ॥ शिवदूतीस्वरूपेणाहतदै
त्यमहाबले ॥ घोररूपेमहारावेनारा
यणि नमोस्तुते ॥ २० ॥ दंष्ट्राकरा
लवदनेशिरोमालाविभूषणे ॥ चामु
ण्डेमुण्डमथने नारायणि नमोस्तुते

अ. ११

२१२

॥ २१ ॥ लक्ष्मिलज्जेमहाविद्येश्रद्धे
पुष्टिस्वधेध्रुवे ॥ महारात्रि महावि
द्येनारायणिनमोस्तुते ॥ २२ ॥ मे
धे सरस्वतिवरेभूतिवाभ्रवितामसि ॥
नियतेत्वं प्रसीदेशेनारायणिनमोस्तु
ते ॥ २३ ॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वश
क्तिसमन्विते ॥ भयेभ्यस्त्राहिनादे

सप्त.

२१३

विदुर्गोदेविनमोस्तुते ॥ २४ ॥ एत

त्तेवदनं सौम्यं लोचनत्रयभूषितम् ॥

पातुनः सर्वभूतेभ्यः कात्यायनिनमो

स्तुते ॥ २५ ॥ ज्वालाकरालमत्यु

ग्रमशेषा सुरसूदनम् ॥ त्रिशूलं पातु

नोभीतेर्भद्रकालि नमोस्तुते ॥ २६ ॥

हिनास्तिदैत्यतेजांसि स्वनेनापूर्ययाज

अ. ११

२१३

गत ॥ साघंटायातुनोदेविपापेभ्योनः
सुतानिव ॥ २७ ॥ असुरासृग्वसापं
कचर्चितस्तेकरोज्ज्वलः ॥ शुभाय
खड्गो भवतुचण्डिकेत्वांनतावयम्
॥ २८ ॥ रोगानशेषानपहंसितुष्टारु
ष्टातुकामान्सकलानभीष्टान् ॥ त्वा
माश्रितानांनविपन्नराणांत्वामाश्रिता

सप्त.

२१४

ह्याश्रयतांप्रयांति ॥ २९ ॥ एतत्कृतंय

त्कदनंत्वयाद्यधर्मद्विषांदेविमहासुरा

णाम् ॥ रूपैरनेकैर्बहुधात्ममूर्तिकृत्व

ऽम्बिकेतत्प्रकरोतिकान्या ॥ ३० ॥

विद्यासुशास्त्रेषुविद्येकदीपेष्वद्येषुवा

क्येषुचकात्वदन्या ॥ ममत्वगर्तेऽति

महान्धकारेविभ्रामयत्येतदतीवविश्व

अ.११

२१४

म् ॥ ३१ ॥ रक्षांसियत्रोग्रविषाश्चना
गा यत्रारयो दस्युबलानियत्र ॥ दा
वानलोयत्र तथाब्धिमध्येतत्रस्थिता
त्वं परिपासि विश्वम् ॥ ३२ ॥ विश्वेश्वरि
त्वं परिपासि विश्वं विश्वात्मिकाधारय
सीहविश्वम् ॥ विश्वेशवन्द्याभवती
भवन्ति विश्वाश्रयाये त्वयिभक्तिन

सप्त.

२१५

म्राः ॥ ३३ ॥ देवि प्रसीद परिपालयने
ऽरिभीतेनित्यं यथाऽसुरवधाद्धुनैवस
द्यः ॥ पापानिसर्वजगतांप्रशमनया
शुत्पातपाकजनितान्श्चमहोपसर्गान्
॥ ३४ ॥ प्रणतानांप्रसीदत्वंदेविविश्वा
र्तिहारिणि ॥ त्रैलोक्यवासिनामीड्ये
लोकानांवरदाभव ॥ ३५ ॥ देव्युवाच

२११

२१५

॥ ३६ ॥ वरदाहं सुरगणा वरं यं मन
सेच्छथ ॥ तंवृणुध्वंप्रयच्छामि जगता
मुपकारकम् ॥ ३७ ॥ देवा ऊचुः
॥ ३८ ॥ सर्वावाधाप्रशमनं त्रैलोक्य
स्थाखिलेश्वरि ॥ एवमेव त्वया कार्यं
मस्मद्वैरिविनाशनम् ॥ ३९ ॥ देव्युवाच
॥ ४० ॥ वैवस्वतेऽन्तरे प्राप्ते अष्टाविंश

सप्त.

२१६

तिमेयुगे ॥ शुम्भोनिशुम्भश्चैवान्या
वुत्पत्स्येतेमहासुरौ ॥ ४१ ॥ नन्द
गोपगृहे जाता यशोदागर्भसम्भवा ॥
ततस्तौ नाशयिष्यामि विन्ध्याचल
निवासिनी ॥ ४२ ॥ पुनरप्यतिरौद्रेण
रूपेण पृथिवीतले ॥ अवतीर्य हनिष्या
मिवैप्रचित्तांस्तुदानवान् ॥ ४३ ॥

१.३१

२१६

भक्षयंत्याश्चतानुग्रान्वैप्रचित्तान्म
हामुरान् ॥ रक्तादन्ता भविष्यन्ति
दाडिमीकुसुमोपमाः ॥ ४४ ॥ ततो
मांदेवताः स्वर्गमर्त्यलोके च मान
वाः ॥ स्तुवन्तोऽव्याहरिष्यन्ति सततं
रक्तदन्तिकाम् ॥ ४५ ॥ भूयश्च श
तवार्षिक्यामनावृष्ट्यामनम्भसि ॥ मु

सं. २१७

२१७

निभिः संस्तुताभूमौ सम्भविष्याम्य
योनिजा ॥ ४६ ॥ ततः शतेननेत्रा
णां निरीक्षिष्यामि यन्मुनीन् ॥ की
र्तयिष्यन्ति मनुजाः शताक्षीमिति मां
ततः ॥ ४७ ॥ ततोहमखिलं लोकमा
त्मदेहसमुद्भवैः ॥ भरिष्यामि सुराः
शाकैरावृष्टैः प्राणधारकैः ॥ ४८ ॥

अ. १३

२१७

शाकम्भरीतिविख्यातिं तदायास्या
म्यहंभुवि ॥ तत्रैव च वधिष्यामिदु
र्गमाख्यं महासुरम् ॥ ४९ ॥ दुर्गादे
वीतिविख्यातं तन्मेनामभविष्यति ॥
पुनश्चाहंयदा भीमंरूपंकृत्वाहिमाच
ले ॥ ५० ॥ रक्षांसिभक्षयिष्यामि
मुनीनांजाणकारणात् ॥ तदामांमु

सप्त.

२१८

नयः सर्वे स्तोष्यंत्यानम्रमूर्तयः
॥ ५१ ॥ भीमादेवीति विख्यातं तन्मे
नाम भविष्यति ॥ यदा रुणाख्यस्त्रे
लोक्ये महाबाधां करिष्यति ॥ ५२ ॥
तदा हं भ्रामरं रूपं कृत्वा संख्येय पट्पद
म् ॥ त्रैलोक्यस्य हितार्थाय वधिष्यामि
महासुरम् ॥ ५३ ॥ भ्रामरीति च मां

अ. ११

२१८

लोकास्तदास्तोष्यन्ति सर्वतः ॥ इत्थं य
दायदाबाधादानवोत्थाभविष्यति ५४
तदा तदावतीर्या हं करिष्याम्यपरिसंक्षय
म् ॥ ५५ ॥ इति श्रीमार्कण्डेयपुरा
णोपावर्णि के मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये
नारायणीस्तुतिर्नामैकादशोऽध्यायः
। ११ ॥ उवाच ॥ ४ ॥ अर्ध ॥ १ ॥

सप्त.

२१६

श्लोकमन्त्राः ॥ ५० ॥ एवं ॥ ५५ ॥

एवमादितः ॥ ६३० ॥

ॐ क्लीं देव्युवाच ॥ १ ॥ ए
भिस्तवैश्चमांनित्यंस्तोष्यतेयः समा
हितः ॥ तस्याहंसकलांबाधांनाशयि
ष्याम्यसंशयम् ॥ २ ॥ मधुकैटभना
शंचमहिषासुरघातनम् ॥ कीर्तयि

१.१२

२१६

ष्यन्ति ये तद्वद्वधं शुम्भनि शुम्भयोः

॥ ३ ॥ अष्टम्यांच चतुर्दश्यां नवम्यांचै
कचेतसः ॥ श्रोष्यन्ति चैव ये भक्त्या म
म माहात्म्यमुत्तमम् ॥ ४ ॥ न तेषां दु
ष्कृतं किंचिद्दुष्कृतोत्थानचापदः ॥ न
भविष्यति दारिद्र्यं न चैवैष्टवियोजनम्
॥ ५ ॥ शत्रुतो न भयं तस्य दस्युतो वा न

सप्तः

२२०

राजतः ॥ नशस्त्रानलतोयौघात्कदा
चित्संभविष्यति ॥ ६ ॥ तस्मान्ममै
तन्माहात्म्यं पठितव्यं समाहितैः ॥
श्रोतव्यं च सदा भक्त्या परं स्वस्त्ययनं
हितम् ॥ ७ ॥ उपसर्गानि शेषांस्तु महा
मारीसमुद्भवान् ॥ तथा त्रिविधमुत्पा
तं माहात्म्यं शमयेन्मम ॥ ८ ॥ यत्रै

अ. १२

२२०

तत्पठ्यतेसम्यङ् नित्यमायतनेमम ॥
सदानतद्विमोक्ष्यामिसान्निध्यंतत्रमे
स्थितम् ॥ ९ ॥ बलिप्रदानेपूजाया
मग्निकार्येमहोत्सवे ॥ सर्वममैतन्मा
हात्म्यमुच्चार्यैश्राव्यमेवच ॥ १० ॥
जानताजानतावापिबलिपूजां तथाकृ
ताम् ॥ प्रतीक्षिष्याम्यहंप्रीत्यावाहि

सप्त.

२२१

होमंतथाकृतम् ॥ ११ ॥ शरत्काले
महापूजाक्रियतेयाच वार्षिकी ॥ त
स्याममैतन्माहात्म्यंश्रुत्वा भक्तिसम
न्वितः ॥ १२ ॥ सर्वाबाधाविभिर्मुक्तो
धनधान्यसुतान्वितः ॥ मनुष्योमत्प्र
सादेनभविष्यतिनसंशयः ॥ १३ ॥
श्रुत्वाममैतन्माहात्म्यंतथाचोत्पत्तयः

अ. १२

२२१

शुभाः ॥ पराक्रमंचयुद्धेषुजायतेनि
र्भयः पुमान् ॥ १४ ॥ रिपवः संक्ष
यंयान्तिकल्याणचोपपद्यते ॥ नन्दते
चकुलंपुंसांमाहात्म्यंममशृण्वताम् ॥
॥ १५ ॥ शान्तिकर्मणि सर्वत्रतथा
दुःस्नप्नदर्शने ॥ ग्रहपीडासुचोग्रासु
माहात्म्यंशृणुयान्मम ॥ १६ ॥ उप

सप्त.

२२

सर्गाः शमं यान्तिग्रहपीडाश्चदारु
णाः ॥ दुःस्वप्नंचनृभिर्दृष्टंसुस्वप्नमु
पजायते ॥ १७ ॥ बालग्रहाभिभूता
नांबालानांशान्तिकारकम् ॥ सङ्घा
तभेदेचनृणां मैत्रीकरणमुत्तमम् ॥
॥ १८ ॥ दुर्वृत्तानामशेषाणां बलहा
निकरंपरम् ॥ रक्षोभूतपिशाचानां

२२

२२२

पठनादेवनाशनम् ॥ १९ ॥ सर्वममै
तन्माहात्म्यंममसन्निधिकारकम् ॥
पशुपुष्पाघंधूपैश्चगन्धदीपैस्तथोत्तमैः
॥ २० ॥ विप्राणांभोजनैर्होमैः प्रोक्ष
णीयैरहर्निशम् ॥ अन्यैश्चविविधै
र्भोगैः प्रदानैर्वत्सरेणया ॥ २१ ॥ प्री
तिर्मेकैक्यतेसास्मिन्सकृत्सुचारितेश्रुते

सप्त.

२२३

श्रुतंहरतिपापानि तथारोग्यंप्रयच्छ
ति ॥ २२ ॥ रक्षांकरोतिभूतेभ्यो ज
न्मनांकीर्तनंमम ॥ २३ ॥ युद्धेषुचरि
तंयन्मे दुष्टदैत्यनिबर्हणम् ॥ तस्मि
ञ्छ्रुतंवैरिकृतं भयंपुसांनजायते ॥
॥ २४ ॥ युष्माभिः स्तुतयो याश्च
याश्चब्रह्मर्षिभिः कृताः ॥ ब्रह्मणा

अ. १२

२२३

चकृतास्तास्तुप्रयच्छन्तिशुभांमतिम्
॥ २५ ॥ अरण्येप्रान्तरेवापिदावाग्नि
परिवारितः दस्युभिर्वावृतः शून्येगृही
तोवापिशत्रुभिः ॥ २६ ॥ सिंहव्या
घ्रानुयातोवा वनेवा वनहस्तिभिः ॥
राज्ञाक्रुद्धेनचाज्ञप्तोवध्योबन्धगतोपि
वा ॥ २७ ॥ आघर्णितोवावातेनस्थितः

सप्त०

२२४

पोतेमहार्णवे ॥ पतत्सुचापिश
स्त्रेषुसंग्रामेभृशदारुणे ॥ २८ ॥ सर्वा
बाधासुघोरासु वेदनाभ्यर्दितोपिवा ॥
स्मरन्ममैतच्चरितंनरोमुच्येतसङ्कटात्
॥ २९ ॥ ममप्रभावात्सिहाद्यादस्युबोवै
रिणस्तथा ॥ दूरादेवपलायन्तेस्मर
तश्चरितंमम ॥ ३० ॥ ऋषिरुवाच

अ. ३२

२२४

॥ ३१ ॥ इत्युक्त्वा साभगवतीच
शिङ्का चण्डविक्रमा ॥ ३२ ॥
पश्यतामेव देवानां तत्रैवान्तरधीयत ॥
तेपि देवानिरातङ्काः स्वाधिकारान्यथा
पुरा ॥ ३३ ॥ यज्ञभागभुजः सर्वे च
कुर्वन्निहतारयः ॥ दैत्याश्च देव्यानि
हते शुम्भे देवरिपौ युधि ॥ ३४ ॥ जग

सप्त.

२२५

द्विध्वंसिनितस्मिन्महोग्रेतुलाविक्रमे ॥
निशुम्भेचमहावीर्यशेषाः पातालमा
ययुः ॥ ३५ ॥ एवंभगवती देवीसा
नित्यापिपुनःपुनः ॥ संभूयकुरुतेभूप
जगतः परिपालनम् ॥ ३६ ॥ तयैत
न्मोह्यतेविश्वंसैवविश्वंप्रसूयते ॥ सा
याचिताचविज्ञानं तुष्टाऋद्धिप्रयच्छ

अ.१२

२२५

ति ॥ ३७ ॥ व्याप्तंतयैतत्सकलंबू
ह्याण्डंमनुजेश्वर ॥ महाकाल्यामहा
कालेमहामारीस्वरूपया ॥ ३८ ॥
सैवकालेमहामारीसैवसृष्टिर्भवत्यजा
स्थितिकरोतिमृतानांसैवकालेसनात
नी ॥ ३९ ॥ भवकाले नृणांसैवल
क्ष्मीर्वृद्धिप्रदागृहे ॥ सैवाभावेतथाल

सप्त.

२२६

क्ष्मीर्विनाशायोपजायते ॥ ४० ॥

स्तुतासंपूजितापुष्पैर्धूपगन्धादिभिस्त

था ॥ ददातिवित्तंपुत्रांश्चमतिधर्मैर्ग

ति शुभासु ॥ ४१ ॥ इति श्रीमार्क

ण्डेयपुराणोसार्वाणिकेमन्वन्तरेदेवीमा

हात्म्येभगवतीवाक्यं नाम द्वादशोऽध्या

यः ॥ १२ ॥ उवाच ॥ २ ॥ अ

अ. १२

२२६

धे ॥ २ ॥ श्लोकाः ॥ ३७ ॥ एवं
॥ ४१ ॥ एवमादितः ॥ ६७१ ॥
ॐ ऐं ह्रीं क्लीं ऋषिरुवाच ॥ १ ॥
एतत्तेकथितं भूपदेवी माहात्म्यमुत्तमम्
एवंप्रभावासा देवी ययेदं धार्यते जगत् ॥
॥ २ ॥ विद्या तथैव क्रियते भगवद्विष्णुमा
यया ॥ तथा त्वमेष वैश्यश्च तथैवान्ये वि

सप्त.

२२७

वेकिनः ॥ ३ ॥ मोह्यन्ते मोहिताश्चा
न्ये मोहमेष्टयन्ति चापरे ॥ तामुपै
हि महाराजशरणं परमेश्वरीम् ॥ ४ ॥
आराधिता सैव नृणां भोग
स्वर्गापवर्गदा ॥ ५ ॥ मार्कण्डे
य उवाच ॥ ६ ॥ इति तस्य वचः श्रु
त्वा सुरथः सनराधिपः ॥ ७ ॥ प्रणि

अ. १३

२२७

पत्यमहाभागंतमृषिसंशितवृतम् ॥

निर्विण्णोतिममत्वेनराज्यापहरणेन

च ॥ ८ ॥ जगामसद्यस्तपसेसचवै

श्योमहामुने ॥ संदर्शनार्थमम्बायान

दीपुलिनसंस्थितः ॥ ९ ॥ सचवैश्य

स्तपस्तेपेदेवीसूक्तं परंजपन् ॥ तौत

स्मिन्पुलिनेदेव्याः कृत्वामूर्तिमहीम

सप्त.

२२८

यीम ॥ १० ॥ अर्हणांचक्रतुस्तस्याः
पुष्पधूपग्नितर्पणैः ॥ निराहारौयता
हारौतन्मनस्कोसमाहितौ ॥ ११ ॥
इदतुस्तौबलिंचैवनिजगात्रासृगुक्षित
म् ॥ १२ ॥ एवंसमाराधयतोस्त्रिभि
र्वर्षैर्यतात्मनोः ॥ परितुष्टाजगद्धात्री
प्रत्यक्षंप्राहचंडिका ॥ १३ ॥ देव्यु

अ. १३

२२८

वाच ॥ १४ ॥ यत्प्रार्थयते त्वया भूप
त्वया च कुलनन्दन ॥ १५ ॥ मत्तस्त
त्प्राप्यतां सर्वं परितुष्टा ददामि तत् ॥ १६ ॥
मार्कण्डेय उवाच ॥ १७ ॥ ततो वब्रे
नृपो राज्यं मविभ्रंश्य न्यजन्मानि । १८ ।
अत्रैव च निजं राज्यं हतशत्रुबलं बलात्
॥ सोऽपि वैश्यस्ततो ज्ञानं वब्रे निर्विण्ण

सप्त.

२२६

मानसः ॥ १९ ॥ ममेत्यहमिति प्रा
ज्ञः सङ्गविच्युतिकारकम् ॥ २० ॥
देव्युवाच ॥ २१ ॥ स्वल्पैरहोभिर्नृप
ते स्वराज्यं प्राप्स्यते भवान् ॥ २२ ॥
हत्वारिपूनास्खलितं तव तत्र भविष्यति ॥
मृतश्च भूयः संप्राप्य जन्म देवा द्विवस्व
तः ॥ २३ ॥ सार्वर्णिको नाम मनुर्भ

अ. १३

२२६

वानुभुविभविष्यति ॥ वैश्यवर्यत्वया
यश्चवरोस्मत्तोभिवांछितः ॥ २४ ॥
तंप्रयच्छामिसंसिद्धयैतवज्ञानंभविष्य
ति॥२५॥मार्कण्डेयउवाच ॥२६॥इति
दत्वातयोर्देवीयथाभिलषितंवरम्।२७
बभूवान्तर्हितासद्यो भक्त्याताभ्याम
भिष्टुता ॥एवं देव्या वरंलब्ध्वासुरथः

सप्त.

२३०

क्षत्रियर्षभः॥२८॥ सूर्याज्जन्मसमासा
द्यसावर्णिर्भविता मनुः॥२९॥ क्लीं ॐ
हांहं नम इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे साव
र्णिकेमन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये सुरथवै
श्ययोर्वरप्रदानं नाम त्रयोदशोऽध्यायः
॥१३॥ उवाच मन्त्राः ॥६॥ अधर्मन्त्रः ११
श्लोकाः १२ एवं २९ एवमादितः ७००

श. १३

२३०

अथ श्रीमद्भगवत्यानीराञ्जनम् ॥

ॐ जयदेवि जयदेवि जयकृष्णे माये
जयनिरवधिछाये रन्तुं रमणासुशीलेत्रि
गुणीकृतकाये षट्कोणापरिशक्तित्रय
चक्रं दत्तं तदुपरिनागदलीकृतभूपुरम
पि दत्तम् एवं सप्तावरणितपरिपूरितयन्त्र
म् हृदये मनसानिहितं द्वाविंशतिमन्त्र

सप्त.

२३१

म जयदेवि जयदेवि ॥ १ ॥ सजलघ
नच्छविकाये पितृवनकृतसदने घोरान
नपरिभूषित रिपुभयकृतरदने शवकर
रचितानीवी शवयुगताटङ्के मुण्डसुमा
लसुशोभितशिवशवपर्यङ्के जयदेवि
जयदेवि ॥ २ ॥ सद्यश्छिन्नशिरोवर
खङ्गाभयवरदे मुक्तकचावालिरुचिरेव

आ.

२३२

ह्यादिकवरदेविपरीतारतिसक्ते दूरीकृत
वसनेमहिषादिकपरिभक्षणारक्तीकृतर
दने जयदेवि जयदेवि ॥३॥ पात्रासा
दनबल्यलिपरिपूजासकलैः ब्रह्माद
भिरपिविबुधैरभिपूजितसुफलैः त्वच्च
रणद्वयभाक्तिज्योषङ्गिलमातः ईहेकि
ञ्चन्नान्यमानसधृतशातः जयदेवि

सप्त.

२३२

जयदेवि ॥४॥ इति श्रीशङ्कराचार्यवि
रचितं भगवत्यानीराजजनं समाप्तं
शुभम् ॥

ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्छेदनेन
न्यासं कृत्वा भगवतीमभ्यर्च्य पाठं कुर्या
त्पुनः जपं समर्प्य भगवतीं प्रणमेत् ॥

आ.

२३२

अथोत्तरन्यासाः ॥ खड्गिनीशूलि
नीघोरा० हृदयायनमः ॥ शूलेनपाहि
नोदेवि० शिरसेस्वाहा ॥ प्राच्यांरक्ष
प्रतीच्यांच० शिखायैवषट् ॥ सौम्या
नियानिरूपाणि० कवचायहं ॥ खड्ग
शूलगदादीनि० नेत्रत्रयायवौषट् ॥
सर्वस्वरूपेसर्वेशे० अस्त्रायफट् ॥ अथ

उ.

२३३

ध्यानम् ॥ विद्युदामसमप्रभां मृगपति
स्कन्धस्थितां भीषणां कन्याभिः कर
वालखेटविलसद्दस्ताभिरासेविताम् ॥
हस्तैश्चक्रगदासिखेटविशिखांश्चापंगुणं
तर्जनीं विभ्राणामनलात्मिकांशशि
धरांदुर्गां त्रिनेत्राम्भजे ॥ १ ॥

अथ देवीसूक्तम् ॥ नमोदेव्यैमहादे

न्या.

२३३

व्यैशिवायै सततं नमः ॥ नमः प्रकृत्यै भ
द्रायै नियताः प्रणतास्मताम् ॥ १ ॥ रौद्रा
यै नमो नित्यायै गौड्यै धात्र्यै नमो नमः ॥
ज्योत्स्नायै चेन्दुरूपिण्यै सुखायै सत
तं नमः ॥ २ ॥ कल्याण्यै प्रणतां वृद्ध्यै सि
द्ध्यै कुर्मो नमो नमः ॥ नैर्ऋत्यै भूभृतां ल
क्ष्म्यै शर्वाण्यै ते नमो नमः ॥ ३ ॥ दुर्गायै दु

दे.

२३४

गणारायै सारायै सर्वकारिण्यै ॥ रुयात्प्यै
तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः ॥ ४ ॥
अतिसौम्यातिरौद्रायै नतास्तस्यै नमो
नमः ॥ नमोजगत्प्रतिष्ठायै देव्यै कृत्यन
मोनमः ॥ ५ ॥ या देवी सर्वभूतेषु विष्णुमाये
ति शब्दिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नम
स्तस्यै नमोनमः ॥ ६ ॥ या देवी सर्वभूतेषु चेत

सू.

२३४

नेत्यभिधीयते ॥ नमस्तस्यैनमस्तस्यै
नमस्तस्यैनमोनमः ॥ ७ ॥ यादेवी सर्व
भूतेषु बुद्धिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै
नमस्तस्यैनमस्तस्यैनमोनमः ॥ ८ ॥ या
देवी सर्वभूतेषु निद्रारूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यैनमस्तस्यैनमस्तस्यैनमोन
मः ॥ ९ ॥ यादेवी सर्वभूतेषु क्षुधारूपेण

दे.

२३५

संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्त
स्यै नमो नमः ॥ १० ॥ या देवी सर्वभूतेषु
च्छाया रूपेणा संस्थिता ॥ नमस्तस्यै न
मस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ११ ॥ या
देवी सर्वभूतेषु शक्तिरूपेणा संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो न
मः ॥ १२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु नृणां

स.

२३५

रूपेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यैनमस्तस्यै
नमस्तस्यैनमोनमः ॥ १३ ॥ यादेवीसर्व
भूतेषु क्षान्तिरूपेणासंस्थिता ॥ नमस्त
स्यैनमस्तस्यैनमस्तस्यैनमोनमः १४ ॥
यादेवीसर्वभूतेषु जातिरूपेणासंस्थिता
नमस्तस्यैनमस्तस्यैनमस्तस्यैनमो
नमः ॥ १५ ॥ यादेवीसर्वभूतेषु लज्जा

दे.

१३६

रूपेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्त
स्यै नमस्तस्यैनमोनमः ॥ १६ ॥ यादे
वीसर्वभूतेषु शान्तिरूपेणासंस्थिता ॥
नमस्तस्यैनमस्तस्यैनमस्तस्यै नमो
नमः ॥ १७ ॥ यादेवीसर्वभूतेषु श्रद्धा
रूपेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यैनमस्तस्यै
नमस्तस्यैनमोनमः ॥ १८ ॥ यादेवी

सू.

२३६

सर्वभूतेषु कान्तिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोन
मः ॥ १९ ॥ या देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मी
रूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमस्तस्यै नमोनमः ॥ २० ॥ या
देवी सर्वभूतेषु वृत्तिरूपेण संस्थिता
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोन

दे.

२३७

मः ॥ २१ ॥ यादेवीसर्वभूतेषु स्मृति
रूपेणसंस्थिता ॥ नमस्तस्यैनमस्तस्यै
नमस्तस्यैनमोनमः ॥ २२ ॥ यादेवी
सर्वभूतेषुदयारूपेणसंस्थिता ॥ नमस्त
स्यैनमस्तस्यैनमस्तस्यैनमोनमः ॥
२३ ॥ यादेवीसर्वभूतेषु तुष्टिरूपेणसं
स्थिता ॥ नमस्तस्यैनमस्तस्यैनमस्त

सू.

२३७

स्यैनमोनमः ॥ २४ ॥ यादेवीसर्वभूते
षुमातूरूपेणसंस्थिता ॥ नमस्तस्यैन
मस्तस्यैनमस्तस्यैनमोनमः ॥ २५ ॥
यादेवीसर्वभूतेषु भ्रान्तिरूपेणसंस्थि
ता ॥ नमस्तस्यैनमस्तस्यैनमस्तस्यै
नमोनमः ॥ २६ ॥ इन्द्रियाणा मधि
ष्ठात्री भूतानांचाखिलेषुया । भूतेषु

दे.

२३८

सततंतस्यैव्याप्त्यैदेव्यैनमोनमः॥२७
चितिरूपेणयाकृत्स्नमेतद्व्याप्यस्थिताज
गत्॥नमस्तस्यैनमस्तस्यै नमस्तस्यैन
मोनमः ॥२८॥ स्तुतासुरैःपूर्वमभीष्टसं
श्रयात्तथासुरेन्द्रेणदिनेषुसेविता॥करोतु
सानःशुभहेतुरीश्वरी शुभानिभद्राण्य
भिहन्तुचापदः ॥२९॥ यासांप्रतंचोद्ध

सू.

२३८

तदैत्यतापितैरस्माभिरीशाचसुरैर्नम
स्यते ॥ याचस्मृतातत्क्षणामेवहन्तिनः
सर्वापदोभक्तिविनम्रमूर्तिभिः ॥३०॥
इति देवीसूक्तम् ॥ पाठित्वाऽष्टोत्तरशतं
नवार्णजपंकृत्वा तदुत्तरन्यासान्विधा
य ॥ गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वंगृहाणास्म
त्कृतंजपम् ॥ सिद्धिर्भवतुमेदेवित्वत्प्रसा

प्रा.

२३६

दान्महेश्वरि ॥३१॥ इतिदेव्यावामह
स्तेजपनिवेदयेत् ॥ ॥

श्रीगणपतिर्जयति ॥ अस्यश्रीसप्त
शतीरहस्यत्रयस्य ॥ नारायणऋषिः।
अनुष्टुप्छन्दः ॥ महाकालीमहालक्ष्मी
महासरस्वत्योदेवताः ॥ यथोक्तफल
वाप्त्यर्थं जपेविनियोगः ॥ राजोवाच ॥

८

२३६

भगवन्नवतारामेचाण्डिकायास्त्वयो
दिताः ॥ एतेषां प्रकृतिं ब्रह्मन्प्रधानं वक्तुम
र्हसि ॥ १ ॥ आराध्यं यन्मया देव्याः स्वरूपं
येन तदद्विज ॥ विधिना ब्रह्मिण्यसकलं
यथावत्प्रणातस्य मे ॥ २ ॥ ऋषिरुवाच ॥
इदं रहस्यं परममनारुख्यं प्रचक्षते ॥ भ
क्तो सीति न मे किञ्चित्तवावाच्यं नराधिप

प्रा.

२४०

॥३॥ सर्वस्याद्यामहालक्ष्मीस्त्रिगुणाप
रमेश्वरी ॥ लक्ष्यालक्ष्यस्वरूपासा
व्याप्यकुत्सनंव्यवस्थिता ॥ ४ ॥ मातु
लिङ्गगदांखेटंपानपात्रंचविभ्रती ॥ ना
गंलिङ्गचयोनिंचविभ्रतीनृपमूर्धनि
॥५॥ तप्तकाञ्चनवर्णाभातप्तकाञ्च
नभूषणा ॥ शून्यंतदखिलंस्वेनपूरया

र

२४०

मासतेजसा ॥ ६ ॥ शून्यंतदखिलं लो
कं विलोक्य परमेश्वरा ॥ वभाररूपमप
रंतमसाकेवलेन हि ॥ ७ ॥ साभिन्ना
ञ्जनसङ्गा शादंष्ट्राञ्जितवरानना ॥
विशाललोचनानारीवभूवतनुमध्यमा
॥ ८ ॥ खड्गपाशशिरः खटैरलंकृतचतु
र्भुजा ॥ कबंधहारंशिरसाविभ्राणाहि

प्रा०

२४१

शिरः स्रजम् ॥ ९ ॥ साप्रोवाचमहाल
क्ष्मींतामसींप्रमदोत्तमा ॥ नामकर्मच
मेमातर्दोहितुभ्यंनमोनमः ॥ १० ॥ तांप्रो
वाच महालक्ष्मीस्तामसीं प्रमदोत्तमा
म् ॥ ददामितवनामानियानिकर्माणि
तानिच ॥ ११ ॥ महामायामहाकाली
महामारीक्षुधातृषा ॥ निद्रातृष्णाचैक

२

२४१

वीराकालरात्रिर्दुरत्यया ॥ १२ ॥ इमा
नितवनामानिप्रतिपाद्यानिकर्मभिः ॥
एभिः कर्माणि ते ज्ञात्वा योऽर्धाते सोऽ
श्नुते सुखम् ॥ १३ ॥ तामित्युक्त्वा महा
लक्ष्मीः स्वरूपमपरं नृप ॥ सत्त्वाख्ये
नातिशुद्धेन गुणेनैन्दुप्रभं दधौ ॥ १४ ॥
अक्षमालाङ्कुशधरावीणापुस्तकध्या

प्रा.

२४२

रिणी ॥ सावभूववरानारीनामान्यस्यै
चसाददौ ॥ १५ ॥ महाविद्यामहावा
णीभारतीवाक्सरस्वती ॥ आर्याब्राह्मी
कामधेनुर्वेदगर्भाचधीश्वरी ॥ १६ ॥
अथोवाचमहालक्ष्मीमहाकालीसरस्व
तीम् ॥ युवांजनयतां देव्यो मिथुनेस्वानु
रूपतः ॥ १७ ॥ इत्युक्त्वा ते महालक्ष्मीः

६

२४२

ससर्जमिथुनं स्वयम् ॥ हिरण्यगर्भोरु
चिरौस्त्रीपुंसौ कमलासनौ ॥ १८ ॥ ब्र
ह्मन्विधे विरज्जेति धातरित्याह तं नरम्
॥ श्रीः पदमेकमल लक्ष्मीत्याह मातास्त्रि
यंचताम् ॥ १९ ॥ महाकाली भारती
चमिथुने सृजतः सह ॥ एतयो रपिरु
पाणिनामानि च वदामि ते ॥ २० ॥ नील

पा.

२४३

कण्ठरक्तबाहुंश्वेतांगचन्द्रशेखरम् ॥

जनयामासपुरुषंमहाकालीसितांस्त्रि

यम् ॥ २१ ॥ सरुद्रः शङ्करः स्थाणुः

कपर्दीचात्रिलोचनः ॥ त्रयीविद्याकाम

धेनुः सास्त्रीभाषास्वराक्षरा ॥ २२ ॥

सरस्वतीस्त्रियंगौरीं कृष्णं चपुरुषं नृप ॥

जनयामासनामानितयोरपि वदामिते

२०

२४३

॥ २३ ॥ विष्णुः कृष्णो हृषीकेशो
वासुदेवो जनार्दनः ॥ उमागौरीसतीच
ण्डीसुन्दरीसुभगाशुभा ॥ २४ ॥ एवंयुव
तयःसद्यः पुरुषत्वंप्रपेदिरे ॥ चक्षुष्मन्तो
नुपश्यन्तिनेतरेतद्विदो जनाः ॥ २५ ॥
ब्रह्मणोपददौपत्नींमहालक्ष्मींनृपत्रयी
म् ॥ रुद्रायगौरींवरदांवासुदेवायचश्रि

प्राः

२४४

यम् ॥ २६ ॥ स्वरयासहसंभूयांवर
ऊचोऽण्डमजीजनत् ॥ विभेदभगवा
नुरुद्रस्तद्गौर्यासहवीर्यवान् ॥ २७ ॥
अण्डमध्येप्रधानादिकार्यजातमभून्नृ
प ॥ महाभूतात्मकंसर्वजगत्स्थावरजं
गमम् ॥ २८ ॥ पुषोषपालयामास
तल्लक्ष्म्यासहकेशवः ॥ संजहारजग

२४४

२४४

त्सर्वसहगौट्यामिहेश्वरः ॥ २९ ॥ महा
लक्ष्मीर्महाराजसर्वसत्त्वमयीश्वरी ॥
निराकाराचसाकारा सैवनानाभिधान
भूत ॥ ३० ॥ नामान्तरैर्निरूप्यैषाना
म्नानान्येनकेनचित् ॥ ३१ ॥ इति प्रा
धानिकं रहस्यं समाप्तम् ॥ * ॥

ऋषिरुवाच ॥ त्रिगुणातामसीदेवी

वे.

१४५

सात्विकीयात्वयोदिता ॥ साशर्वा
चण्डिकादुर्गाभद्राभगवतीर्यते ॥ १ ॥
योगनिद्राहरेरुक्तामहाकालीतमोगु
णा ॥ मधुकैटभनाशार्थ्यांतुष्टावाम्बु
जासनः ॥ २ ॥ दशवक्त्रादशभुजादश
पादाञ्जनप्रभा ॥ विशालयाराजमा
नात्रिशल्लोचनमालया ॥ ३ ॥ स्फुरद्

५

१४५

शनदंष्ट्रासाभीमरूपापिभूमिप ॥
रूपसौभाग्यकान्तीनां साप्रतिष्ठामहा
श्रियाम् ॥ ४ ॥ खड्गबाणगदाशूलश
ङ्खचक्रभुशुण्डिभृत ॥ परिधंकार्मुकं
शीर्षनिश्चोतद्रुधिरंदधौ ॥ ५ ॥ एषा
सावैष्णवीमायामहाकालीदुरत्यया ॥
आराधितावशीकुर्यात्पूजाकर्तुश्चराच

वे.

२४६

रम् ॥ ६ ॥ सर्वदेवशरीरेभ्योयाविर्भूता
मितप्रभा ॥ त्रिगुणासामहालक्ष्मीः सा
क्षान्महिषमर्दिनी ॥ ७ ॥ श्वेतानना
नीलभुजासुश्वेतस्तनमण्डला ॥ रक्त
मध्यारक्तपादानीलजङ्घोरुहन्मदा ॥
८ ॥ सुचित्रजघनाचित्रमाल्याम्बरवि
भूषणा ॥ चित्रानुलेपनाकान्तिरूपसौ

र.

२४६

भाग्यशालिनी ॥ ९ ॥ अष्टादशभुजा
पूज्यासासहस्रभुजासती॥ आयुधान्य
त्रवक्ष्यन्तेदक्षिणाधः करक्रमात्॥ १०॥
अक्षमालाचक्रमलंवाणोसिः कुलिशं
गदा॥ चक्रं त्रिशूलं परशुः शङ्खो घण्टा
चपाशकः॥ ११॥ शक्तिर्दण्डश्चर्मचापं
पानपात्रं कमण्डलुः॥ अलंकृतभुजामे

वे.

२४७

भिरायुधैः कमलासनाम् ॥ १२ ॥
सर्वदेवमयीमीशांमहालक्ष्मीमिमांनप
पूजयेत्सर्वलोकानां सदेवानांप्रभुर्भवे
त ॥ १३ ॥ गौरीदेहात्समुद्भूतायासत्त्वे
कगुणाश्रया ॥ साक्षात्सरस्वतीप्रोक्ता
शुम्भासुरनिबर्हिणी ॥ १४ ॥ दधौचा
पृभुजाबाणान्मुसलंशूलचक्रभृत् ।

रु

२४७

शंखंघण्टांलाङ्गलंचकार्मुकंवसुधाधिप
॥ १५ ॥ एषासंपूजिताभक्त्यासर्वज्ञ
त्वंप्रयच्छति ॥ निशुम्भमथिनीदेवीशु
म्भासुरनिबर्हिणी ॥ १६ ॥ इत्युक्तानि
स्वरूपाणिमूर्तीनांतवपार्थिव ॥ उपास
नंजगन्मातुः पृथगासांनिशामय १७
महालक्ष्मीर्यदापूज्यामहाकालीसर

वे.

२४८

स्वती ॥ दक्षिणोत्तरयोः पूज्येष्टतो
मिथुनत्रयम् ॥ १८ ॥ विरज्जिचः स्वर
यामध्येरुद्रोगौर्याचदक्षिणे ॥ वामे
लक्ष्म्याहृषीकेशः पुरतोदेवतात्रयम्
॥ १९ ॥ अष्टादशभुजामध्येवामेचा
स्यादशानना ॥ दक्षिणोष्टभुजालक्ष्मी
र्महतीतिसमर्चयेत् ॥ २० ॥ पूर्वादि

२०

२४८

दलतः पूज्या असिताङ्गादिभैरवा ॥ अ
ष्टादशभुजा चैषायदा पूज्या नराधिप ॥
॥ २१ ॥ दशाननाचाष्टभुजादक्षिणो
त्तरयोस्तदा ॥ दशाननायदा पूज्याद
क्षिणोत्तरयोस्तदा ॥ २२ ॥ कालमृ
त्युचसंपूज्यो सर्वारिष्टप्रशान्तये ॥ यदा
चाष्टभुजा पूज्या शुम्भासुरनिबर्हिणी

वे.

२४९

॥२३॥ नवास्याः शक्तयः पूज्यास्तदा
रुद्रविनायकौ ॥ नमोदेव्याइतिस्तोत्रै
र्महालक्ष्मींसमर्चयेत् ॥२४॥ अवतारं
यार्चायां स्तोत्रमन्त्रास्तदाश्रयाः ॥
अष्टादशभुजाचैषापूज्यामहिषमर्दिनी
॥२५॥ महालक्ष्मीर्महाकालीसैवप्रोक्ता
सरस्वती ॥ ईश्वरीपुण्यपापानांसर्वलो

२.

२४६

कमहेश्वरी ॥२६॥ महिषान्तकरीयेन
पूजितासजगत्प्रभुः ॥ पूजयेज्जगतांधा
त्रीं चण्डिकां भक्तवत्सलाम् ॥ २७ ॥
अर्घ्यादिभिरलङ्कारैर्गन्धपुष्पैस्तथात्त
मैः ॥ धूपैर्दीपैश्च नैवेद्यैर्नानाभक्ष्यसम
न्वितैः ॥ २८ ॥ रुधिराक्तेन बलिना मां मे
न सुरयानृप ॥ बलिमांसादिपूजेयं वि

वै.

२५०

प्रवर्ज्यामयेरिता ॥ २९ ॥ तेषां किल सुरा
मांसैर्नोक्त पूजानुपकचित्र ॥ प्रणामाच
मनीयैश्च चन्दनेन सुगन्धिना ॥ ३० ॥
सकृत्पूरैश्च ताम्बूलैर्भक्तिभावसमन्वि
तैः ॥ वामभागे प्रतो देव्याश्छिन्नशीर्षं म
हासुरम् ॥ ३१ ॥ पूजयेत्तमहिषं येन प्राप्तां
सायुज्यमीशया ॥ दक्षिणे पुरतः सिंहं स

२५

२५०

मग्रंधर्ममीश्वरम् ॥ ३२ ॥ वाहनं पूजये
देव्या धृतं येन चराचरम् ॥ ततः कृताञ्ज
लिर्भूत्वा स्तुवीत चारितैरिमैः ॥ ३३ ॥ एके
न वामं ध्यमेन नैकेनेतरयोरिह ॥ चरि
तार्धं तु न जपेज्जपञ्चिच्छुद्रमवप्नुयात्
॥ ३४ ॥ स्तोत्रमन्त्रैः स्तुवीते मां यदि वा ज
गदम्बिकाम् ॥ प्रदक्षिणानमस्कारान्कृ

वै.

२५१

त्वामूर्ध्नि कृताञ्जलिः ॥ ३५ ॥ क्षमापये
ज्जगद्धात्रीं मुहुर्मुहुरतन्द्रितः ॥ प्रति
श्लोकञ्च जुहुयात्पायसन्तिलसपिषा
॥ ३६ ॥ जुहुयात्स्तोत्रमन्त्रैर्वाचशिडका
यैशुभंहविः ॥ भूयो नामपदैर्देवीं पूजये
त्सुसमाहितः ॥ ३७ ॥ प्रयतः प्राञ्जलिः
प्रहः प्राणानारोप्य चात्मनि ॥ सुचिर

२.

२५१

म्भावयेदेवीं चण्डिकान्तन्मयो भवेत्
॥ ३८ ॥ एवंयः पूजयेद्भक्त्या प्रत्यहम्पर
मेश्वरीम् ॥ भुक्त्वा भोगान्यथा कामंदे
वी सायुज्यमाप्नुयात् ॥ ३९ ॥ योनपूजय
ते नित्यं चण्डिकां भक्तवत्सलाम् ॥
भस्मीकृत्यास्य पुण्यानि निर्दहेत्परमे
श्वरी ॥ ४० ॥ तस्मात्पूजय भूपाल सर्वलो

वे.

१५२

कमहेश्वरीम् ॥ यथोक्तेन विधानेन च
शिङ्कां सुखमाप्स्यसि ॥४१॥ इतिवैकु
तिकंरहस्यंसमाप्तम् ॥

ऋषिरुवाच ॥ नन्दाभगवतीनामया
भविष्यतिनन्दजा ॥ स्तुतासम्पूजिताभ
क्त्यावशीकुर्याज्जगत्त्रयम् ॥१॥ कन
कोत्तमकान्तिः सासुकान्तिः कनका

२०

१५२

म्बरा ॥ देवीकनकवर्णाभाकनकोत्तम
भूषणा ॥ २ ॥ कमलांकुशपाशाब्जैरलं
कृतचतुर्भुजा ॥ इन्दिराकमलालक्ष्मीः
सा श्रीरुक्माम्बुजासना ॥ ३ ॥ यारक्त
दान्तिकानामदेवीप्रोक्तामयानघ ॥ त
स्याः स्वरूपंवक्ष्यामिशृणु सर्वभयापह
म् ॥ ४ ॥ यच्छ्रुत्वासर्वपापेभ्योमुच्य

मू०

२५३

तेनात्रसंशयः ॥ रक्ताम्बरारक्तवर्णारि
क्तसर्वाङ्गभूषणा ॥ ५ ॥ रक्तायुधारक्त
नेत्रारक्तकेशातिभीषणा ॥ रक्ततीक्ष्ण
नखारक्तसरसनारक्तदन्तिका ॥ ६ ॥ पतिं
नारीवानुरक्तादेवीभक्तम्भजेज्जनम् ॥
वसुधैवविशालासासुमेरुयुगलस्तनी ७
दीर्घौलम्बावतिस्थूलौतावतीवमनोह

र

२५३

गौ ॥ कर्कशावतिकान्तौतौसर्वानन्दप
योनिधी ॥ ८ ॥ भक्तान्संपाययेद्देवीस
र्वकामदुघौस्तनौ ॥ खड्गपात्रशिरः
खेटैरलंकृतचतुर्भुजा ॥ ९ ॥ आरुयाता
रक्तचामुण्डादेवीयोगेश्वरीतिच ॥ अ
नयाव्याप्तमखिलंजगत्स्थावरजंनम
म् ॥ १० ॥ इमांयःपूजयेद्भक्त्यासव्या

मृ.

२५४

प्नोतिचराचरम् ॥ भुक्त्वाभोगान्यथा
कामं देवीसायुज्यमाप्नुयात् ॥ ११ ॥
अधीतेयद्मंनित्यंरक्तदन्त्यावपुः स्त
वम् । तंसापरि चरेद्देवीपतिप्रियमिवाङ्ग
ना ॥ १२ ॥ शाकम्भरीनीलवर्णानी
लोत्पल विलोचना ॥ गम्भीरनाभि
स्त्रिवली विभूषिततनूदरी ॥ १३ ॥ सु

र.

२५४

ककशसमोत्तुंगवृत्तपीनघनस्तनी ॥ मु
ष्टाशिलीमुखापूर्णकमलंकमलालया ॥
१४ ॥ पुष्पपल्लवमूलादिफलाढ्यं शा
कसंचयम् ॥ काभ्यान्तरसैर्युक्तं क्षुत्
मृत्युजरापहम् ॥ १५ ॥ कार्मुकञ्च
स्फुरत्कान्तिविभर्तिपरमेश्वरी ॥ शाक
म्भरीशताक्षीसासैव दुर्गाप्रकीर्तिता १६

मु.

२५५

उमागौरीसती चण्डी कालिकासाच
पार्वती ॥ शाकम्भरीस्तुवन्ध्यायज्ज
पन्सम्पूजयन्नमन् ॥ १७ ॥ अक्षय्यम
श्नुतेशीघ्रमन्नपानासृतज्जलम् ॥ भी
माऽपिनीलवर्णाबादष्टादशनभासुरा ॥
१८ ॥ विशाललोचनानारीवृत्तपीन
पयोधरा ॥ चन्द्रहासज्जडमहेशिरः

र.

३५५

पात्रं च विभ्रती ॥ १९ ॥ एकवीराकाल
रात्रिः सैवोक्ता कामदास्तुता ॥ तेजोम
ण्डलदुर्धर्षाभ्रामरीचित्रकान्तिभृत् ॥
२० ॥ चित्रभ्रमरसङ्काशामहामागीति
गीयते ॥ इत्येतामूर्त्तयो देव्या व्याख्या
ता वसुधाधिप ॥ २१ ॥ जगन्मातुश्च
शिङ्कायाः कीर्तिताः कामधेनवः ॥

मृ.

२५६

इंद्रहस्यंपरमंनवाच्यंकस्यचित्त्वया ॥
२२ ॥ व्याख्यानान्दिव्यमूर्तीनामधी
ष्वावहितःस्वयम् ॥ एत स्यास्त्वंप्रसा
देन सर्वमान्योभविष्यसि ॥ २३ ॥ स
र्वरूपमयीदेवीसर्वदेवीमयज्जगत् ॥
अतोहंविश्वरूपांत्वांनमामिपरमेश्व
रीम् ॥ २४ ॥ इतिमूर्तिरहस्यंसमाप्तम् ॥

रु.

२५६

❀ श्रीगणेशाय नमः ❀

❀ अथ सरस्वतीकवचप्रारम्भः ❀

ब्रह्मोवाच ॥ शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि क
वचं सर्वकामदम् ॥ श्रुतिसारं श्रुतिमुखं श्रु
त्युक्तं श्रुतिपूजितम् ॥ १ ॥ उक्तं कृष्णेन
गोलोके मह्यं वृन्दावने वने ॥ रासेश्वरेण
विभुना गणेशेन रासमण्डले ॥ २ ॥ अती

स.

२५७

वगोपनीयंच कल्पवृक्षसमम्परम् ॥ अ
श्रुताद्भुतमन्त्राणां समूहैश्चसमन्वि
तम् ॥३॥ यद्धृत्वापठनाद्ब्रह्मन् बुद्धिमां
श्चबृहस्पतिः ॥ यद्धृत्वाभगवाञ्छु
क्रः सर्वदैत्येषुपूजितः ॥४॥ पठनाद्धारणा
द्वाग्मी कवीन्द्रोवाल्मीकीमुनिः ॥ ५ ॥
स्वायम्भुवो मनुश्चैव यद्धृत्वासर्वपू

क.

२५७

जितः ॥ कणादो गौतमः कणवः पाणि
निः शाकटायनः ॥ ६ ॥ ग्रन्थं चकार
यद्वृत्वादक्षः कात्यायनः स्वयम् ॥ ७ ॥
धृत्वावेदविभागञ्चपुराणान्यखिला
निच ॥ चकार लीलामात्रेण कृष्ण द्वे
पायनः स्वयम् ॥ ८ ॥ शातातपश्च संव
र्तो वसिष्ठश्च पराशरः ॥ यद्वृत्वा पठ

स.

२५८

नाद् ग्रन्थं याज्ञवल्क्यश्चकारसः ॥

९ ॥ ऋष्यशृङ्गो भरद्वाजश्चास्तीको

देवलस्तथा ॥ जैगीषव्योऽथ जाबालि

र्यद्भृत्वा सर्वपूजितः ॥ १० ॥ कवच

स्यास्यविप्रेन्द्रऋषिरेषप्रजापतिः ॥ स्व

यंबृहस्पतिश्छन्दोदेवोरासेश्वरः प्रभुः

॥ ११ ॥ सर्वतत्त्वपरिज्ञानसर्वार्थसाध

क.

३५८

नेषुच ॥ कवितासुचसर्वासुविनियोगः
प्रकीर्तितः ॥ १२ ॥ ॐ ह्रीं सरस्वत्यै स्वा
हा शिरो मे पातु सर्वतः ॥ श्रीं वाग्देवतायै
स्वाहा भालं मे सर्वदा वतु ॥ १३ ॥ ॐ स
रस्वत्यै स्वाहेति श्रोत्रं पातु निरन्तरम् ॥
ॐ श्रीं ह्रीं भारत्यै स्वाहा नेत्रयुग्मं सदा व
तु ॥ १४ ॥ ॐ ह्रीं वाग्वादिन्यै स्वाहा नासां

स.

२४९

मेसर्वतोऽवतु ॥ ह्रींविद्याधिष्ठातृदेव्यै
स्वाहा ओष्ठं सदावतु ॥ १५ ॥ ॐ श्रीं ह्रीं ब्रा
ह्मणैस्वाहेतिदन्तपंक्तीः सदावतु ॥ ऐमि
त्येकाक्षरोमन्त्रोममकण्ठं सदावतु ॥
१६ ॥ ॐ श्रीं ह्रीं पातु मे ग्रीवांस्कन्धं मे
श्रीः सदावतु ॥ श्रीं विद्याधिष्ठातृदेव्यै
स्वाहा वक्षः सदावतु ॥ १७ ॥ ॐ श्रीं

५.

२४९

विद्यास्वरूपायैस्वाहामेपातुनाभिका
म् ॥ ॐ श्रीं ह्रीं वाण्यैस्वाहेति मम पृष्ठं स
दावतु ॥ १८ ॥ ॐ सर्ववर्णात्मिकायै
पादयुग्मं सदावतु ॥ ॐ रागाधिष्ठातृदे
व्यै सर्वाङ्गं मे सदावतु ॥ १९ ॥ ॐ सर्व
कण्ठवासिन्यै स्वाहा प्राच्यां सदावतु
ॐ ह्रीं जिह्वाग्रवासिन्यै स्वाहाऽग्निदि

स.

२६०

शिरक्षतु ॥ २० ॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं सरस्वत्यै
बुधजनन्यै स्वाहा ॥ सततं मन्त्रराजोयं
दक्षिणो मां सदा वतु ॥ २१ ॥ ॐ ह्रीं श्रीं
द्वयक्षरो मन्त्रो नैर्ऋत्यां मे सदा वतु ॥ क
विजिह्वाग्रवासिन्यै स्वाहा मां वारुणे वतु
॥ २२ ॥ ॐ सदा म्बिकायै स्वाहा वाय
व्यां मां सदा वतु ॥ ॐ गद्यपद्यवासिन्यै

क.

२६०

स्वाहामामुत्तरेऽवतु ॥ २३ ॥ ॐ सर्व
शास्त्रवासिन्यैस्वाहेशान्यांसदावतु ॥
ॐ ह्रीं सर्वपूजितायैस्वाहाचो ध्वंसदाव
तु ॥ २४ ॥ ऐं ह्रीं पुस्तकवासिन्यैस्वा
हाऽधोमांसदावतु ॥ ॐ ग्रन्थबीजरूपा
यैस्वाहामांसर्वतोऽवतु ॥ २५ ॥ इति
ते कथितं विप्रसर्वमन्त्रौघविग्रहम् ॥ इदं

स.

२६१

विश्वजयन्नामकवचं ब्रह्मरूपिणम् ॥

२६ ॥ पुराश्रुतन्धर्मवक्त्रात्पर्वतेगन्ध

मादने । तवस्नेहान्मयाख्यातम्प्रवक्त

व्यंनकस्यचित् ॥ २७ ॥ गुरुमभ्यर्च्य

विधिवद्वस्त्रालङ्कारचन्दनैः ॥ प्रणम्य

दण्डवद्भूमौकवचन्धारयेत्सुधीः ॥ २८

पञ्चलक्षजपेनैवासिद्धंतुकवचंभवेत् ॥

क.

२६१

यदि स्यात्सिद्धकवचो बृहस्पति समो
भवेत् ॥ २९ ॥ महावाग्मी कवीन्द्रश्च
त्रैलोक्यविजयी भवेत् ॥ शक्नोति सर्वं
जेतुं सकवचस्य प्रसादतः ॥ ३० ॥ इति
तेकाणवशास्त्रोक्तं कथितं कवचं मुने ॥
स्तोत्रं पूजाविधानञ्च ध्यानञ्च वन्दन
न्तथा ॥ ३० ॥ इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महापु

स.

२६२

राणे प्रकृतिखण्डे नारायण नारदसंवादे
सरस्वतीकवचं नाम चतुर्थोऽध्यायः । ४ ।

॥ इति ॥

पुस्तक मिलने का पता
मैनेजर भार्गव पुस्तकालय
चौक बनारस ।

क.

२६२

सूचीपत्र ।

अनन्त व्रत कथामूल	—)	एकोदिष्टश्राद्धमूल	—)
„ भा० टी०	=)	„ „ भा. टी.	=)॥
अक्षय नौमी)॥	कलश प्रतिष्ठा)॥
अशौच निर्णय	=)	गोपालसहस्रनामगुटका	=)॥
औषद सार	=)	गंगालहरी मूल	—)
स्तोत्र रत्नाकर	१।)	„ „ भा. टी.	=)
एकादशी माहात्म्य—		गणेश पुराण	—)॥
„ भा० टी०		गुरु गीता	—)
एकादशीमाहात्म्यभाषा	=)	गीता भा टी० बड़ा जि १॥	=)

" " गुटका १)
 गीत गोविन्द भा. टी. ॥॥)
 गणेश माला)॥
 ग्रहगोचर भा. टी. -)
 गरुड पुराण भा. टी.
 गितामूल मोटे अक्षर का १।)
 गृहभूषण (पिंडदर्पण) ॥-)
 गणपत पूजा ॥॥
 गौदान पद्धती)॥
 गर्भगीता)॥
 चर्पट पंजरी मूल ॥॥) सै०

चित्रगुप्त कथा भा० टी० ॥=)
 चित्रगुप्त भाषा =)
 चौबिस गायत्री =)
 चमत्कार चिन्तामणि =)॥॥
 चाणक्यनीतिदर्पण ॥-)
 बृहत्ज्योतिषसार भा.टी. १॥=)
 योगवाशिष्ठ २ प्रकरण ?)
 तत्त्वबोध ॥)
 तिथि निर्णय -)।
 तर्पण विधि)॥
 तर्क संग्रह भा० टी० ॥)

दुर्गामूल सांची छोटा ॥)

” ” बड़ी १॥)

दुर्गा कवच ४) सै०

धातु रूपावली ३)

नव्वाबखानखाना जोतिष १)

नवग्रह स्तोत्र ॥)

नारद गीता भा० टी० ॥)

नित्यकर्म पद्धति मूल ३)

नान्हदत्त पचीसी मूल ॥)

नारायण कवच ॥)

विष्णु सहस्रनाम मूल - ॥)

बगला मुखी स्तोत्र ॥)

विन्ध्यवासिनी पञ्चरत्न ॥)

बन्दीमोचन छो० ॥)

” ” बडा -)

बहुलाव्रत कथा ॥)

आसिष्टी हवन ३)

वेदान्त सार ३)

व्यंजन प्रकाश ३)

विवाह पद्धति मूल ३)

” ” भा. टी. ३)

बद्रीनाथ स्तोत्र ॥)

मृत्युञ्जय स्तोत्र)।।।
 महिमन भा० टी० -)
 शिवमहीमन मूल)।।।
 महाविद्यास्तोत्र)।।।
 भीमगीता)।।
 सुहृत् चिन्तामणि मूल (=)
 महालक्ष्मी स्तोत्र -)।।
 रामायण मञ्जोला घरू ३)
 रामायण गुटका, १।।)
 रामायण किष्किन्धाकाण्ड
 ३२ पे० -)।।

रामायण किष्किन्धाकाण्ड
 १६ पे० -)
 रामायण किष्किन्धाकाण्ड
 ८ पे० -)
 रामायण सुन्दरकाण्ड ८ पे० =)
 " " १६ पे० -)।।
 " " ३२ पे० =)
 रामायण बालकाण्ड (=)
 रामायण मूल =)
 मानस शंकावली १)
 रामकलेवा -)।।

[OrderDescription]
,CREATED=18.08.20 11:34
,TRANSFERRED=2020/08/18 at 12:20:17
,PAGES=497
,TYPE=STD
,NAME=S0003514
,Book Name=M-3084-SARSAWATI KAVACH
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF

FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF

FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF

FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF

FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF
,FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF

FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF
,FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF

FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF
,FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF
,FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF

FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,FILE111=00000111.TIF
,FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF
,FILE117=00000117.TIF
,FILE118=00000118.TIF
,FILE119=00000119.TIF

FILE120=00000120.TIF
,FILE121=00000121.TIF
,FILE122=00000122.TIF
,FILE123=00000123.TIF
,FILE124=00000124.TIF
,FILE125=00000125.TIF
,FILE126=00000126.TIF
,FILE127=00000127.TIF
,FILE128=00000128.TIF
,FILE129=00000129.TIF
,FILE130=00000130.TIF
,FILE131=00000131.TIF
,FILE132=00000132.TIF
,FILE133=00000133.TIF
,FILE134=00000134.TIF
,FILE135=00000135.TIF

FILE136=00000136.TIF
,FILE137=00000137.TIF
,FILE138=00000138.TIF
,FILE139=00000139.TIF
,FILE140=00000140.TIF
,FILE141=00000141.TIF
,FILE142=00000142.TIF
,FILE143=00000143.TIF
,FILE144=00000144.TIF
,FILE145=00000145.TIF
,FILE146=00000146.TIF
,FILE147=00000147.TIF
,FILE148=00000148.TIF
,FILE149=00000149.TIF
,FILE150=00000150.TIF
,FILE151=00000151.TIF

FILE152=00000152.TIF
,FILE153=00000153.TIF
,FILE154=00000154.TIF
,FILE155=00000155.TIF
,FILE156=00000156.TIF
,FILE157=00000157.TIF
,FILE158=00000158.TIF
,FILE159=00000159.TIF
,FILE160=00000160.TIF
,FILE161=00000161.TIF
,FILE162=00000162.TIF
,FILE163=00000163.TIF
,FILE164=00000164.TIF
,FILE165=00000165.TIF
,FILE166=00000166.TIF
,FILE167=00000167.TIF

FILE168=00000168.TIF
,FILE169=00000169.TIF
,FILE170=00000170.TIF
,FILE171=00000171.TIF
,FILE172=00000172.TIF
,FILE173=00000173.TIF
,FILE174=00000174.TIF
,FILE175=00000175.TIF
,FILE176=00000176.TIF
,FILE177=00000177.TIF
,FILE178=00000178.TIF
,FILE179=00000179.TIF
,FILE180=00000180.TIF
,FILE181=00000181.TIF
,FILE182=00000182.TIF
,FILE183=00000183.TIF

FILE184=00000184.TIF
,FILE185=00000185.TIF
,FILE186=00000186.TIF
,FILE187=00000187.TIF
,FILE188=00000188.TIF
,FILE189=00000189.TIF
,FILE190=00000190.TIF
,FILE191=00000191.TIF
,FILE192=00000192.TIF
,FILE193=00000193.TIF
,FILE194=00000194.TIF
,FILE195=00000195.TIF
,FILE196=00000196.TIF
,FILE197=00000197.TIF
,FILE198=00000198.TIF
,FILE199=00000199.TIF

FILE200=00000200.TIF
,FILE201=00000201.TIF
,FILE202=00000202.TIF
,FILE203=00000203.TIF
,FILE204=00000204.TIF
,FILE205=00000205.TIF
,FILE206=00000206.TIF
,FILE207=00000207.TIF
,FILE208=00000208.TIF
,FILE209=00000209.TIF
,FILE210=00000210.TIF
,FILE211=00000211.TIF
,FILE212=00000212.TIF
,FILE213=00000213.TIF
,FILE214=00000214.TIF
,FILE215=00000215.TIF

FILE216=00000216.TIF
,FILE217=00000217.TIF
,FILE218=00000218.TIF
,FILE219=00000219.TIF
,FILE220=00000220.TIF
,FILE221=00000221.TIF
,FILE222=00000222.TIF
,FILE223=00000223.TIF
,FILE224=00000224.TIF
,FILE225=00000225.TIF
,FILE226=00000226.TIF
,FILE227=00000227.TIF
,FILE228=00000228.TIF
,FILE229=00000229.TIF
,FILE230=00000230.TIF
,FILE231=00000231.TIF

FILE232=00000232.TIF
,FILE233=00000233.TIF
,FILE234=00000234.TIF
,FILE235=00000235.TIF
,FILE236=00000236.TIF
,FILE237=00000237.TIF
,FILE238=00000238.TIF
,FILE239=00000239.TIF
,FILE240=00000240.TIF
,FILE241=00000241.TIF
,FILE242=00000242.TIF
,FILE243=00000243.TIF
,FILE244=00000244.TIF
,FILE245=00000245.TIF
,FILE246=00000246.TIF
,FILE247=00000247.TIF

FILE248=00000248.TIF
,FILE249=00000249.TIF
,FILE250=00000250.TIF
,FILE251=00000251.TIF
,FILE252=00000252.TIF
,FILE253=00000253.TIF
,FILE254=00000254.TIF
,FILE255=00000255.TIF
,FILE256=00000256.TIF
,FILE257=00000257.TIF
,FILE258=00000258.TIF
,FILE259=00000259.TIF
,FILE260=00000260.TIF
,FILE261=00000261.TIF
,FILE262=00000262.TIF
,FILE263=00000263.TIF

FILE264=00000264.TIF
,FILE265=00000265.TIF
,FILE266=00000266.TIF
,FILE267=00000267.TIF
,FILE268=00000268.TIF
,FILE269=00000269.TIF
,FILE270=00000270.TIF
,FILE271=00000271.TIF
,FILE272=00000272.TIF
,FILE273=00000273.TIF
,FILE274=00000274.TIF
,FILE275=00000275.TIF
,FILE276=00000276.TIF
,FILE277=00000277.TIF
,FILE278=00000278.TIF
,FILE279=00000279.TIF

FILE280=00000280.TIF
,FILE281=00000281.TIF
,FILE282=00000282.TIF
,FILE283=00000283.TIF
,FILE284=00000284.TIF
,FILE285=00000285.TIF
,FILE286=00000286.TIF
,FILE287=00000287.TIF
,FILE288=00000288.TIF
,FILE289=00000289.TIF
,FILE290=00000290.TIF
,FILE291=00000291.TIF
,FILE292=00000292.TIF
,FILE293=00000293.TIF
,FILE294=00000294.TIF
,FILE295=00000295.TIF

FILE296=00000296.TIF
,FILE297=00000297.TIF
,FILE298=00000298.TIF
,FILE299=00000299.TIF
,FILE300=00000300.TIF
,FILE301=00000301.TIF
,FILE302=00000302.TIF
,FILE303=00000303.TIF
,FILE304=00000304.TIF
,FILE305=00000305.TIF
,FILE306=00000306.TIF
,FILE307=00000307.TIF
,FILE308=00000308.TIF
,FILE309=00000309.TIF
,FILE310=00000310.TIF
,FILE311=00000311.TIF

FILE312=00000312.TIF
,FILE313=00000313.TIF
,FILE314=00000314.TIF
,FILE315=00000315.TIF
,FILE316=00000316.TIF
,FILE317=00000317.TIF
,FILE318=00000318.TIF
,FILE319=00000319.TIF
,FILE320=00000320.TIF
,FILE321=00000321.TIF
,FILE322=00000322.TIF
,FILE323=00000323.TIF
,FILE324=00000324.TIF
,FILE325=00000325.TIF
,FILE326=00000326.TIF
,FILE327=00000327.TIF

FILE328=00000328.TIF
,FILE329=00000329.TIF
,FILE330=00000330.TIF
,FILE331=00000331.TIF
,FILE332=00000332.TIF
,FILE333=00000333.TIF
,FILE334=00000334.TIF
,FILE335=00000335.TIF
,FILE336=00000336.TIF
,FILE337=00000337.TIF
,FILE338=00000338.TIF
,FILE339=00000339.TIF
,FILE340=00000340.TIF
,FILE341=00000341.TIF
,FILE342=00000342.TIF
,FILE343=00000343.TIF

FILE344=00000344.TIF
,FILE345=00000345.TIF
,FILE346=00000346.TIF
,FILE347=00000347.TIF
,FILE348=00000348.TIF
,FILE349=00000349.TIF
,FILE350=00000350.TIF
,FILE351=00000351.TIF
,FILE352=00000352.TIF
,FILE353=00000353.TIF
,FILE354=00000354.TIF
,FILE355=00000355.TIF
,FILE356=00000356.TIF
,FILE357=00000357.TIF
,FILE358=00000358.TIF
,FILE359=00000359.TIF

FILE360=00000360.TIF
,FILE361=00000361.TIF
,FILE362=00000362.TIF
,FILE363=00000363.TIF
,FILE364=00000364.TIF
,FILE365=00000365.TIF
,FILE366=00000366.TIF
,FILE367=00000367.TIF
,FILE368=00000368.TIF
,FILE369=00000369.TIF
,FILE370=00000370.TIF
,FILE371=00000371.TIF
,FILE372=00000372.TIF
,FILE373=00000373.TIF
,FILE374=00000374.TIF
,FILE375=00000375.TIF

FILE376=00000376.TIF
,FILE377=00000377.TIF
,FILE378=00000378.TIF
,FILE379=00000379.TIF
,FILE380=00000380.TIF
,FILE381=00000381.TIF
,FILE382=00000382.TIF
,FILE383=00000383.TIF
,FILE384=00000384.TIF
,FILE385=00000385.TIF
,FILE386=00000386.TIF
,FILE387=00000387.TIF
,FILE388=00000388.TIF
,FILE389=00000389.TIF
,FILE390=00000390.TIF
,FILE391=00000391.TIF

FILE392=00000392.TIF
,FILE393=00000393.TIF
,FILE394=00000394.TIF
,FILE395=00000395.TIF
,FILE396=00000396.TIF
,FILE397=00000397.TIF
,FILE398=00000398.TIF
,FILE399=00000399.TIF
,FILE400=00000400.TIF
,FILE401=00000401.TIF
,FILE402=00000402.TIF
,FILE403=00000403.TIF
,FILE404=00000404.TIF
,FILE405=00000405.TIF
,FILE406=00000406.TIF
,FILE407=00000407.TIF

FILE408=00000408.TIF
,FILE409=00000409.TIF
,FILE410=00000410.TIF
,FILE411=00000411.TIF
,FILE412=00000412.TIF
,FILE413=00000413.TIF
,FILE414=00000414.TIF
,FILE415=00000415.TIF
,FILE416=00000416.TIF
,FILE417=00000417.TIF
,FILE418=00000418.TIF
,FILE419=00000419.TIF
,FILE420=00000420.TIF
,FILE421=00000421.TIF
,FILE422=00000422.TIF
,FILE423=00000423.TIF

FILE424=00000424.TIF
,FILE425=00000425.TIF
,FILE426=00000426.TIF
,FILE427=00000427.TIF
,FILE428=00000428.TIF
,FILE429=00000429.TIF
,FILE430=00000430.TIF
,FILE431=00000431.TIF
,FILE432=00000432.TIF
,FILE433=00000433.TIF
,FILE434=00000434.TIF
,FILE435=00000435.TIF
,FILE436=00000436.TIF
,FILE437=00000437.TIF
,FILE438=00000438.TIF
,FILE439=00000439.TIF

FILE440=00000440.TIF
,FILE441=00000441.TIF
,FILE442=00000442.TIF
,FILE443=00000443.TIF
,FILE444=00000444.TIF
,FILE445=00000445.TIF
,FILE446=00000446.TIF
,FILE447=00000447.TIF
,FILE448=00000448.TIF
,FILE449=00000449.TIF
,FILE450=00000450.TIF
,FILE451=00000451.TIF
,FILE452=00000452.TIF
,FILE453=00000453.TIF
,FILE454=00000454.TIF
,FILE455=00000455.TIF

FILE456=00000456.TIF
,FILE457=00000457.TIF
,FILE458=00000458.TIF
,FILE459=00000459.TIF
,FILE460=00000460.TIF
,FILE461=00000461.TIF
,FILE462=00000462.TIF
,FILE463=00000463.TIF
,FILE464=00000464.TIF
,FILE465=00000465.TIF
,FILE466=00000466.TIF
,FILE467=00000467.TIF
,FILE468=00000468.TIF
,FILE469=00000469.TIF
,FILE470=00000470.TIF
,FILE471=00000471.TIF

FILE472=00000472.TIF
,FILE473=00000473.TIF
,FILE474=00000474.TIF
,FILE475=00000475.TIF
,FILE476=00000476.TIF
,FILE477=00000477.TIF
,FILE478=00000478.TIF
,FILE479=00000479.TIF
,FILE480=00000480.TIF
,FILE481=00000481.TIF
,FILE482=00000482.TIF
,FILE483=00000483.TIF
,FILE484=00000484.TIF
,FILE485=00000485.TIF
,FILE486=00000486.TIF
,FILE487=00000487.TIF

FILE488=00000488.TIF
,FILE489=00000489.TIF
,FILE490=00000490.TIF
,FILE491=00000491.TIF
,FILE492=00000492.TIF
,FILE493=00000493.TIF
,FILE494=00000494.TIF
,FILE495=00000495.TIF
,FILE496=00000496.TIF
,FILE497=00000497.TIF
,